

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XVI, številka 3, marec 2011, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4
Nepremičninski
sejem MIPIM 2011

8
Nagrade s področja
varstva pred
naravnimi in drugimi
nesrečami

20
10 let zavoda
Turizem Ljubljana

26
Preobrazba
Rakove jelše

SVETOVNA
PRESTOLNICA
KNJIGE
WORLD
BOOK
CAPITAL
LJUBLJANA 2010

Ljubljana

Doživljati in živeti mesto kot najvišji dar

Prof. dr. Janez Bogataj: Doživljati in živeti mesto kot najvišji dar	2
Nepremičninski sejem MIPIM 2011	4
Vzpostavitev mestnega marketinga	5
Prof. Janez Koželj: Razstava Kongresni trg v 20. stoletju	6
Razpis za Župančičeve nagrade	7
Nagrajenci s področja varovanja pred naravnimi in drugimi nesrečami	8
Emi Vega: Pogovor s programskim direktorjem Svetovnega vrha knjige prof. dr. Andrejem Blatnikom	12
Ljubljanska resolucija o knjigi	13
Ljubljana v mednarodni mreži ICORN	14
Festival Fabula 2011	15
Tatjana Pristolič: Festival Pravljice danes v Trubarjevi hiši literature	16
Darja Korez Korenčan: Hornist Andrej Žust med Berlinskimi filharmoniki	16
Jasminka Poklečki Stošič, Iskra Karniš Vidovič: Razstava Antični Grki na Hrvaškem	17
Emi Vega: Prenovljeni vodnjak na Novem trgu	19
10 let zavoda Turizem Ljubljana	20
Branka Lovrečič: Preobrazba Rakove jelše	26
Žiga Černe: Aprilska rekreacija	29
Korak bliže do čistejšje Ljubljanice	30
Vita Kontič: Odprta akademija CIVITAS ELAN	31
Dr. Brigita Jamnik: Kako trda je voda v Ljubljani	32
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Tamare Stojanovič	33
Četrtni razgledi	34
Ljubljanske novice	37
Okoljske meritve	39

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Pomlad v Tivoliju, foto: Stane Jeršič / arhiv Turizma Ljubljana

Spodaj: Prenovljeni vodnjak na Novem trgu, foto: Dunja Wedam

Na strani 2: Urška in Povodni mož na Prešernovem trgu, foto: Dunja Wedam

Na strani 3: Prof. dr. Janez Bogataj, foto: Staša Cafuta

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: župan Zoran Jankovič. Uredniški odbor: Mitja Meršol (predsednik), Tjaša Ficko, Vesna Kos –Bleiweis, mag. Anže Logar, Stanka Ritonja. Odgovorna urednica in lektorica: Nada Šumi, kontakt: 041/737 863, glasilo. ljubljana@ljubljana.si. Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Set d.o.o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 119.000 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

»Mnogo in mnogovrstnih težav in nadlog je izkusil slovenski narod, o, in jih bo še več; za tolažbo in povračilo v teh hudih časih pa mu je Bog dodelil Ljubljano.« Te besede o našem mestu je zapisal Ivan Cankar in z njimi dodal še eno mitsko razlago njegovega nastanka. Morda še najbolj značilno med vsemi drugimi, ker je njeno temeljno sporočilo v njeni stalni aktualnosti. Imeti, doživljati in živeti mesto kot najvišji dar, je nekaj podobnega, kot pogosto pravi župan Zoran Jankovič, da je Ljubljana najlepše mesto na svetu.

Vendar je treba lepoto stalno ustvarjati in predusem zanjo skrbeti. Temu prizadevanju lahko sledimo (seveda ne vedno z enako vnemo) od leta 1905, ko je bila v Ljubljani, na pobudo takratnega župana Ivana Hribarja, ustanovljena Deželna zveza za pospeševanje tujskega prometa na Kranjskem. Še tri leta pred tem pomembnim dejanjem so nameravali Ljubljanski grad prodati tujcem, a so si premislili in ga začeli vključevati v takratno turistično ponudbo mesta. Istega leta kot Deželna zveza je bilo ustanovljeno tudi Olepševalno društvo v Rožni dolini. Toda zakaj? Ne zaradi turistov, ki so po letu 1905 začeli prihajati v Ljubljano v vedno večjem številu, ampak zato, da so si lastniki popotresnih stanovanjskih hiš v Rožni dolini začeli urejati lepšo podobo svojega nastajajočega naselja.

Prav ta podrobnost v zgodovinskem razvoju turističnega prizadevanja v Ljubljani je lahko največji nauk naši sodobnosti. Za koga pravzaprav se je v času Jankovičevega županovanja toliko stvari v mestu spremenilo, da lahko mestni zavod Turizem Ljubljana, ki praznuje desetletnico svojega obstoja, tako uspešno uvaja vrsto novih turističnih vsebin? Odgovor je popolnoma jasen in kratek: v prvi vrsti za nas, prebivalce Ljubljane, ki v mestu in z njim sooblikujemo njegove vsakdanjike in praznike. Že eden od ljubljanskih županov pred drugo svetovno vojno je zapisal, naj bo magistrat odprta knjiga. Knjiga, v katero se stekajo ideje, želje in predlogi prebivalcev mesta, da se lahko pozneje uresničijo in mesto živi po meri svojih prebivalcev.

To je odgovor na vprašanje, zakaj se vsi tuji turisti v našem glavnem mestu dobro počutijo. Še več: opisujejo ga z navdušenjem. Ne le tisti, ki se prvič sprehodijo po urejenem starem mestnem jedru, nad katerim bdi mestni arhitekt in podžupan prof. Janez Koželj, ampak vedno bolj pogosti stalni obiskovalci, ki jim zavod Turizem Ljubljana ponuja različne vsebine, namenjene predusem vsem nam, prebivalcem mesta.

Ljubljana je v teh zadnjih desetih letih končno začela oblikovati svojo turistično vsebino na mestnih drugačnostih, posebnostih, torej na sestavinah in vsebinah, ki razlikujejo Ljubljano od drugih mest na svetovnem zemljevidu.

Splošno podobo in vsebino slovenskega turizma, za katerega je značilna neinovativnost, pomanjkanje idej in predusem vabljivih turističnih produktov, pogosto rešujejo prav ponudba in vsebine Ljubljane. Ne le zaradi dediščine arhitekta Jožeta Plečnika in drugih ohranjenih primerov kulturne dediščine mesta, njene simbioze s sodobnimi vsebinami v javnih mestnih prostorih, ampak tudi zaradi palete uličnih dogodkov ter vrhunskih prireditev v kulturnih prostorih. Zelo jasno so začrtane smeri in sporočila Ljubljane, kadar se (turistično) predstavlja v svetu. Ne s številčno obsežnimi delegacijami, kar je še vedno lastnost ponekod v Sloveniji, ampak s premišljenim nastopom, z izbranimi vsebinami in primernim znanjem turističnih predstavnikov, ki odgovorijo na vsako vprašanje in spregovorijo o svojem mestu tako, da vzbudijo zanimanje in želje, da bi ga obiskali.

Svoje mesto predstavljamo navsezadnje tudi prebivalci Ljubljane, zlasti kadar nas naše strokovne ali zasebne poti vodijo po svetu. Ker nam je mesto blizu in je naše, smo vsi lahko njegovi najboljši glasniki.

Prof. dr. Janez Bogataj

Mesto Ljubljana, stičišče Evrope

Nepremičninski sejem v Cannesu MIPIM 2011

Tudi četrti nastop Mestne občine Ljubljana na nepremičninskem sejmu MIPIM 2011, ki je letos potekal v sodelovanju z Ministrstvom za promet, The Slovenia Timesom in Javno agencijo za podjetništvo in tuje investicije – JAPTI, je spremljala predstavljena zloženka.

Tema letošnjega nepremičninskega sejma v Cannesu je bila makroprometna infrastruktura Ljubljane in Slovenije, ki je mednarodni javnosti predstavila tiste prometne ureditve, ki so v državni pristojnosti in jih bo urejal državni prostorski načrt, smernice zanje pa so opredeljene v julija lani sprejetem Občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana in so za ureditev prometnih razmer v Ljubljani vitalnega pomena. Gre za ureditev avtobusnega in železniškega terminala v Ljubljani, ureditev t. i. V. prometnega koridorja z izgradnjo tira Divača-Koper, projekt Slovenskih železnic, ki za Ljubljano pomeni poglobitev tirov za tovorni promet, povezavo z Luko Koper, uvedbo hitrih vlakov s hitrostjo 160 km na uro, uvedbo železniške proge do letališča Jožeta Pučnika in ureditev Aeropolisa, projekt Aerodroma Ljubljana. Predstavljena je bila tudi sklenitev notranjega cestnega obroča z dokončanjem Roške ceste ter mestne in državne uprave na enem mestu. Ljubljana se je 9. marca letos predstavila skupaj s Ministrstvom za promet, The Slovenia Timesom in Javno agencijo za podjetništvo in tuje investicije - JAPTI. Mestna občina Ljubljana, katere delegacijo je vodil župan Zoran Jankovič, in Ministrstvo za promet sta ob tem pripravila okroglo mizo *Mesto Ljubljana, stičišče Evrope (City of Ljubljana, on the crossroads of Europe)*, na kateri sta mag. Miran Gajšek, načelnik Oddelka za urejanje prostora MU MOL, in dr. Patrick Vlačič, minister za promet RS, podrobno predstavila našete projekte.

O predstavitvi na letošnjem že četrtem nastopu Ljubljane na canskem sejmu je več povedal načelnik mag. Miran Gajšek kot aktivni udeleženec okrogle mize, predsednik Evropskega sveta za urbanizem in vodja priprave Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana. Nastop Ljubljane na sejmu je tudi letos pospremila predstavljena zloženka.

Na canskem sejmu je posebno po lanskem velikem uspehu z izvršno predstavitvijo metropolitansko urejenih površin za pešce in kolesarje v območju za avtomobilski promet zaprtega mestnega središča Ljubljane, zlasti s sprehajalnimi potmi vzdolž Ljubljanice, Mestna občina Ljubljana postala upoštevanja vredna sogovornica. Kako se je to pokazalo na letošnji okrogli mizi z naslovom *Mesto Ljubljana, stičišče Evrope?* Ima Ljubljana glede na svoj geostrateški položaj v zavesti evropskih sogovornikov dejansko tako pomembno vlogo ali gre v prvi vrsti za ozaveščanje tega statusa z nastopi, kakršen je bil tudi letošnji?

V letošnjem letu je Mestna občina Ljubljana skupaj z Republiko Slovenijo predstavila glavne infrastrukturne projekte v glavnem mestu Republike Slovenije in

v državi. S strani Republike Slovenije so sodelovali: Ministrstvo za promet (dr. Patrick Vlačič), Slovenske železnice (Goran Brankovič), Luka Koper (Gregor Veselko), Aerodrom Ljubljana (Zmago Skobir) in JAPTI. Predstavljeni so bili naslednji projekti: državni prostorski načrt za tretji pomol v Luki Koper, projekt drugega tira Koper – Divača in projekt Aeropolis Ljubljana. Na teritoriju Mestne občine Ljubljana so bili predstavljeni naslednji projekti: Potniški center Ljubljana in Mestna uprava na enem mestu v stari Cukrarni; projekt Mestne uprave na enem mestu je projekt združitve kompletne administracije Mestne občine Ljubljana in Upravne enote Ljubljana, se pravi tako lokalne kot državne oblasti.

Kakšnega pomena je za Ljubljano in Slovenijo predstavitev reševanja glavnih in deloma tudi dolgoročnih prometnih ureditev v Ljubljani

in Sloveniji? Si lahko obetamo morebitno neposredno sofinanciranje katerega od projektov ali pa gre predvsem za informacijo, s katero bodo tuji investitorji računali pri vlaganju v druge projekte pri nas, ali morda za oboje?

Gre za oboje. Gre za informacijo, na kakšen način Republika Slovenija po uspešno zaključenem projektu izgradnje avtocest nadaljuje z izgradnjo železnic, rekonstrukcijo železnice za hitrost 160 kilometrov na uro, z dokončno izgradnjo Luke Koper, z izgradnjo projekta Aeropolis Ljubljana in seveda z vsemi projekti znotraj ljubljanskega železniškega vozlišča. Znotraj ljubljanskega železniškega vozlišča je v prvi vrsti pomemben začetek izgradnje in dokončanje projekta Potniškega centra Ljubljana in seveda vzporedno dokončna odločitev o načinu poglobitve železnice v Ljubljani. Kot drugo so vsi ti projekti namenjeni tudi iskanju soinvestitorjev, tako institucionalnih kot tudi zasebnih. Dejstvo je, da obstaja interes po investiranju v slovensko infrastrukturo, in to predvsem zaradi izjemnega geostrateškega položaja akvatorija in teritorija Republike Slovenije. Iz Luke Koper je prek ljubljanskih vrat pač najkrajša in glede na prometno telo najugodnejša povezava iz Sredozemlja proti Alpam in v centralno Evropo.

Ko se dotaknemo prometa v Ljubljani, je vselej v ospredju vprašanje poglobitve železnice, pa tudi izgradnje moderne prestolnične železniške in avtobusne postaje, za kateri obstajajo načrti pokojnega arhitekta Vojteha Ravnikarja. Ker gre za velike investicije, hkrati pa je znano, da prav na področju prometne infrastrukture Slovenija zaostaja s črpanjem znatnih razpoložljivih evropskih kohezijskih sredstev, je za Ljubljano zanimivo vedeti, kako daleč so našeti projekti pripravljene in kdaj lahko pričakujemo poglobitev tirov in oba terminala? Ali lahko ob tem zagotovite, da je poglobitev celotne železnice, kolikor je poteka skozi mesto, še vedno vsaj dolgoročna realnost?

Stališče Mestne občine Ljubljana je, da je poglobitev železnice ključna naloga ne samo mesta Ljubljane, ne samo ljubljanske urbane regije (LUR), tudi ne samo Republike Slovenije, temveč tudi poteka prometa na stiku med štirimi evropskimi makroregijami: med alpsko makroregijo in JV Evropo po X. TEN koridorju, od Sredozemlja v centralno Evropo po V. TEN koridorju. Po drugi strani je pa tudi res, da sta oba ključna projekta – tako državni prostorski načrt kot tudi Potniški center Ljubljana – v rokah države, torej Republike Slovenije. Ocenjujemo, da država tukaj deluje bistveno prepočasi in se hkrati ne zaveda dovolj izjemnega pomena obeh projektov.

Lahko poveste več o projektu Aeropolis, morda tudi primerjalno s podobnimi projekti v Evropi?

Projekt Aeropolis Ljubljana je projekt poslovne cone in hkrati prometno-logističnega vozlišča, ki izkorišča stik osrednjega slovenskega letališča in avtoceste ter neposredne bližine Ljubljane. Dejstvo je tudi, da so podobna letališča v Evropi in po svetu že zgradila primerljive in ekonomsko uspešne projekte.

Čas za oživljanje mestnih središč

Vzpostavitev mestnega marketinga v Ljubljani

Fotografiji: Miha Fras

Podjetniško-trgovska zbornica, ki deluje v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, je na pobudo malih trgovcev in avstrijskih partnerjev, Združenja mestnega marketinga, lani začela z nacionalnim projektom vzpostavitve mestnega marketinga v večjih slovenskih mestih. Pogodbo o sodelovanju v projektu sta 2. marca podpisala župana mestnih občin Ljubljana in Koper, Zoran Jankovič in Boris Popovič, v imenu župana Celja pa jo je podpisal Marko Zidanšek. Vanj so vključeni predstavniki vladnih organizacij, Slovenske turistične organizacije, Podjetniško-trgovske zbornice in predstavniki sodelujočih mestnih občin.

Desno: 14. februarja je postal predsednik Združenja trgovcev mesta Ljubljane podjetnik Rudi Bricman, Porcelan Catbriyur.

V Angliji pri trenutnem povečanem zapiranju malih trgovin predvidevajo, da do leta 2015 ne bo več malih trgovcev. Tak razvoj dogodkov opažamo tudi pri nas, vse skupaj pa vodi k izumiranju lokalnih posebnosti in lokalne identitete zaradi velike koncentracije trgovin in vse večjega števila trgovskih verig s poenoteno ponudbo. Mali trgovci pomembno prispevajo k razvoju lokalnih skupnosti, poleg tega pa imajo pomembno vlogo v regionalnem razvoju in razvoju slovenskega podeželja.

Temu dogajanju v trgovinski panogi se bodo morali prilagoditi tudi mali trgovci. Sem sodi poznavanje razmer v panogi, povezovanje na ravni panoge in boljše poznavanje lokalnih potrošnikov, kar posledično lahko pomeni tudi organizacijske spremembe, prilagajanje storitev potrošniku in dodatne storitve z višjo dodano vrednostjo.

Podjetniško trgovska zbornica (PTZ) se je upravljanja z mestnimi jedri lotila celovito in premišljeno. V mestnih jedrih bo po vzoru zahodnoevropskih mest vzpostavila mestni marketing, obenem pa organizirala združenja trgovcev mestnih središč, ki bodo kompetentni sogovorniki mestnemu marketingu. Vzporedno zbornica izvaja kampanjo *Ohranimo lokalnega trgovca*, ki ima nalogo, da vključi male trgovce, ki bodo z lastnim glasom in skupnim nastopom opozorili potrošnika, kako zelo je pomemben je njihov obstoj.

Analiza nakupovalnih navad v mestnem središču Ljubljane

Podjetniško trgovska zbornica je lani v sodelovanju z Ekonomsko fakulteto v Ljubljani izvedla raziskavo o problematiki trgovcev mesta Ljubljane ter nakupovalnih navadah potrošnikov v Ljubljani. Med anketiranimi trgovci v zadnjih dveh letih tretjina doživlja upad prometa v višini več kot 30 odstotkov, nadaljnja tretjina pa upad med 10 in 30 odstotki. Trgovci so ocenili, da sta glavna razloga za nastale razmere zlasti upad kupne moči ter splošna gospodarska in finančna kriza. Med razlogi za nastalo situacijo so bili omenjeni še neprimeren program prireditvev in blokada prometa v času prireditvev, zaprtost starega mestnega jedra za promet, nedeljsko delo velikih nakupovalnih središč, nedostopnost in ukinitvev prog Mestnega potniškega prometa.

V raziskavi je bilo ugotovljeno, da potrošnike v Ljubljani najbolj motijo slaba dostopnost in premajhno število parkirnih mest na parkiriščih, visoka cena parkiranja ter neurejenost javnih sanitarij. Slabo ocenjujejo tudi delo policije in skrb za varnost ljudi. Potrošniki v Ljubljani so najbolj zadovoljni z gostinsko in kulturno ponudbo v mestu ter z urejenostjo trgovin. Največ, 33,9 odstotka, porabnikov se ob nakupovanju v mestnem središču zadržuje do 2 uri, do 1 ure se v mestnem središču zadržuje 30,8 odstotka porabnikov. Kot je razvidno iz raziskave, se percepcija porabnikov in trgovcev do mestnega središča Ljubljane kot nakupovalnega mesta zelo razlikuje.

Prvo Združenje trgovcev mesta Ljubljane je bilo že ustanovljeno, in sicer 14. februarja 2011 v okviru PTZ. Predsednik Združenja je postal podjetnik Jure Bricman, Porcelan Catbriyur. Potrebo po ustanovitvi Združenja trgovcev mesta Ljubljane so trgovci izrazili

že v začetku lanskega leta na srečanju trgovcev mesta Ljubljane ter na drugem srečanju septembra 2010 z županom Zoranom Jankovičem, kjer se je zbralo skoraj sto trgovcev.

Namen Združenja je, povezati trgovce v mestu Ljubljane, da bodo lažje uresničevali skupne interese in ustvarjali boljše pogoje poslovanja. Združenje je prvo te vrste v Sloveniji, kmalu naj bi se mu pridružili še podobni združenji iz Kopra in Celja.

Projekt vzpostavitve mestnega marketinga v slovenskih mestih

Podjetniško trgovska zbornica pri GZS je 2. marca letos začela z nacionalnim poskusnim projektom vzpostavitve mestnega marketinga (*Town Centre Management – TCM*) v Sloveniji. Projekt je nastal na pobudo mestnih trgovcev in avstrijskih partnerjev - Združenja mestnega marketinga. Gre za projekt, ki ima širši družbeno koristen pomen, zato so vanj vključeni Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, Slovenska turistična organizacija ter zainteresirane mestne občine: Ljubljana, Celje in Koper. Na slavnostnem začetku nacionalnega projekta je direktorica PTZ, **mag. Vida Kožar**, dejala, da je to za trgovce velik dogodek in da verjame v uspeh projekta, ki se mu bodo v prihodnosti zagotovo želele pridružiti tudi druge občine. Generalni direktor GZS **mag. Samo Hribar Milič** pa je dejal, da bodo mali trgovci s tem projektom dobili priložnost večjega povezovanja, uveljavljanja na Slovenskem trgu ter povečevanja konkurenčnosti.

Župan Zoran Jankovič je ob podpisu pogodbe dejal, da je prav premajhna prepoznavnost Slovenije tisto, kar manjka Ljubljani: »Današnji projekt rezultatov ne bo prinesel takoj, a z njim bomo poskušali doseči večjo prepoznavnost tudi drugod.«

»Večina urbanih mestnih jeder se spopada s podobnimi problemi, ki jih je prinesla recesija in izguba identitete mestnih jeder,« je poudaril Jure Bricman, predsednik Združenja trgovcev mesta Ljubljane. Po besedah predstavnika podjetja CIMA Rolanda Murauerja pa so slovenska mesta že konkurenčna evropskim, saj so s svojo pozitivno podobo priljučna za morebitne vlagatelje.

Projekt vzpostavitve mestnega marketinga predvideva, da bo zbornica v sodelovanju z nacionalno projektno skupino do marca 2012 vpeljala ustrezní model mestnega marketinga za posamezno občino, določila proračun, potreben za njegovo delovanje, ter predlagala najprimernejši sistem financiranja. To bo storila na podlagi raziskav, analiz in pogovorov z nacionalnimi in občinskimi oblastmi.

Mestni marketing (TCM) v Evropi: ● 2500 profesionalnih TCM po vsej Evropi, ● številne dejavnosti med posameznimi evropskimi državami in nacionalnimi TCM, ● skupni odprti evropski projekti in možnost sofinanciranja prek sredstev EU, ● v zadnjih nekaj letih je veliko evropskih držav sprejelo nove zakone glede obnove in razvoja mest (Velika Britanija, Nizozemska, Francija, Nemčija), ● v financiranje TCM se vključujejo lastniki lokalov in zemljišč, ● v nekaterih državah so sprejeli nacionalne zakone o financiranju aktivnosti TCM, ● razvijajo se novi modeli TCM.

Kongresni trg v 20. stoletju

Razstava na Ljubljanskem gradu

Prof. Janez Koželj

Fotografiji: Miha Fras

15. marca je podžupan prof. Janez Koželj v galeriji S na Ljubljanskem gradu odprl razstavo Kongresni trg v 20. stoletju, ki jo je pripravil Muzej novejšje zgodovine v sodelovanju z novim zavodom Ljubljanski grad. Razstavo si je posebej zanimivo ogledati, preden na Kongresnem trgu zasije nova ureditev brez pločevine, ki sledi Plečnikovi zamisli s tlakovano mrežo in nizom visokih uličnih svetilk po sredini.

Kaj naj pravzaprav povem zgodovinarjem o zgodovini, kaj naj prispevam tehtnega k izčrpnemu poznavanju urbanistične in arhitekturne preteklosti Kongresnega trga? Kongresni trg uživa v zadnjih dveh letih zares veliko pozornost, javnost zanima, kako potekajo dela, ali bo preureditev v predvidenem roku končana, kaj so odkrili arheologi, na gradbiščni ograji so uredili informativen prikaz projekta in razvoja gradnje, v atriju Mestne hiše je bila postavljena razstava gradiva Mestnega arhiva o stavbni zgodovini trga TR z okolico do Prešernovega trga med letoma 1660 in 1940 ter zatem pred kratkim še domoznanska razstava o zgodovini Kongresnega trga v Slovanski knjižnici. Umetnostnozgodovinske razstave so ponovno dokazale, kako velik je bil pomen tega trga v urbanistični zgodovini Ljubljane 19. stoletja, tokratna razstava pa bo pokazala, kako velik je bil pomen Kongresnega trga kot prostora udejanjanja slovenske zgodovine v zgodovini slovenske državnosti 20. stoletja. Ne glede na to se mi zdi prav, da za manj poučene navedem nekaj zanimivih dejstev, ki jih pričujoča razstava ne prikazuje.

Oblikovanje mestnih trgov po rušitvah mestnega obzidja ob koncu 18. stoletja

Razvoj Ljubljane v 19. stoletju, ko se je strnjeno mesto razširilo prek podrtega obzidja, je nadaljevalo baročno izročilo. Glavna naloga mesta po rušitvah mestnega obzidja in vrat ter po zasipavanju obrambnih jarkov od leta 1787 dalje je bila oblikovanje trgov.

Ko so leta 1793 porušili Križevniška vrata, so uredili Križevniški trg. V letih 1822-1823 so na Prešernovem trgu zravnali teren in zgradili nov kamnit špitalski most. Po preureditvi frančiškanskega samostana v gimnazijo in licej je nastal Vodnikov trg. Še pod francosko okupacijo so zravnali Sejemski, pozneje Krekov trg, Šentjakovski trg je dobil dokončno obliko z zidavo Virantove hiše okoli leta 1842. S podrtjem hlevov in drugih gospodarskih poslopij med Škofijo in Semeniščem je leta 1860 nastal Pogačarjev trg.

Kapucinski trg znamenje novoveške Ljubljane

Poleg teh je v mestu največji Kongresni trg, prvotno Kapucinski trg, začel dobivati svojo podobo s podiranjem Vicedomskih vrat že leta 1791 in kapucinskega samostana leta 1817. V svojih merah monumentalna zasnova trga na vrtovih in drevesnici kapucinskega samostana je zaznamovala podobo novoveške Ljubljane. Francoska okupacija v letih 1805-1813, ko je Ljubljana postala središče Ilirskih provinc, je prispevala zamisel o navzven odprtem mestu, ki ga prepletajo in z okolico povezujejo drevoredi ter za javnost odprti plemiški parki. Tedaj je leta 1813 inženir Blanchard zasnoval znameniti Lattermanov drevored v parku Tivoliju, ki so ga urejali vse do leta 1892.

Kongresni trg v letu 1821 osrednji prostor Ljubljane kot začasne prestolnice Evrope

Leta 1820 so, potem ko so odstranili ruševine zaprtega kapucinskega samostana, zasuli jarke in zravnali teren tako, da so lahko zasnilo uredili ploščad. Tam so za reprezentativne namene med 2. kongresom Svete alianse leta prirejali vojaške parade od 10. januarja do 22. maja 1821, ko so v Ljubljani bivali in se sestajali ruski car Aleksander I. in ruski prvi minister in državni tajnik Kapodistrias, avstrijski cesar Franc I., neapeljski kralj Ferdinand IV. in modenski vladar Franc IV. Modenski, poleg teh pa še okoli 500 ministrov in predstavnikov Francije, Velike Britanije, Prusije in posameznih italijanskih držav. Namen kongresa, ki ga je vodil in povezoval avstrijski kancler knez Metternich, je bil, utrditi nove politične vezi in obnoviti absolutizem v Evropi po padcu Napoleona.

Po kongresu, ko je bila Ljubljana dejansko začasna prestolnica Evrope, so na prostoru ploščadi in samostanskega vrta prvotno načrtovali zazidavo štirih stavbnih otokov-karejev z dvema novima ulicama. Kakšna je bila tedaj zavest o mestu, govori odločitev dveh lastnikov teh zemljišč, uglednih meščanov, da se odpovesta zazidavi v javno korist in zemljišče prodata mestu za ureditev trga s parkom. Tako so lahko leta 1824 celovito uredili Kongresni trg in na njegovem severnem delu zasadili prvi javni park znotraj mesta. Oblikovali so ga po francoskih vzorih, posadili drevoredne kostanjev v obliki osmerokrake zvezde speljanih poti skozi park Zvezda.

Današnji Kongresni trg obdajajo znamenite stavbe in ustanove: Filharmonija, prvotno Deželno stanovsko gledališče, Deželni dvorec, Slovenska matica, Kazina, zaključuje pa ga ena najlepših baročnih cerkva, Uršulinska cerkev – ljubljanski Il Redentore,

Trg je pravzaprav sinonim za mesto, za vse odprt prostor zbiranja, za vsakogar razpoložljivo javno prizorišče, tudi v Ljubljani je bilo tako, mesto

pod Gradom se je razvijalo okoli trgov, Stari trg, Mestni trg, Novi trg, novoveško mesto – Kongresni trg, moderno mesto – Slovenski trg.

Kongresni trg prvi javni park znotraj Ljubljane

Kongresni trg s parkom je bil prvi javni park znotraj mesta. Bil je največji trg v mestu, med ljubljanskimi je edini dvojni trg, najbolj imeniten, najbolj prostoren, razgledni prostor, vpet med mestno magistralo, glavno ulico in Staro Ljubljano. Je edini, od koder se odpira in uokvirja pogled na celotno panoramo mestne krone, Ljubljanskega gradu. Šele bližnji Trg republike, državni trg velikega merila, se lahko vzporeja s Kongresnim. Ni čudno, da so se pomembni zgodovinski dogodki odvijali prav na Kongresnem trgu, nanj so postavljali spomenike, tam so prirejali parade, organizirali množična zborovanja, prirejali množične prireditve, to je prostor, na katerega je vezan naš skupni spomin. Kongresni trg si zato vsekakor zasluži ime zgodovinski: od leta 1821 so ga ves čas preurejali, leta 1860 so postavili spomenik častnega meščana, maršala Josefa Radetzkega, leta 1940 so postavili spomenik kralja Aleksandra na konju, delo Antuna Avgustinčiča, leta 1954 so postavili spomenik slovenskemu morju, priključitvi Primorske, leta 1967 so postavili kip Emonca, ki so ga izkopal pri gradnji Kazine.

Plečnikova prenova Kongresnega trga

Leta 1928 se je arhitekt Plečnik lotil prenove trga in parka. Na trg je položil novo, svetlo tlakovano preprogo, povezal fasado Uršulinske cerkve s poslopjem Filharmonije, ga pripel na mestno magistralo z znamenjem, obeliskom Sv. Trojice, prestavljenim z Ajdovščine, predvidel je njegovo nadaljevanje proti severu skozi Aleksandrovo propilejo na Južni trg, si zamislil monumentalno potezo kot neke vrste pomanjšane ljubljanske Elizejske poljane. Odprl je prehode v iztekkih trga na nabrežje ob Ljubljanici z Gledališko stolbo in Gerberjevim stopniščem, ki ju je zaznamoval s svetilniki, dal je zamenjati stare kostanje s svetlejšimi platanami.

Najnovejša ureditev Kongresnega trga

Pred štirimi leti smo se odločili, da Kongresni trg preuredimo in mu povrnemo nekdanjo veljavo. Pred gradnjo so razkrito zemljišče raziskali arheologi. Odkopali so zunanji rob srednjeveškega obrambnega jarka in Vicedomskih vrat, ostanke temeljev in hipokavstov antičnih hiš ob obzidju, vodnjakov v impluviju, žarnih grobov, južni samostanski zid, ostanke temeljev za doprsni kip maršala Radetzkega, postavljenega l. 1860, in ostanke temeljev kipa kralja Aleksandra I. Karadžordževića iz leta 1939.

Garažna hiša, ki je v gradnji pod Kongresnim trgom v dimenzijah 147,50 m x 27,95 m bo segala 17 metrov pod zemljo in bo imela 5 etaž, v katerih bo 730 parkirnih mest. Nova ureditev ploščadi Kongresnega trga sledi prvotni Plečnikovi zamisli s tlakovano mrežo in nizom visokih svetilk po sredini. Osvojenega motornega prometa in množice parkiranih avtomobilov vračamo Kongresni trg meščanom in obiskovalcem mesta v rekonstruirani Plečnikovi zamisli. Na Kongresni trg bodo prenesene današnje prireditve, ki ne sodijo v park Zvezda in ki čezmerno obremenjujejo Prešernov trg.

Nova ureditev pomeni nov zagon, nove možnosti, ki bodo zagotovo vzbudile nove zamisli, tudi ambicije o novih kulturnih prireditvah velikega formata na prostranem trgu. Gradnja se bo zaključila na lokaciji Šumi in zapolnila vrzel nekdanje Wurzbachove hiše.

Balkon na Deželnem dvorcu rektorata Univerze, balkon na Kazini, dozidani balkon na pročelju Filharmonije, postavitev spravnega spomenika vsem žrtvam vojn, Slovensko narodno gledališče Drama na Južnem trgu – bo obogateno prizorišče, prostorna gledališka dvorana na prostem in hkrati ljubljanski Hyde park.

Preureditev Kongresnega trga je vsekakor pomemben korak mestne oblasti k uvajanju nove prometne politike, na katero se veže preureditev ploščadi Trga republike in prestolnični trg, je eden od pogojev za zaprtje osrednjega dela Slovenske ceste za osebni promet, v njegovem zaledju naj bi postavili osrednji državni spomenik vsem žrtvam vojn, s posebnim muzejem in situ obeležili 2000. obletnico rimske Emone leta 2014 itd. itd.

Samo en trg je lahko srce mesta, samo en trg v mestu je zares zgodovinski, kraj zgodovinskega spomina. V Ljubljani je to Kongresni trg. Današnja razstava naj nas še bolj utrdi v tej zavesti.

(Nagovor podžupana prof. Jameza Koželja na otvoritvi razstave o Kongresnem trgu na Ljubljanskem gradu 15. marca 2011.)

Komisija za podelitev Župančičevih nagrad na podlagi Odloka o priznanjih Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 116/08 in 107/09) objavlja

JAVNI RAZPIS ZA PODELITEV ŽUPANČIČEVIH NAGRAD ZA LETO 2011

Župančičeve nagrade so najvišja priznanja Mestne občine Ljubljana za izjemne stvaritve s področja umetnosti in kulture, ki pomembno oblikujejo kulturno življenje prebivalcev Mestne občine Ljubljana, kakor tudi za stvaritve, za katere so ustvarjalci prejeli mednarodna priznanja oziroma so s svojim delom pomembno prispevali k upodobitvi, predstavitvi in ugledu mesta Ljubljane doma in v svetu.

Mestna občina Ljubljana bo podelila največ štiri (4) Župančičeve nagrade. Mestna občina Ljubljana razpisuje eno (1) Župančičevo nagrado za življenjsko delo za izjemne kulturne stvaritve iz daljšega obdobja, ki trajno bogatijo kulturno zakladnico Mestne občine Ljubljana in so lahko izjemen kulturni dosežek tudi v mednarodnem merilu, in tri (3) Župančičeve nagrade za dveletno obdobje za izjemne kulturne stvaritve, ki so bile javnosti predstavljene v obdobju preteklih dveh let (od konca marca 2009 do vključno marca 2011).

Župančičevo nagrado lahko prejmejo ustvarjalci z območja Mestne občine Ljubljana.

Pobudo za podelitev Župančičevih nagrad lahko podajo posamezniki in pravne osebe, ki imajo stalno prebivališče oziroma sedež v Mestni občini Ljubljana.

V skladu z razpisom lahko za podelitev Župančičevih nagrad predlagajo druge kandidate po svoji presoji tudi člani Komisije za podelitev Župančičevih nagrad.

Predlagatelji ne morejo predlagati posmrtnih nagrade.

Dobitnik lahko prejme nagrado samo enkrat in v tekočem letu največ eno priznanje Mestne občine Ljubljana.

Pobuda za podelitev Župančičeve nagrade mora vsebovati:

- podatke o kandidatu: ime in priimek oziroma naziv pravne osebe, rojstni datum v primeru fizične osebe, naslov, telefon ter v primeru pravne osebe še kontaktno osebo, če je to mogoče;
- podatke o pobudniku: ime in priimek oziroma naziv pravne osebe, naslov, telefon ter v primeru, da je pobudnik pravna oseba, še kontaktno osebo;
- navedbo vrste nagrade: A/ Župančičeva nagrada za življenjsko delo, B/ Župančičeva nagrada za delo iz obdobja preteklih dveh let;
- utemeljitev pobude ter morebitna dodatna mnenja tistih, ki pobudo podpirajo.

Komisija za podelitev Župančičevih nagrad bo pozvala kandidata, da poda soglasje h kandidaturi, ter v primeru, da je kandidat fizična oseba, tudi soglasje za uporabo osebnih podatkov. Če kandidat ne bo podal soglasja, bo pobuda izločena iz nadaljnje obravnave.

Javni razpis za podelitev Župančičevih nagrad 2011 in razpisni obrazec bosta od dneva objave v Uradnem listu RS in v glasilu Ljubljana dosegljiva tudi na spletni strani Mestne občine Ljubljana (www.ljubljana.si).

Dodatne informacije lahko dobite na Oddelku za kulturo Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Ambrožev trg 7 pri sekretarki Komisije za podelitev Župančičevih nagrad Manji Ravbar po tel.: 01/ 306 48 38 in 01/ 306 48 45 ter po e-pošti: manja.ravbar@ljubljana.si. Uradne ure po telefonu so vsak dan od 9. do 11. ure.

Pobude za podelitev Župančičevih nagrad 2011 pošljite na razpisnem obrazcu na naslov: Mestna občina Ljubljana – Sprejemna pisarna, Komisija za podelitev Župančičevih nagrad za leto 2011, Adamič Lundrovo nabrežje 2, p.p. 25, 1001 Ljubljana do vključno 18. aprila 2011 (datum poštnega žiga) kot priporočeno pošiljko v zaprti ovojnici s pripisom na sprednji strani: »Za razpis: Župančičeve nagrade 2011 – ne odpiraj!«

Pobudniki bodo o izboru obveščeni v roku 14 dni po izboru.

Komisija za podelitev Župančičevih nagrad

Nepogrešljivi reševalci

Dobitniki občinskih in regijskih priznanj

Fotografiji: Miha Fras

Župan Zoran Janković je 2. marca na slovesnosti v Mestnem muzeju in galerijah mesta Ljubljane podelil vsakoletna priznanja zaslužnim reševalcem in drugim posameznikom, ki poklicno ali prostovoljsko sodelujejo pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Na sliki od leve proti desni: Jože Bogolin, direktor tehnično investicijskega sektorja JP Vo-Ka, mag. Robert Kus, načelnik Oddelka za zaščito, reševanje in civilno obrambo, Damir Čugalj, tehnični direktor KPL, Janko Kramžar, direktor JP Snaga, Andrejka Sajovic z Oddelka za urbanizem, Tomaž Sešek, poveljnik PGD Nadgorica, župan Zoran Janković, Alojz Levičnik, vodja izmene Gasilske brigade Ljubljana, Bojan Rožman, namestnik sektorskega poveljnika PGD Nadgorica, Sektor Bežigrad, Tomaž Kučič, poveljnik Gasilske brigade Ljubljana.

Ob svetovnem dnevu civilne zaščite je župan Zoran Janković 2. marca na tradicionalni vsakoletni slovesnosti v Mestnem muzeju Ljubljana podelil plaketo in zahvalne listine Mestne občine Ljubljana posameznikom in organizacijam, ki so se posebej izkazali na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v lanskem letu, ko so mesto prizadele katastrofalne poplave, najhujše po letih 1926 in 1933, v katerih se je ponovno izkazala neprecenljiva požrtvovalnost in plemenitost gasilskega poslanstva, pa tudi izjemna učinkovitost komunalnih javnih služb v mestu. Vrsta požrtvovalnih ljudi, med njimi tudi prebivalcev Mestne občine Ljubljana, različnih poklicev je učinkovito pomagala tudi ob hudi prometni nesreči v Grosupljem novembra lani. 3. marca je Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo v sodelovanju z občino Dobrepolje v dvorani Jakličevega doma v Vidmu-Dobropolju organizirala regijsko prireditev v počastitev svetovnega dneva civilne zaščite, na katerem je srebrni in bronasti znak Civilne zaščite prejelo tudi 7 posameznikov in 6 organizacij iz Mestne občine Ljubljana. PDG Gameljne in PDG Zgornje Piričice pa bosta priznanji prejeli na prireditvi ob 110-letnici delovanja.

Prejemnik plakete

Alojz Levičnik – Lojz

je prejel plaketo za leto 2010 kot dolgoletni vidni tvorec ljubljanske javne gasilske službe, ki jo sestavlja ena poklicna in petintrideset prostovoljnih gasilskih enot. Njegova poklicna pot v Gasilski brigadi Ljubljana traja že skoraj cela tri desetletja, še dalje pa je njegovo aktivno članstvo v PGD Lipoglav. Vselej je veljal za prizadevnega sodelavca in dobrega gasilca, pa tudi preudarnega in odgovornega vodjo. Tako je s svojim delom pustil viden pečat v gasilski organizaciji in v celotnem sistemu zaščite in reševanja v Ljubljani. Pri tem delu je sodeloval v različnih vlogah – kot poveljnik in predsednik društva, poveljnik gasilske čete oz. izmene, predsednik strokovnega sveta, podpredsednik sveta zavoda Gasilske brigade Ljubljana, vodja v ljubljanski enoti za hitre intervencije, član poveljstva javne gasilske službe in inštruktor v gasilski šoli.

Prejemniki zahvalne listine

Andrejka Sajovic

je pomembno prispevala k temu, da je tematika varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ustrezno zastopana v prostorskih dokumentih Mestne občine Ljubljana. Gre za presežek v slovenskem prostoru, ki Mestno občino Ljubljana približuje svetovnim standardom na tem področju. Izjemnost njenega dela je v tem, da naravne in antropogene nevarnosti obravnava celostno in povezano z razvojem rabe prostora. Zastopnost te teme v prostorskih dokumentih ščiti bodoče uporabnike prostora pred tveganji, z njimi seznanja sedanje, Mestni občini pa omogoča, da ne dopušča gradnje na nevarnih območjih in daje reševalnim službam prostorske možnosti za razvoj in ukrepanje. Celovito upoštevanje vpliva voda, poplav, erozije, plazljivosti, geologije, potresne nevarnosti, nevarnosti industrijskih nesreč, preskrbe s požarno vodo, intervencijskega ukrepanja javne gasilske službe, potreb reševalnih služb in prebivalcev po nesrečah za oblikovanje bodoče rabe prostora je od nagrajenke zahtevalo multidisciplinaren pristop, poznavanje in razumevanje izjemno širokega spektra problematike. Tak pristop je navadno rezultat skupinskega dela skupine strokovnjakov, le redko delo

v lanskih hudih urah

Civilne zaščite

3. marca so bila v Vidmu podeljena priznanja s področja zaščite, reševanja in civilne obrambe tudi na regijski ravni, med njimi številnim nagrajencem iz Ljubljane in Mestne uprave. Na sliki od leve proti desni: Tadeja Pogačnik, Oddelek za zaščito, reševanje in civilno obrambo, Elizabeta Narobe, Oddelek za ravnanje z nepremičninami, Roman Lavrač, Oddelek za zaščito, reševanje in civilno obrambo, mag. Robert Kus, načelnik Oddelka za zaščito, reševanje in civilno obrambo, Mateja Kunc, Oddelek za zaščito, reševanje in civilno obrambo, Uroš Tacar, sodelavec Štaba civilne zaščite MOL, Vesna Gorše, Oddelek za ravnanje z nepremičninami, Matjaž Šušteršič, Oddelek za zaščito, reševanje in civilno obrambo, Andrej Fink, direktor Reševalne postaje UKC, dr. Primož Banovec, Inštitut za vodarstvo, Iztok Zajc, poveljnik Gasilske regije Ljubljana 1, Boštjan Žagar, Gasilska brigada Ljubljana.

posameznika. Prav tako velik vpliv pa je imela njena izjemna človeška lastnost: ob obilnici in zahtevnosti dela, ki je zelo intenzivno potekalo več let, je ves čas vztrajala z občudovanja vredno delovno zavzetostjo.

Brane Jovanović

je kot dispečer zagotovil, da so bile ekipe nujne medicinske pomoči ob množični nesreči pri Grosupljem pravočasno aktivirane, da so dobile kar se da natančne podatke in bile varno poslana na kraj množične nesreče. Kot usklajevalec med ekipami na terenu, bolnišnico in drugimi službami je bil nujen in nepogrešljiv člen ekipe. S svojim organiziranim in kvalitetno opravljenim delom je pripomogel, da so bili poškodovanci hitro in dobro oskrbljeni.

Bojan Rožman

se je že v mladih letih aktivno vključil v gasilsko organizacijo. Leta 1970 je postal izprašan gasilec, leta 1973 nižji gasilski častnik in leta 1989 višji gasilski častnik. Je član društva z najvišjim činom in prejemnik občinskega, medobčinskega ter republiškega odlikovanja II. stopnje. V letih od 1978 do 1982 je bil pomočnik poveljnika društva, od leta 1982 do 1995 pomočnik poveljnika Občinske gasilske zveze Bežigrad za področje tehnike, leta 2006 poveljnik društva in leta 2008 namestnik sektorskega poveljnika sektorja Bežigrad. Od takrat je tudi član Operativne izpostave štaba Civilne zaščite Mestne občine Ljubljana-Sever za območje Bežigrada, kjer se aktivno vključuje v opravljanje širših nalog zaščite, reševanja in pomoči. Znan je po svoji strokovnosti, preudarnosti in tovarištvu. V mladih letih se je odločil, da bo gasilstvo postalo njegov poklic. Poklicno pot je kot gasilski tehnik začel v Gasilski brigadi Ljubljana, zdaj pa jo nadaljuje v Koncernu Sintal, kjer je vodja gasilske službe v skladišču Petrola v Zalogu. Izkušnje, ki jih je pridobil v letih službovanja in dela v gasilski organizaciji, z veseljem in predanostjo prenaša na mlajše generacije. Med nedavnimi katastrofalnimi poplavami v Ljubljani je pomagal od vsega začetka, prav tako pa tudi pred leti, ko je kot vodja ekipe sodeloval pri odpravi posledic poplav v Železnikih. Na gasilskem področju je velik strokovnjak-praktik, ki je dejaven pri vseh intervencijah društva.

Prostovoljno gasilsko društvo Nadgorica

je bilo ustanovljeno leta 1912. Ves čas svojega obstoja je aktivno delovalo, se povezovalo z drugimi društvi in zvezami v bližnji in daljni okolici ter z njimi navezalo prijateljske stike. Operativno področja vključujejo zaščito in reševanje

ljudi in premoženja ter izobraževanje posameznikov in organizacij. Društvo ima več kot sedemdeset članic in članov in močan podmladek. Z uspešnim delom pri vzpostavljanju dobrih medsebojnih odnosov med članicami in člani je v društvu številno člansko in mladinsko jedro. Člani društva se aktivno vključujejo tudi v projekt prenosa nalog s CZ na društva in druge organizacije Mestne občine Ljubljana. V tem smislu se je veliko članov in članic med drugim usposobljalo tudi na tečaju za nudenje prve nujne medicinske pomoči v organizaciji MOL. Aktivno se vključujejo tudi v projekte, ki jih organizira MOL (Ljubljanski maraton, Pot spominov in tovarištva itd.).

Izobraževanje gasilskega kadra je osnova za dobro operativno enoto, ki je sposobna za vsako intervencijo ob vsakem času. Številčno operativno članstvo vedno pristopi na pomoč, kjer je potrebno; pri intervencijah na področju Mestne občine Ljubljana ali zunaj nje.

Ob zadnjih katastrofalnih poplavah, ki so prizadele večji del države in Ljubljano z okolico, so operativni člani društva aktivno sodelovali od samega začetka pri pomoči in odpravi posledic. Pomagali in sodelovali so ob ujmi v Železnikih in gašenju katastrofalnega požara na Krasu. Složnost članstva, dobro vodstvo ter volja in strokovnost vseh kategorij članov PGD Nadgorica je dokazano, saj se je društvo v letu 2010 po sistemu točkovanj vseh aktivnosti oziroma dejavnosti uvrstilo v sam vrh razpredelnice prostovoljnih gasilskih društev Mestne občine Ljubljana, kar je lepa popotnica za leto 2012, ko bo društvo praznovalo 100-letnico svojega obstoja in delovanja.

Komunalno podjetje Ljubljana, družba za gradnjo in vzdrževanje cest, zelenih površin in inženiring

je od leta 2008 s »pogodbo o opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči« vključena v sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Ljubljana.

Naloge v omenjenem sistemu obsegajo reševanje iz ruševin, pomoč pri zemeljskih plazovih, reševanje ob poplavah ter skladiščenje, polnjenje in distribucijo vreč za izdelavo protipoplavnih nasipov. Vse to je seveda izvedljivo zgolj ob pomoči gradbene mehanizacije in skupine 90 zaposlenih, ki so vključeni v operativno skupino ter pripravljeni in usposobljeni za nudenje potrebne pomoči v primeru naravnih in drugih nesreč. Odziv zaposlenih je bil vedno, ne glede na dan v tednu ali uro, hiter, operativen, naloge pa opravljene strokovno in korektno. Tako je bilo tudi v času lanskih septembrskih poplav. Poleg zagotavljanja

Nepogrešljivi reševalci

Dobitniki občinskih in regijskih priznanj

prostora za polnjenje in razdeljevanje protipoplavnih vreč in ogromnih količin peska je bilo potrebno zagotoviti tudi nadomestno lokacijo, saj je drugi dan po začetku poplav poplavilo tudi sedež podjetja. Le hitremu odzivu in operativni sposobnosti vodstva podjetja gre zahvala, da je bil sistem polnjenja protipoplavnih vreč organiziran na povsem drugem koncu mesta že v dobri uri. Še več, kljub poplavljanju objektov in gradbene mehanizacije na matični lokaciji je podjetje zagotovilo tudi delavce, ki so dva dni nepretrgoma polnili in razdeljevali protipoplavne vreče ogroženim prebivalcem. Poleg tega so pesek in vreče dostavljali tudi kar najbliže ogroženim področjem.

Javno podjetje Vodovod-Kanalizacija

je zadolženo za varno oskrbo s pitno vodo in za odvajanje in čiščenje odpadne vode v Mestni občini Ljubljana. Ustrezno delovanje obeh infrastruktur je zelo pomembno ob katastrofalnih nesrečah in bistveno vpliva na bivalne razmere naših prebivalcev. Ustrezne priprave obeh sistemov in povečevanje odpornosti na vplive različnih nesreč so temeljnega pomena za učinkovit sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Mestni občini Ljubljana. JP Vodovod-Kanalizacija je eno od uspešnejših javnih podjetij, ki temu področju posveča veliko pozornosti. Poleg tega so uslužbenci podjetja vedno pripravljene priskočiti na pomoč. To so dokazali tudi ob lanskoletnih poplavih, ko so aktivno pomagali pri prečrpavanjih, ohranjanju sistema oskrbe s pitno vodo, zagotavljanju delovanja kanalizacijskega sistema, pa tudi pri polnjenju in prevozu protipoplavnih vreč.

Javno podjetje Snaga

je med drugim zadolženo tudi za zbiranje, odvažanje in odlaganje vseh vrst odpadkov ter čiščenje javnih površin, kar je posebnega pomena tudi v primeru nesreč. Uslužbenci Snage so se še posebej izkazali ob lanskoletnih poplavih, saj so neumorno, z veliko požrtvovalnostjo priskočili na pomoč ljudem pri čiščenju posledic poplav in odvozu odpadkov. V zelo kratkem času jim je uspelo vzpostaviti normalno stanje glede odvoza odpadkov, kar je tudi preprečilo izbruh različnih bolezni.

Srebrni znak Civilne zaščite

Mateja Kunc

opravlja naloge na področju zaščite in reševanja od leta 1995. V tem obdobju je večino svojega časa namenila delu na operativnem področju, v zadnjih letih pa je zadolžena za vodenje področja usposabljanja na področju zaščite in reševanja v Mestni občini Ljubljana. V vseh teh letih je pri svojem delu pokazala veliko strokovnost in iniciativnost. Tako je bila pobudnica in soavtorica projekta usposabljanja prostovoljcev na področju prve in nujne medicinske pomoči v predbolnišničnem okolju, katerega rezultat je več kot 500 usposobljenih prostovoljcev. Prav tako je pobudnica in soavtorica usposabljanja in opremljanja prostovoljnih gasilcev za reševanje ob neurjih - za delo na višini (strehi). Projekt je Mestna občina Ljubljana prva v Sloveniji začela sistemsko izvajati v letu 2010. Veliko dela je posvetila tudi vključevanju prostovoljcev na drugih področjih dela sistema zaščite in reševanja v občini. Ob zadnjih poplavih pa je Mateja Kunc pokazala največjo pripravljenost, priskočiti na pomoč ljudem, ko jo potrebujejo. Deset dni je koordinirala nudenje pomoči poplavljenecem na Ljubljanskem barju (Ižanska cesta, Črna vas, Lipe). Usklajevala je delo Slovenske vojske, gasilcev, občinskih gospodarskih javnih služb in drugih služb pri odpravljanju posledic poplav. Za njeno delo je na Mestno občino Ljubljana prispelo veliko zahval in pohval.

Andrej Fink, Reševalna postaja UKC Ljubljana

je v sodelovanju z Oddelkom za zaščito, reševanje in civilno obrambo Mestne uprave Mestne občine Ljubljana v Slovenijo začel prenašati izkušnje s področja organizacije ukrepanja ob nesrečah z velikim številom poškodovanih. Njegovo prizadevanje se je v letu 2000 izkristaliziralo v Načrt zaščite in reševanja ob nesrečah z velikim številom poškodovanih ali nenadno obolelih, ki so ga skupno sprejele vse službe, ki se na širšem ljubljanskem območju vključujejo v obravnavo takih nesreč, in v zamisel o prikolicah z opremo in sredstvi za take nesreče. S predavanji in drugimi načini je podpiral izobraževanje, vaje in druga usposabljanja v zdravstvu, gasilstvu, policiji in upravi za ukrepanje ob množičnih nesrečah.

Fotografiji: Dunja Wedam

Lanske septembrske poplave na Ljubljanskem barju.

Njegovo prizadevanje se je izkazalo za potrebno in uspešno v več primerih, najtežje preizkušnjo pa je prestalo ob nesreči z velikim številom poškodovanih, ki se je zgodila 27. novembra 2010 na dolenijski avtocesti. Brez njegovih dolgoletnih prizadevanj pri načrtovanju, opremljanju in usposabljanju bi bilo ukrepanje ob tem dogodku neprimerno težje. Načrtno delo v dolgoletnih pripravah je pripravilo temelje za učinkovito delovanje intervencijskih služb in njihovo ustrezno storitev za udeležence v nesreči. Njegovo delo je tako pokazalo, kakšne načrte in priprave potrebujemo, če želimo priti do take ravni pripravljenosti, ki bo za naše državljane in vse druge, ki jih doleti nesreča, ustrezna.

Bronasti znak Civilne zaščite

Uroš Tacar

je član štaba Operativne izpostave III Štaba Civilne zaščite Mestne občine Ljubljana, zadolžen za načrtovanje v primeru naravnih nesreč, predvsem poplav. Takoj na začetku lanskih poplav je ponudil svojo pomoč in poveljnik ga je zaprosil za sodelovanje pri delu štaba CZ MOL. V desetih dneh je v štabu preživel 138 ur in opravljal naloge vezista, koordiniral zagotavljanje potreb za operativno delo enot, enotam je, prek ekipe v vozilu za podporo vodenju, posredoval informacije o potrebah za posredovanje, s svojimi izkušnjami in umirjeno presojo posameznih situacij je pomembno prispeval k sprejemanju racionalnih odločitev, ki so omogočile predvsem varno delo operativnih enot na terenu. V času, ko je voda na področju Viča najbolj naraščala, je skupaj z drugimi, ki so v štabu zadolženi za reševanje, opravil ogled terena, da je imel štab realno sliko razmer na terenu. Uroš Tacar je pokazal take osebnostne lastnosti in zavzetost za vrednote, kakršne si pri ljudeh, ki ukrepajo ob naravnih in drugih nesrečah, lahko samo želimo: pripravljenost, da takoj priskoči na pomoč, samoiniciativnost, vztrajnost, odločnost, razsodnost, tovarištvo v najbolj plemenitem pomenu besede.

Matjaž Šušteršič

opravlja naloge na področju zaščite in reševanja od leta 2004 kot uslužbenec Oddelka za zaščito, reševanje in civilno obrambo, sicer pa je že od leta 1972 prostovoljni gasilec, član Prostovoljnega gasilskega društva Medno, ki gasilstvu posveča svoje življenje. V gasilski organizaciji je opravljal in opravlja številne naloge. Je dolgoletni predsednik PGD Medno, dolgoletni mentor gasilske mladine, član številnih komisij v nekdanjih občinskih gasilskih zvezah in Gasilski zvezi Ljubljana, v tokratnem mandatu pa je tudi podpredsednik Gasilske zveze Ljubljana. V teh šestih letih je poleg prostovoljnega gasilstva večino svojega časa namenil delu na področju Javne gasilske službe Mestne občine Ljubljana, pa tudi usklajevanju reševalnih sil ob nesrečah ter delu s prostovoljci in podjetji, ki se vključujejo v sistem zaščite in reševanja MOL. V zadnjih letih je med drugim zadolžen za vodenje Operativne Izpostave štaba Civilne zaščite MOL, področje Zahod. Ob septembrskih poplavih je Matjaž Šušteršič potrdil svojo pripravljenost, da priskoči na pomoč ljudem v stiski. Ves čas je sodeloval pri reševanju ter bil nepogrešljiv člen delovanja štaba Civilne zaščite MOL.

v lanskih hudih urah

Civilne zaščite

V septembrskih poplavah so poplavljenim prebivalcem pomagali gasilci iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije, ob njih pa tudi številni sodelavci mestnih javnih podjetij in mestne uprave.

Elizabeta Narobe

je bila imenovana v eno izmed petdesetih ekip za popis delne škode na objektih, povzročene po naravni nesreči v septembrskih poplavah v Mestni občini Ljubljana. Udeležila se je usposabljanja za izvedbo popisa delne škode na objektih in to nalogo opravljala vestno, natančno in odgovorno več kot teden dni na poplavljenem območju. Zaradi odnosa do dela, prizadevnosti, strokovnosti, predvsem pa natančnosti je nato sodelovala pri nadzoru in dopolnjevanju popisnih (ocenjevalnih) listov, ki so jih izpolnjevale popisne komisije Mestne občine Ljubljana oz. prizadeti občani. V dveh mesecih je bilo z njeno pomočjo pravilno izpolnjenih, pregledanih in obdelanih 1100 obrazcev za oceno delne škode, povzročene po naravni nesreči. S tem je pripravila potrebno osnovo za oceno škode, ki jo je ocenila Občinska komisija. Delo na tem področju bo nadaljevala tudi v prihodnje kot administrativna pomoč Komisiji za razdelitev finančnih sredstev oškodovancem. Elizabeta Narobe je nedvomno človek, ki ima izrazit čut za soljudi v stiski, pravičen in pozitiven odnos do soljudi ter sposobnost delovanja v skupini. Zaradi odnosa do dela na področju zaščite, reševanja in pomoči bo vključena tudi v štab Civilne zaščite.

Vesna Gorše

je bila imenovana v eno izmed petdesetih ekip za popis delne škode na objektih, povzročene po naravni nesreči v septembrskih poplavah v Mestni občini Ljubljana. Udeležila se je usposabljanja za izvedbo popisa delne škode na objektih in to nalogo opravljala vestno, natančno in odgovorno več kot teden dni na poplavljenem območju. Zaradi odnosa do dela, prizadevnosti, strokovnosti, predvsem pa natančnosti je nato sodelovala pri nadzoru in dopolnjevanju popisnih (ocenjevalnih) listov, ki so jih izpolnjevale popisne komisije oz. prizadeti občani. V dveh mesecih je bilo z njeno pomočjo pravilno izpolnjenih, pregledanih in obdelanih 1100 obrazcev za oceno delne škode, povzročene po naravni nesreči. S tem je pripravila potrebno osnovo za oceno škode. Delo na tem področju bo nadaljevala tudi v prihodnje kot administrativna pomoč Komisiji za razdelitev finančnih sredstev oškodovancem. Vesna Gorše je osebnost, ki ima izrazit čut za soljudi v stiski, pravičen in pozitiven odnos do človeka ter sposobnost delovanja v skupini. Zaradi odnosa do dela na področju zaščite, reševanja in pomoči bo vključena tudi v štab Civilne zaščite.

Iztok Zajc

je regijski poveljnik Regije Ljubljana I. V času poplav septembra 2010 je uspešno vodil in usklajeval intervencije gasilskih enot na področju celotne regije. Predlagateljica za podelitev priznanja je bila Gasilska zveza Slovenije.

Roman Lavrač

opravlja naloge na področju zaščite in reševanja od leta 1991. V teh devetnajstih letih je večino svojega časa namenil delu na operativnem področju, tako usklajevanju reševalnih sil ob nesrečah kot tudi delu s prostovoljci in podjetji, ki se vključujejo v sistem zaščite in reševanja v Mestni občini Ljubljana. V zadnjih letih je zadolžen za vodenje Operativne Izpostave štaba CZ MOL, področje Jug, ter vodenje projekta Reševalni moduli MOL, kjer občina reorganizira sile zaščite in reševanja. V vseh teh letih je pri svojem delu pokazal veliko strokovnost in pripravljenost, da pomaga ljudem ob nesrečah. Področje zaščite in reševanja je pravzaprav postalo tudi njegov način življenja. Ob zadnjih poplavah je Roman Lavrač potrdil svojo pripravljenost, da priskočiti na pomoč ljudem v stiski. Ves čas

je sodeloval pri pomoči ljudem, hkrati pa bil najbolj odgovoren za usklajevanje in izvedbo dela občinske komisije za ocenjevanje delne škode na objektih, pri katerih je sodelovalo 110 uslužbencev Mestne uprave, ki svoje delo še nadaljujejo.

Reševalna postaja UKC Ljubljana

Reševalci Reševalne postaje Univerzitetnega kliničnega centra so pokazali tudi ob reševanju prometne nesreče, v kateri je bilo udeleženih več kot 50 vozil (novembra 2010), veliko strokovnost in predanost. S svojim ravnanjem so dosegli, da žrtev in udeležencev ni bilo več. Dogodek je tudi pokazal, da so ustrezni načrti, nenehno sodelovanje in izvajanje skupnih vaj temelj uspeha pri reševanju v nesrečah.

Gasilska brigada Ljubljana

Septembrske poplave 2010 so bile v Mestni občini Ljubljana največje po letu 1926. Reševanje ljudi, imovine in zagotavljanje temeljnih pogojev za življenje je trajalo celih enajst dni. Pri tem so ves čas nesebično pomagali tudi gasilci Gasilske brigade Ljubljana. Svojo strokovnost in predanost pa so pokazali tudi ob reševanju prometne nesreče, v kateri je bilo udeleženih več kot 50 vozil (novembra 2010). Poklicni gasilci so nedvomno pripomogli, da žrtev in udeležencev ni bilo več.

Gasilska zveza Ljubljana

Septembrske poplave 2010 so bile v Mestni občini Ljubljana največje po letu 1926. Reševanje ljudi, imovine in zagotavljanje temeljnih pogojev za življenje je trajalo celih enajst dni. Pri tem je v vseh teh dneh neutrudno sodelovalo vseh 35 prostovoljnih gasilskih društev, ki sodelujejo v Javni gasilski službi Mestne občine Ljubljana.

Doc. dr. Primož Banovec, Inštitut za vodarstvo

je v sodelovanju z Univerzo v Ljubljani, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo, Katedro za mehaniko tekočin in Mestno občino Ljubljana, Oddelkom za zaščito, reševanje in civilno obrambo, razvil pomembna orodja za dvig ravni pripravljenosti prebivalcev v Sloveniji na poplave. Iz raziskovalnega projekta za območje Mestne občine Ljubljana so izpeljana splošno uporabna orodja: ● domača spletna stran <http://www.poplavljen.si/> z napotki, kako se pripraviti, kaj storiti pred, ob in po poplavi ter kako prebivalci ukrepe izvedejo, kako očistiti in dezinficirati objekt po poplavi, kaj storiti, če so na vrtovih ostanki razlitega kurilnega olja, itn.; ● zgibanke z napotki, kako naj se prebivalci pripravijo, kaj naj storijo pred, ob in po poplavi http://www.poplavljen.si/images/stories/poplavljen_si/Brosura_poplavnaOgrozenost_LJ_2010.pdf) ter ● plakati in zgibanke z napotki, kako se ob nastopu poplav s priročnimi sredstvi preprečuje ali zmanjšuje vdor vode v objekte (http://www.poplavljen.si/images/stories/poplavljen_si/plakati_A4_final.pdf).

Še posebej je pomembno, da je bila spletna stran vzpostavljena med septembrskimi poplavami 2010 in so bile na njej sproti objavljene ustrezne informacije za ravnanje ljudi. Po poplavah je bila prebivalcem omogočena tudi prijava škode prek spletne strani, na voljo pa so jim bile tudi informacije in napotki o popisu škode. Ta domača stran je tako postala pomembno orodje za komuniciranje z javnostjo, kar dokazuje tudi število obiskov domače strani v času poplav in popisa škode: 17.473 posameznih obiskovalcev.

Zgibanke z napotki so bile razdeljene 15.000 gospodinjstvom na poplavno ogroženem območju v Ljubljani. Na območju, ki je bilo v Ljubljani poplavno najbolj prizadeto, je bila za občane pripravljena tudi odmevna javna predstavitev o možnih načinih zaščite objektov pred vdorom poplavne vode tako s priročnimi sredstvi v lastni izvedbi občanov kot zaščite s komercialnimi proizvodi, ki so jih predstavili proizvajalci tovrstne zaščite. Z vsemi temi akcijami so prebivalci dobili možnost, da se na morebitne prihodnje poplave učinkovito pripravijo, vsi drugi v Sloveniji pa smo dobili primer dobre prakse in orodja, ki omogočajo ne le dvig ravni zavedanja o poplavni nevarnosti, pač pa mnogo več: orodja, ki ljudem omogočajo, da sami dvignejo raven svoje poplavne varnosti in ublažijo ranljivost svojega premoženja.

Dr. Nevenka Oblak Piltaver

je bila kot glavna zdravnica na intervenciji ena od zaslužnih reševalk, ki je omogočila, da je bilo reševanje v primeru množične nesreče novembra 2010 opravljeno učinkovito in uspešno s kar najmanjšim številom žrtev kljub tragični nesreči. Delovala je visoko strokovno in premišljeno, vodila in koordinirala delo ekip nujne medicinske pomoči in drugih reševalnih ekip ter tako bistveno prispevala k uspešnemu reševanju.

Utemeljitev Oddelka za zaščito, reševanje in civilno obrambo Mestne občine Ljubljana

Boljša prihodnost knjige in s tem človeštva

Programski direktor pisatelj dr. Andrej Blatnik o Svetovnem vrhu knjige

Emi Vega

Foto: Mateja J. Potočnik

Pisatelj prof. dr. Andrej Blatnik, programski direktor mednarodnega kongresa Svetovni vrh knjige

30. marca se v Cankarjevem domu kot zaključni programski dogodek Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 začel mednarodni kongres *Svetovni vrh knjige*, na katerem sodelujejo največji domači in svetovni strokovnjaki s področja knjige v njeni celotni verigi od avtorja do bralca. Enega od obeh programskih direktorjev Upravnega odbora Vrha, pisatelja in profesorja na Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani, dr. Andreja Blatnika, ki poučuje kreativno pisanje in založništvo in se strokovno ukvarja z raziskavo knjige v popularni kulturi in literarni sociologiji, smo povprašali o temah in pripravah na to pomembno mednarodno knjižno prireditvev, ki bo s svojo *Ljubljansko resolucijo o knjigi*, utemeljeno na izjemni izkušnji Ljubljane - svetovne prestolnice knjige, v svetovno založništvo zagotovo prinesla ključne dolgoročne premike.

Kako so potekale priprave na Svetovni vrh knjige?

Zdaj smo po letu intenzivnega dela tako daleč, da se zdi, kakor da je vse pripravljeno: tuji gostje so vsi potrdili prihod, obisk na otvoritveni svečanosti je ob predsedniku dr. Danilu Türku, ministrici za kulturo Majdi Širca in županu Ljubljane Zoranu Jankoviću potrdila tudi Irina Bokova, generalna direktorica Unesca, ki podeljuje naziv svetovne prestolnice knjige, prijavljajo se obiskovalci in se, upamo, še bodo, zbornik kongresa v dveh različicah, slovenski in angleški, smo oddali v tiskarno, Ljubljanska resolucija o knjigi je bila mednarodno usklajena in zadnji popravki vneseni, usklajujejo se zadnje podrobnosti spremljevalnega programa ... Zdaj se pripravljamo na tista zatikanja, ki se zmeraj, kakor koli organizatorji to sovražijo, pojavijo tik pred prireditvijo in zahtevajo nagle odločitve in prilagoditve. Držimo pesti, da jih bo čim manj!

Nam lahko natančneje predstavite predavatelje in teme?

Povabili smo vse tiste, ki so se uveljavili kot vodilni svetovni misleci na področju knjige in jih v Ljubljani v zadnjih letih ni bilo. Ob slovenskih izdajah njihovih knjig sta nas obiskala na primer Jason Epstein in André Schiffrin. Nekateri so se opravičili in obljubili, da pridejo kdaj kasneje, ko jim bo urnik dopuščal. Tako jeseni na festivalu Vilenica pričakujemo Alberta Manguela, avtorja odlične *Zgodovine branja* – do takrat bo izšla že nič manj odlična *Knjižnica ponoči*. Vendar smo zbrali zelo močno reprezentanco z različnih koncev sveta, od Američana Mika Shatzkina, legendarnega praktika in teoretika knjige in e-knjige, prek gostov iz Južne Afrike in Indije, do evropskih knjižnih strokovnjakov, recimo Claire Squires, ki jo slovenski (vsaj) knjižni profesionalci poznajo po lansko leto prevedeni temeljni študiji *Trženje literature*, Angusa Phillipsa, ki vodi oddelek za založniške študije na univerzi Oxford-Brookes, in Jensa Bamella, generalnega sekretarja Svetovne zveze založnikov. Ob teh gostih, ki bodo predstavili sedanost in prihodnost založniškega 'posla', je seveda veliko pozornosti posvečene tudi

kulturni vlogi knjige kot nosilke razvoja in pretoka informacij.

Na tem področju bo tudi za tiste, ki s knjigo niso poklicno povezani, zanimiv obisk foruma *Pisanje, založništvo, prevajanje: Gradimo kulturno raznolikost v jugovzhodni Evropi*, ki ga pripravljata Ministrstvo za kulturo in regionalna pisarna Unesca v Benetkah. Na njem bodo nastopili regijski strokovnjaki, ki skrbijo za pretok kultur ali pa ga analizirajo – med slednjimi naj posebej opozorim na Petra Inkeija, ki v Budimpeštanskem observatoriju že leta spremlja in analizira različne parametre kulture in kulturne politike v Evropi.

Nazadnje velja omeniti še *Poročilo o raznolikosti 2010*, ki sta ga pripravila Rüdiger Wischenbart in Miha Kovač s sodelavci – gre za raziskavo o prevajanju in prisotnosti izbranih evropskih avtorjev v Evropi. Njuna prva raziskava tega področja je povzročila precej zanimanja in tudi vznemirjenja, saj je načela prepričanje o angloameriški knjižni produkciji kot splošno prevladujoči in angleškem prevodu kot pogoju, da nekega pisatelja sploh začnejo jemati v obzir na mednarodnem trgu. Kar je seveda težak pogoj, saj je v angleščini le med dva in tri odstotke leposlovja prevedenega, pri nas in še marsikje pa ga je približno polovica, seveda v glavnem prevedenega iz angleščine. Pokazala sta namreč, da so na evropskih lestvicah prodaje zelo uspešni domači ali pa prevedeni evropski avtorji, med slednjimi zlasti Stieg Larsson in še nekateri švedski pisci kriminalk (o tem bo na kongresu govorila tudi Claire Squires). Poročilo bo objavljeno tako v zborniku kongresa kot na spletu in bo zanesljivo postalo ena temeljnih referenc pri preučevanju delovanja knjižnih trgov in pretoka kultur.

O čem pa boste predavali sami?

Zdi se mi, da kadar koga povabiš v goste, ne smeš zavzeti preveč prostora. Zato smo se pri Svetovnem vrhu knjige odločili, da domači strokovnjaki sicer napišemo svoja besedila, vendar jih objavimo v zborniku in ne predstavimo na samem kongresu – dva dneva sta zelo premalo za vse, kar lahko koristnega slišimo od povabljenih tujih gostov, zato bi bilo prevzetno, če bi ta skopo odmerjeni čas

pretirano hranili še zase. V prvih letih mojih prihodov na mednarodni literarni festival Vilenica, v začetku devetdesetih, me je hudo motilo, ko so se ob zanimivih tujih pisateljih, ki so v Slovenijo prišli le za nekaj dni in jih morda ne bo nikoli več, v pogovorih neutrudno prijavljali k besedi domači pisci, ki niso imeli kaj povedati ali pa so govorili o kakih slovenskih temah, o katerih tuji gostje niso imeli pojma in ki bi jih bilo treba reševati kdaj drugič. A ta priložnost, da te ljudje enkrat le poslušajo, pa če hočejo ali ne, je očitno zahteven sirenski klic ...

Seveda pa bodo tuji strokovnjaki imeli možnost, da se seznanijo s slovenskimi pogledi na prihodnost knjige – ne le z branjem naših besedil, objavljenih tudi v angleščini. Tudi tako, da bomo z dr. Miho Kovačem in dr. Meto Grosman vodili okrogle mize o založništvu, branju in prevajanju in tudi usmerjali diskusijo, kolikor bo zanje v uradnem okviru še časa. A kdor je bil kdaj na kakem kongresu, ve, da se strokovne debate nadaljujejo pozno v noč, v še odprtih lokalnih in kasneje včasih na hotelskih stopniščih – če so seveda teme aktualne. In naše so.

Kakšne konkretne učinke si obetate od kongresa doma in v tujini?

Visokoteleč cilj je seveda ta, da bi se prihodnost knjige – in s tem človeštva – izboljšala. V tej luči se mi zdi zlasti dragocena *Ljubljanska resolucija o knjigi*, pri nastanku katere ima večinski delež zaslug dr. Uroš Grilc, saj opozarja na tisto specifično knjigo, ki v času tržne diktature velikokrat ostaja v ozadju: da gre pri njej tudi, čeprav ne samo, za javno dobrino. Držna menedžerska sprememba Državne založbe Slovenije iz stabilne založbe v pridobitne naložbe je slovensko javnost še vznemirila, vendar to vznemirjenje ni ničesar spremenilo. Pri propadu založbe Obzorja vznemirjenja ni bilo več, druge prodaje državnih deležev v podjetjih so prinašale še večje katastrofe. Hkrati pa dandanes kulturno pomembni knjižni program v Sloveniji v zelo velikem deležu izdajajo založbe brez zaposlenih, kar seveda vpliva na izvedbo, predstavitev in prodajo teh knjig. Tudi glas, ki ga resolucija in kongres pošiljata v tujino, je

podoben tistemu, ki ga bi bilo treba slišati doma: pri knjigi ne moremo prisluhniti samo lastnemu interesu in dobičku, ampak jo moramo videti v celotnem njenem komunikacijskem krogu, od avtorja prek založbe in knjigarne ali knjižnice do bralca.

V katerih dogodkih ste bili v letu svetovne prestolnice knjige udeleženi ali ste jih od blizu spremljali?

Kot gost sem nastopil na eni izmed prireditev festivala Fabula, na pogovoru o književnosti v digitalnih časih v Cankarjevem domu, ki ga je pripravil francoski inštitut Charles Nodier, in na več okroglih mizah. Obiskal sem kakih petdeset literarnih prireditev in prebral vrsto knjig, ki so izšle ob tej priložnosti. Običajno po takem intenzivnem letu zajamemo sapo, takoj zatem pa rečemo: »Škoda, da je konec!« Le da tokrat ni konec, precej bo ostalo in se nadaljevalo.

Kako ocenjujete glavne pridobitve leta svetovne prestolnice knjige, posebej projekt Knjige za vsakogar in z njim povezano razširjeno prodajno mrežo, Trubarjevo hišo literature, kulturni 14-dnevnik Pogledi, projekt ICORN? Je mogoče, da nas bo to leto naučilo bolj ceniti knjige in jih tudi več kupiti, če upoštevamo, da se projekt Knjige za vsakogar nadaljuje?

Do vrste načrtov dr. Grilca in njegove ekipe sem bil kot veteran knjižnega polja skeptičen – nisem verjel, da bo za kvalitetni nabor *Knjig za vsakogar* tako zanimanje, kot se je izkazalo. Mislim sem si, da Slovenci ne bodo kupili kaj dosti knjig Slavojja Žižka, če si pa vseh njegovih 20 slovenskih knjig *skupaj* v knjižnicah, kjer so zastojni, izposodijo le osemstokrat v letu dni! Pa se jih je prodalo osem tisoč in bi se jih še, če ne bi pošle. In mislim sem si, da tudi za obiske tujih pisateljev ne bo toliko zanimanja – ko je bila Herta Müller prvič in drugič v Ljubljani, jo je vsakič prišlo poslušat kakih 20 ljudi. Zdaj, tretjič, po Nobelovi nagradi, nekaj sto ljudi ni moglo v nabitno polno Dramo SNG. Na literarne večere je hodilo po dvesto

LJUBLJANSKA RESOLUCIJA O KNJIGI

Ljubljana, nosilka Unescovega naslova Svetovne prestolnice knjige 2010 in prirediteljica Svetovnega vrha o knjigi 2011, razglša *Ljubljansko resolucijo o knjigi*, s katero v skladu z vodilnimi načeli Konvencije Unesca o zaščiti in spodbujanju raznolikosti kulturnega izražanja poudarja pomen knjige kot ključne nosilke človeškega razvoja in kulturne raznolikosti.

Ljubljanska resolucija o knjigi združuje stališča, ki jih zagovarjajo Unesco ter ključne nacionalne in mednarodne organizacije, ki delujejo na področju knjige, od avtorjev, založnikov, knjižnic, knjigarn, do institucij, ki se ukvarjajo z razvojem bralne pismenosti in bralne kulture. Nosilec javnih politik na področju knjige ter strokovnim združenjem, ki delujejo na tem področju, *Ljubljanska resolucija o knjigi* predlaga glavne usmeritve, ki temeljijo na posameznih dobrih praksah v različnih državah in preizkušenih dobrih praksah, ki izhajajo iz izvedenega programa *Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010*. S temi usmeritvami bo lažje postaviti trdne temelje za dolgoročni razvoj celotne knjižne verige, s tem pa mogoče povečati dostopnost knjige, spodbujati visoko kakovostno in raznoliko knjižno in revijalno produkcijo ter dvigati raven bralne pismenosti. Ob upoštevanju posebnosti posameznega knjižnega trga, ki ga pogojuje jezikovna določenost, našete usmeritve stremijo k večji dostopnosti knjige in raznovrstnosti knjižne produkcije, to pa hkrati prinaša spodbujanje ustvarjalnosti, širjenje znanja, boljšo bralno pismenost, razvoj jezika, dviganje ravni medkulturnega dialoga, večjo kulturno raznolikost, boljšo socialno kohezivnost in kakovostno preživljanje prostega časa. *Ljubljanska resolucija o knjigi* zato izhaja iz razumevanja knjige kot pomembnega temelja razvoja posameznika in družbe kot celote.

Naloga državnih in lokalnih oblasti ter strokovnih združenj in organizacij civilne družbe, ki delujejo na področju knjige, segajo na različna področja, *Ljubljanska resolucija o knjigi* pa poudarja in priporoča v prvi vrsti tiste naloge, ki so povezane s knjigo kot javno dobrino:

1. Upoštevati je potrebno kompleksno naravo knjige ter pri načrtovanju javnih politik v odnosu do knjige vselej usklajevati kulturne, izobraževalne, znanstvene, gospodarske in socialne politike. Razvoj področja knjige je odvisen od kar najboljšega delovanja celotne knjižne verige, ki sega od avtorjev, založnikov, knjižnic, knjigarn do bralcev. Javne politike morajo zato svoje ukrepe na področju knjige oblikovati v sozvočju z delovanjem vseh naštetih členov.
2. Knjižni trg zaradi svoje pomembnosti, posebnosti in kompleksnosti terja pozornost, ne oziraje se na to, ali deluje po načelu enotne cene knjige ali ne, in ne oziraje se na njegovo velikost, saj je knjiga medij, ki se tako ali drugače nanaša na vsa področja človekovega delovanja in je zato v večjem delu stvar javnega interesa. Državne oblasti in strokovna združenja naj spričo specifičnosti knjige kot kulturne dobrine, ki posreduje vrednote in vsebine, spodbujajo akterje na knjižnem trgu, da oblikujejo najboljši model, ki bo povezal avtorje, založnike, knjigarne in knjižnice ter tako dosegel optimalne rezultate delovanja knjižnega trga in kar najboljšo dostopnost knjige.
3. Državne oblasti naj bodo pozorne na delovanje knjižnega trga z vidika davčne ureditve, in sicer tako na obdavčitev knjige kot na obdavčitev avtorskega dela in papirja. Državne oblasti morajo skrbeti tudi za ustrezno izvajanje zakonodaje s področja avtorskega prava. Obenem morajo v korist skladnega razvoja področja knjige vseskozi iskati optimalno razmerje med spodbudnimi davčnimi obremenitvami knjige ter sistemom neposrednih državnih podpor knjižni produkciji in diseminaciji knjige, kajti za veliko večino knjižnih trgov je to razmerje ključni dejavnik razvoja področja, predvsem pa odločilni dejavnik glede kakovosti, raznovrstnosti in dostopnosti knjižne produkcije.
4. Državne oblasti naj bodo v okviru neposrednih podpor založniški produkciji oziroma avtorjem posebej pozorne na prevajanje knjižnih del iz različnih svetovnih jezikov, še posebej tistih, ki so na svetovnem trgu knjig premalo zastopani, saj bo s tem bralcem na voljo produkcija različnih jezikovnih okolij, s katero je mogoče na najbolj konkreten način spodbujati medkulturni dialog, večjezičnost in kulturno raznolikost, obenem pa s prevajanjem razvijati tudi matere jezike.
5. Državne in lokalne oblasti naj sistematično skrbijo za razvoj kakovostne knjižnične mreže in posebej spodbujajo tiste programe javne službe, ki so v sozvočju z razvojem knjižnih trgov. Knjižnice so nepogrešljiv del knjižne verige in poleg šolskega sistema dolgoročno odločilno vplivajo na oblikovanje bralnih navad. Med knjižnicami je mreža splošnih knjižnic tista, ki lahko kompleksno odgovarja na potrebe lokalnega okolja glede knjižne kulture, pri čemer je potrebno knjižnice spodbujati k inovativnemu iskanju poti do bralcev, ki niso nujno povezane zgolj z izposojajo knjižničnega gradiva.
6. Uvajanje novih prodajnih poti za knjigo naj odpira nove možnosti za njeno večjo dostopnost in približanje bralcem, a tudi danes je knjigarniška mreža še vedno temelj vsakega knjižnega trga in odločilni dejavnik njegove ekonomske uspešnosti. Pogoji delovanja knjigarniške mreže so v tem smislu v javnem interesu, za njeno kakovost in razvoj pa naj si prizadevajo tako državne kot lokalne oblasti.
7. Državne oblasti naj z vidika povečanja dostopnosti knjige in informacij o njih spodbujajo razvoj informacijske podpore delovanju knjižnih trgov, sistemov »knjig na trgu«, saj gre za infrastrukturno podlago, ki jo uporabljajo tako založniki, knjižničarji in knjigarnarji kot bralci in je zato v javnem interesu. Obenem je takšen sistem osnova za zbiranje relevantnih podatkov o delovanju posameznega knjižnega trga, ti pa so izhodišče za oblikovanje konkretnih ukrepov, s katerimi je mogoče odgovoriti na vprašanja razvoja področja.
8. Elektronska knjiga in elektronski bralniki niso grožnja tiskani knjigi, temveč povečujejo dostopnost in razširjenost branja ter so pomembni tudi za pridobivanje novega bralnega občinstva. Državne oblasti in strokovna združenja naj bodo pozorni na pozitivne učinke za razvoj založništva, ki jih prinaša nov knjižni nosilec, in prispevajo k ustvarjanju pogojev za skladen, uravnotežen in raznolik razvoj založništva tudi v tem delu.
9. Mednarodna in nacionalna strokovna združenja, ki delujejo na področju knjige, so eden ključnih akterjev, ki lahko prispevajo h koherentnemu delovanju knjižnega trga. *Ljubljanska resolucija o knjigi* priporoča, da strokovna združenja vodijo dejavno politiko za spodbujanje in izvajanje kulturnih politik v knjižnem sektorju, da izvajajo konkretne projekte, kot so kampanje za promocijo knjige in branja, in da nastopajo kot povezovalci, pri katerih se zbirajo mnenja in interesi vseh sestavnih delov knjižne verige. Obenem je ključnega pomena, da posamezna strokovna združenja na področju knjige sodelujejo in dajo svoje priznanje posebni naravi knjige kot kulturne dobrine, zagotovijo možnosti ter ustvarijo pogoje za dolgoročen in trajnostni razvoj ustvarjalnega, bogatega in raznolikoga področja knjige.

Ljubljana, marec 2011

poslušalcev, kar se že desetletja ne dogaja več, pravzaprav velikokrat obupujemo, da smo pripeljali vodilna pisateljska imena sveta, poslušalcev pa je nekaj deset. V tem letu se je pokazalo nekaj, česar v svetu literature in duha, kjer hočemo biti vzvišeni nad vsakdanom, ne slišimo radi: da je treba tudi kvalitetno leposlovje, humanistiko in znanost nasploh tržiti, ponujati, uveljavljati, da torej ni le javna dobrina, ampak tudi tržni proizvod.

Do prodaje knjig v splošnih knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah sem bolj zadržan, ker se mi zdi, da v javno-zasebnem partnerstvu slejkoprej prevlada zasebni interes in si javnega povsem podredi. Da tržna plat izdelka požre njegovo vsebinsko. Knjižničarke že poročajo, da prihajajo novi ponudniki poslovnih modelov sodelovanja, ki bi v javnem prostoru prodajali to ali ono, temu običajno sledi zmanjševanje javnih sredstev, »dajte si več pridobiti na trgu«, se glasi priljubljeno reklo, in potem se seveda ponudba hočeš nočeš preusmeri v knjige, ki gredo bolje v promet, teh pa je po mojem mnenju v splošnih knjižnicah že zdaj več, kot je treba. Seveda pa so okoliščine v različnih okoljih zelo različne – kjer daleč naokoli ni knjigarne, bi ob trenutnem slovenskem stanju naročanja knjig po spletu prodaja knjig v knjižnici najbrž marsikomu olajšala življenje in tudi prispevala k bralni kulturi.

Trubarjeva hiša literature se je odlično prijela, večkrat grem tja na različne prireditve, in ob zagnanosti mlade ekipe, ki tam dela, ji ne manjka dosti, da postane nekak sodoben podaljšek zlahne čitalniške tradicije, h kateri ne sodi samo reprezentacija, torej predstavitev, ki razdeli prisotne na nastopajoče in občinstvo, ampak tudi refleksija, torej v tem konkretnem primeru pogovor o tem, kar smo slišali, izražanje lastnih mnenj in stališč, ki se lahko razpotegne v splošno druženje in tkanje povezanosti med tistimi, ki nas knjiga še briga. Tega manjka! Nekaj podobnega skušamo doseči pri literarnoumetniškem društvu Literatura s pogovori na Erjavčevi 4 in včasih na odlične pogovore med tremi, štirimi vrhunskimi strokovnjaki za svoje področje pride samo deset ljudi – vendar

se potem izmenjava mnenj o obravnavani temi nadaljuje dobesedno ure in ure. In ker so med obiskovalci mnenjski voditelji ali pa prihodnji mnenjski voditelji, je zmeraj upanje, da se bodo ideje, ki jih je večina zaradi neobiska preslišala, slišale še kje drugje.

Tudi Pogledi se mi zdijo odlična realizacija nujno potrebne oživitve kulturne refleksije: spretno ohranjajo svojo smer med skrajnima poloma slovenskega kulturnega boja, med, recimo malce drastično, nepremično tradicijo in neomajno avantgardo, in tako ponujajo branje in razmislek za vse estetske usmeritve in tudi – kar je v slovenski kulturni zgodovini prej izjema kot pravilo – vse generacije.

Zamiseli o vključitvi Ljubljane v mrežo ICORN, ki zagotavlja pogoje za bivanje preganjanim pisateljem, pa sem predlagal ljubljanski kulturni politiki že leta 1994, ob predstavitvi knjige *Noč v Ljubljani*, v kateri so zbrane izmišljene zgodbe o tisti noči, ki jo je v Ljubljani pomotoma preživel James Joyce. In tokrat lahko izjemoma rečem: žal mi je, da za realizacijo zamisli skoraj dvajset let kasneje še ni prepozno, da so pisatelji še zmeraj preganjani.

Kaj lahko v kratkem pričakujemo izpod vašega umetniškega peresa?

V zadnjih treh letih sem objavil tri knjige, roman *Spremeni me*, zbirko zelo kratkih zgodb *Saj razumeš?* in priročnik oziroma učbenik *Pisanje kratke zgodbe*. Vse so doživele nekaj odmeva, kolikor ga v Sloveniji knjige sploh še doživijo – ker objavljam tudi v drugih kulturnih okoljih, si tako sodbo lahko privoščim. Tudi vse te knjige se prevajajo v različne jezike in potem se je seveda treba odzvati tudi na povabila za njihove prestavitve – tako konec aprila odhajam v New York na enega najpomembnejših literarnih festivalov na svetu, PEN World Voices. Novo pisanje?

Za pisanje ne bi smela veljati zapoved o hiperproduktivnosti, ker kvantiteta v kvaliteto ne prehaja samoumevno. Zato se mi zdi prav, da malo neham pisati – leto ali dve bom raje bral. Včasih se zdi, da je beročih manj kot pišočih.

Ljubljana v mreži mest-zatočišč za preganjane pisatelje Icorn

S sklepom mestnega sveta Mestne občine Ljubljana je Ljubljana 21. marca postala mesto-zatočišče za preganjane pisatelje v Mednarodni mreži mest-zatočišč Icorn. Vključitev Ljubljane v to mrežo je del programa in trajna pridobitev Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010. Za pripravo vključitve se občina vsebinsko povežala s Slovenskim centrom PEN. Oddelek za kulturo MU MOL je z Javnim stanovanjskim skladom MOL dosegel dogovor o zagotovitvi primerne stanovanja za gostujočega pisatelja. Z vključitvijo Mestne občine Ljubljana v Mednarodno mrežo mest-zatočišč za preganjane pisatelje mesto plačuje letno članarino Icornu v višini 2.000 evrov, potne stroške pisatelja (prevoz, vize, takse), stroške zdravstvenega zavarovanja zanj, stroške nastanitve (najemnina stanovanja, stanovanjski stroški), mesečno štipendijo/podporo v predlagani višini povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji in ureditev stanovanja. Skupaj to pomeni 30.000 evrov letno.

Mreža Icorn je začela delovati na pobudo Salmana Rushdieja in Mednarodnega parlamenta pisateljev (IPW) leta 1994 kot mednarodna mreža mest, ki nudijo zatočišče preganjanim in ogroženim pisateljem. Gre za uveljavljene pisatelje, ki so preganjani zaradi svoje umetniške ustvarjalnosti in javnega izražanja mnenj. V mrežo mest-zatočišč je vključenih že vrsta mest v številnih demokratičnih državah, največ na Norveškem, kjer mreža deluje že od leta 1995. V teh mestih pisateljem iz Azerbajdžana, Čecenije, Irana, Zimbabveja, Iraka, Belorusije, Nigerije, Angole, Ugande in številnih drugih držav, kjer svoboda izražanja še ni zagotovljena, lokalne oblasti, ponekod tudi v sodelovanju z državnimi oblastmi, nudijo stanovanje za leto ali dve in dohodek v obliki štipendije za pisateljsko delo. Mesto-zatočišče tako omogoči pisatelju, ki je praviloma moral zbežati iz domovine, da se izogne zaporu ali še čemu hujšemu, da si v novem okolju ustvari novo socialno mrežo, si morda najde zaposlitev ali druge možnosti za preživetje. Obenem mu zagotovi pogoje za delo v času, ki je zlasti neposredno po pobegu iz domovine zanj najtežji.

Ljubljana bo v letu 2011 kandidirala za pridobitev trajnega Unescovega naziva *mesto literature*, ki ga trenutno nosijo samo štiri mesta (Dublin, Iowa, Edinburgh in Melbourne), zato je pristop v Icorn za Ljubljano tudi priložnost, da se izkaže kot odprto in gostoljubno mesto, ki knjigo v resnici podpira, in dokaže, da zavestno stopa na pot velikih kozmopolitskih mest, da ceni ustvarjalnost in svobodo besede.

Mestna občina Ljubljana se je z vključitvijo v Mednarodno mrežo mest zatočišč za preganjane pisatelje zavezala, da bo po dogovoru z Icornovim upravnim središčem izbrala gostujočega pisatelja za dobo dveh let, priskrbelo opremljeno bivalno namestitev za pisatelja in njegovo družino, pomagala pridobiti pravni status (vizum, dovoljenje za bivanje), ki bo pisatelju omogočalo bivanje v mestu za čas Icornovega gostovanja ter priskrbelo pisatelju štipendijo ali podporo, ki jo bo nakazovala v mesečnih obrokih. Pri tem bo ohranjala absolutno zaupnost glede vseh stikov z Icornom in pisateljem do njegovega varnega prihoda v mesto, poravnala bo tudi vse stroške potovanja za pisatelja in njegovo družino, določila koordinatorko, ki bo delala s pisateljem in omogočala njegovo integracijo v mesto, vzpostavila in vzdrževala bo varne in primerne delovne in življenjske razmere za pisatelja in njegovo družino, zagotovila dosegljivo zdravstveno in stanovanjsko zavarovanje, po svojih zmožnostih bo omogočila dostop do mestnih javnih storitev in srečanj med pisateljem in mestnimi literarnimi organizacijami, spodbujala sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami ter omogočila pisatelju učenje slovenskega jezika. Pogodba traja dve leti in se s tihim dogovorom po izteku tega roka obnovi, razen v primeru, če ne bila podana uradna izjava o njeni prekinitvi.

Gostujoči pisatelj pa bo moral biti navzoč v javnem življenju Ljubljane, svoja dela tudi objavljati in imeti javne nastope, v katerih bo promoviral svoje delo. Zato je projekt tudi priložnost, da se izvirna slovenska ustvarjalnost razvija ob stiku z ustvarjalcem iz drugega kulturnega okolja.

Festival Fabula 2011

Fotografije: arhiv Fabula 2011

Akademik Drago Jančar

César Aira

Margriet de Moor

Po izjemnem uspehu mednarodno zasnovane *Fabule 2010* sta Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za knjigo ponovno podprli letošnjo *Fabulo 2011*, ki bo s pisateljskimi gosti iz vsega sveta eden osrednjih zaključnih dogodkov Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010. Festival bo potekal med 4. in 22. aprilom in bo v Ljubljano ponovno pripeljal ugledna pisateljska imena ter prinesel prevode vrhunskih leposlovnih del.

Pet knjig, ki so del poslej trajnega projekta *Knjige za vsakogar* in katerih avtorji bodo gostje festivala, je že izšlo. To so: *Knjiga o Blanche in Marie* Per Olova Enquista v prevodu Mite Gustinčič Pahor, *Epizoda v življenju popotnega slikarja* Césara Aira v prevodu Marjete Drobnič, *Jaz in ti* Niccolòja Ammanitija v prevodu Vere Troha, *Virtuoz* Margriet de Moor v prevodu Tanje Mlaker in *Grozote teme in ledu* Christoph Ransmayrja v prevodu Tine Štrancar. Knjige so izšle v nakladi 8000 izvodov in so naprodaj po 5 evrov. V času festivala bomo obiskovalci lahko vstopali v svetove gostujočih pisateljev tako skozi knjige kot tudi filme, posnete po njihovih literarnih predlogah, pa tudi skozi glasbo, pravljičice in podobe njihov držav, spoznavali pa jih bomo tudi na pogovorih v živo.

Slovenski gost festivala je akademik Drago Jančar, ki bo na festivalu predstavljen trikrat: ob filmski projekciji *Zvenenja v glavi* v Kinodvoru, v pogovoru z Alenko Zor Simoniti v atriju ZRC in v Klubu Cankarjevega doma v pogovoru z Mitjem Čandrom.

Festival se bo ob predstavitev pisateljev, njihovih del in kulturnih okolij, iz katerih izhajajo, strokovno posvetil islamu, o katerem bodo spregovorili poznavalci iz Slovenije, Bosne in Hercegovine ter Turčije, ki bo tokrat gostovala v pesniško-prevajalski delavnici Mednarodno znotraj lokalnega. Mednarodni simpozij bo letos posvečen pesniku

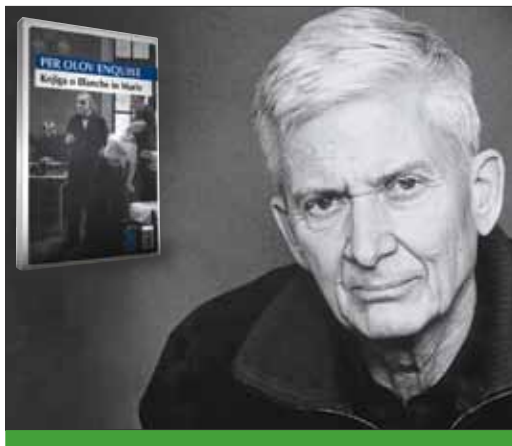
Edvardu Kocbeku, v času festivala pa bo časopisna in medijska hiša Dnevnik že šestič podelila nagrado *Dnevnikova fabula* za najboljšo zbirko kratke zgodbe zadnjih dveh let. Obfestivalskih dogodkov bo več kot 50 na različnih koncih Ljubljane.

Letošnja Fabula bo potekala tudi z gostovanji v bolnišnicah, domovih za starejše, kriznih centrih in na ulicah, k branju dobrih knjig pa bo z natečajmi in seminarji nagovarjala tudi osnovnošolce in dijake. Ponovili bodo tudi lanski seminar za maturante.

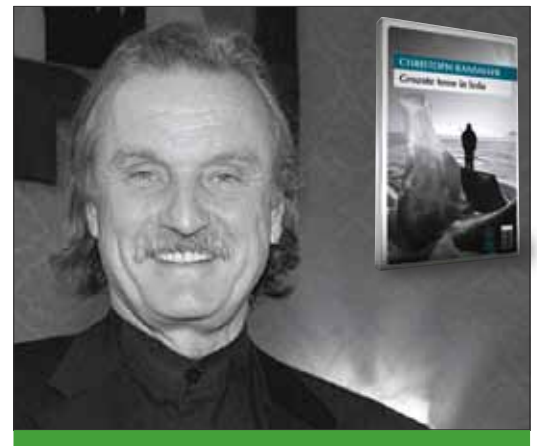
Načelnik Oddelka za kulturo Mestne občine Ljubljana dr. Uroš Grilc, *spiritus agens* Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 in v njenem okviru tudi lanske in letošnje Fabule, je na tiskovni konferenci 24. marca v Trubarjevi hiši poudaril, da je lanska Fabula pomenila pravo eksplozijo literature, s številnimi spremennimi predstavitvami avtorjev in njihovega kulturnega okolja pa preseгла meje literarnih branj ter tako postala vsebinska prelomnica v predstavljanju književnosti. Festival se primarno osredotoča na bralca tako, da se avtor in bralec srečata najbolj neposredno in odkrito, tak način pa je že lani povsem presenetil organizatorje, ko je bila med drugim Drama SNG pretesno prizorišče za nastop nobelovke Herte Müller. Dr. Grilc je pri tem opozoril, da je tak festival izvedljiv samo v prestolnici, kjer je edino dovolj občinstva za umetnost, ki ni spektakularna.

Niccolò Ammaniti

Per Olov Enquist

Christoph Ransmayr

Festival Pravlјice danes v Trubarjevi hiši literature

Tatjana Pristolič, Trubarjeva hiša literature

Foto: Miha Fras

V spremljevalnem programu festivala *Pravlјice danes* je Trubarjeva hiša literature gostila pravljіčarja svetovnega slovesa dr. Jacka Zipesa.

Letoŕnji festival *Pravlјice danes*, ki se je odvijal tudi na novih lokacijah, med drugim tudi v Trubarjevi hiši literature, je ponudil sveŕe poglede tako na ljudske kot tudi na sodobne zgodbe. Zgodbe nas učijo, z njihovo močjo se lahko spreminjamo, spreminjamo svet, s pomočjo kulture in umetnosti preizprašujemo sebe in svoj poloŕaj v svetu. Zgodbe, miti, pravljice, legende zato spremljajo človeštvo ŕe od pradavnine. Tudi danes je zgodba edini ŕanr, ki spremlja človeka od rojstva do smrti.

15. marca smo v spremljevalnem programu festivala v hiši literature gostili pravljіčarja svetovnega slovesa, dr. Jacka Zipesa, predavatelja, prevajalca, urednika, avtorja številnih knjig o pripovedovanju. Na javnem pogovoru *Pomen pripovedovanja v druŕini in ŕoli*, ki ga je vodila dr. Veronika Rot Gabrovec, je profesor Zipes predstavil svoje izkuŕnje z vodenjem pripovedovalskih delavnic v izobraŕevalnih ustanovah ter spregovoril o pomenu pravljic in pripovedovanja v sodobnem času. Otroke, je prepričal Zipes, je potrebno naučiti uporabljati domišljijo, talente, izvirnost in zgodbe prinaŕajo ravno to. Pravlјice pa poleg tega nosijo pomembno sporočilo: da v svetu krivic obstaja prava pot. V sodobnem kontekstu obilja, številnih izbir, izgubljenosti v poplavi informacij je proces pripovedovanja tudi terapevtski, saj osredinja ne le misel, ampak tudi smisel. Seveda le, če se zgodbe naučimo ne le brati, ampak tudi razbirati njihove pomene, različne ravni jezika in simbolne pomene sporočil.

Naslednji dan je na dveurni delavnici dr. Zipes prikazal tudi praktični del prenosa teoretskih osnov v prakso v delavnici *Ljudske zgodbe*. Na izhodiŕčno temo rabe pravljic v izobraŕevalnem procesu je skupini opazovalcev, pedagogov in ŕtudentov predstavil metode, kako »učenje ustvarjanja zgodb« lahko poteka v razredu. S skupino ljubljanskih osnovnoŕolcev je uprizoril prikaz nekaterih svojih metod aplikacije pravljic v konkretnem izobraŕevalni proces - in s privlačnim nastopom pokazal, kako pomembno je učenje pritegniti k aktivnemu sodelovanju z metodo improvizacijskih igric, vaj iz ustvarjanja zgodb. Zgodbe so uenci pripovedovali, si jih izmiŕljali, vsak je napisal svojo in jo pred razredom povedal ŕe iz nove perspektive: zornega kota junaka, babice, ŕportnega reporterja. Iz ŕivahne interakcije med profesorjem in otroki so nastajale nove zgodbe o poŕastih, o tigru in dečku, o Rdeči kapici ... Na primeru zgodbe o Rdeči kapici so se

mladi naučili, kako raznolika je lahko simbolika zgodb v različnih zgodovinskih obdobjih. In tega, kar je tudi eden pglavitnih Zipesovih in poudarkov sodobnih pravljіčarjev: da lahko v raziskovanju literature skozi zgodovinsko perspektivo iščemo univerzalne odgovore na vpraŕanja o človeŕski naravi in skupnosti.

ŕelja po umetniŕki artikulaciji sveta je stara kot človeštvo, zgodba, ritmična plat pripovedi, dramaturŕske prvine, glas pa univerzalna sredstva, s katerimi sodobna vračanja k ljudski zgodbi odkrivajo skupne elemente večne morale in iščejo jasno sporočilo. Sodobni urbani pripovedovalec zgodb oŕivlja arhetipske motive dobre zgodbe, ne skozi tradicionalne vzorce, ampak s pomočjo oŕivljenega iskanja smisla in trdnega jedra v negotovem svetu. Kakŕen odnos vzpostavlja pripovedovalec do ljudskega izročila? H kakŕnim spremembam v zgodbah sili pripovedovalca časovni in prostorski kontekst, v katerem pripoveduje? To je nekaj vpraŕanj, ki jih je odpiral pogovor na *okrogli mizi Ljudsko sodobno* v Trubarjevi hiši literature 17. marca. Sodelujoče na okrogli mizi dr. Barbara Ivančič Kutin, znanstvena sodelavka na ZRC SAZU, mag. Katarina Juvančič, Alenka Veler, ena od vodij festivala Pravlјice danes in vodja skupine Za 2 groŕa fantazije, Ana Duŕa, pripovedovalka in ena od vodij Pripovedovalskega Varieteja so iskale odgovore predvsem na vpraŕanja, kakŕna je vloga pripovedovanja v danaŕnjem času v primerjavi s časi pred uveljavitvijo modernih medijev. V soočenju pogledov na ljudsko pripoved v sodobnem kontekstu, pogovor je povezovala ŕpela Frlic, so se udeleŕenke sprehodile skozi različne vidike pripovedovanja zgodb danes in nekoč. Skupna rdeča nit festivala je bilo med drugim tudi spoznanje, da ima beseda tudi danes moč in da je spoznavanje izročil preteklosti s pomočjo ljudskih zgodb lahko pomembna pot spoznavanja sedanosti, pa tudi neprecenljiva popotnica v domišljijske svetove prihodnosti.

HORNIST ANDREJ ŕUST SPREJET MED BERLINSKE FILHARMONIKE

Darja Korez Korenčan

Slovinci se lahko v zadnjem času pohvalimo z nekaterimi glasbenimi umetniki, ki so prodrli v znane simfonične orkestre po Evropi. Tako je pred kratkim postal Martin Belič drugi flavtist pri Münchenskih filharmonikih, čelist Jaka Stadler je angaŕiran v orkestru Bavarskega radia, z nemŕkimi orkestri sodeluje tudi flavtistka Alja Velkavrh, pred kratki pa smo izvedeli, da sta tudi dva najuglednejŕa simfonična orkestra v Evropi – Berlinska filharmonija in Dunajski filharmoniki, dobila prvič v zgodovini v svoje vrste dva mlada slovenska glasbenika. Hornist Andrej ŕust, sicer član Slovenske filharmonije, bo letos angaŕiran v Berlinskih filharmonikih, kontrabasist Iztok Hrastnik, član Simfonikov RTV Slovenija, pa je bil sprejet v orkester Dunajskih filharmonikov.

Andreja ŕusta je igranje v orkestru navduŕilo zelo zgodaj, ko je začel sodelovati z loŕaŕskim Pihalnim orkestrom, ki ga je tudi spodbudil, da se je poklicno posvetil glasbi. Sicer pa so zanj poleg talenta odločilni tudi učiitelji, s katerimi je imel ves čas srečo – najprej v niŕji glasbeni ŕoli, potem na srednji in kasneje na Akademiji za glasbo, kjer je absolvent pri prof. Boŕtjanu Lipovŕku, solistu Simfonikov RTV Slovenija in članu številnih komornih zasedb.

Andrej ŕust je ves čas ŕolanja tudi tekmoval in osvajal najviŕje nagrade, tako je kar trikrat zmagal na drŕavnem tekmovanju mladih glasbenikov in prejel absolutnih 100 točk, v Vidmu je bil proglaŕen za absolutnega zmagovalca tekmovanja. Njegov moto je, treba se je udeleŕevati tekmovanj, ker ti dajo odrske izkuŕnje in te naučijo premagovati stres pred nastopom.

Tako danes suvereno nastopa kot solo rogist v Slovenski filharmoniji, sodeluje pa tudi s Simfoniki RTV Slovenija in orkestrom Opere in baleta Ljubljana. Čeprav ima najraje komorno glasbo, z veseljem igra v znanih orkestrih, med drugim mu je bil velik izziv igrati s svetovno znanim mladinskim orkestrom Gustav Mahler in ŕe nekaterimi tujimi orkestri pod vodstvom uglednih dirigentov, kot so Riccardo Muti, Seiji Osawa, sir Colin Davis in drugi.

Pred leti je pogumno poslal prijavo za ŕtipendijo Akademije Herberta von Karajana pod okriljem Berlinske filharmonije. Po prijavi je dobil povabilo na avdicijo in uspeŕno opravil vse faze preizkusa, kar ni bilo enostavno, saj komisija ocenjuje veliko elementov – od intonacije, artikulacije in tonske kakovosti do številnih drugih muzikalnih odtentkov. Po vseh teh preizkusih je bil leta 2009 v močni konkurenci sprejet na Akademijo Herberta von Karajana, kjer se je dokazoval skozi orkestrsko igro.

Konec januarja 2011 se je iztekel dveletni ŕtudij, pred koncert ŕtudija pa je dobil povabilo na avdicijo za člana sekcije rogov pri Berlinski filharmoniji. Tako je pred dobrim mesecem dni v veliki dvorani Berlinske filharmonije opravljalo trisopenjsko avdicijo trinajst kandidatov, med njimi tudi Andrej ŕust. Navzoč je bil celoten orkester, vsak član ima namreč po en glas, tudi ŕef dirigent, sir Simon Rattle. Po končani avdiciji se je orkester posvetoval, preŕtel glasove in se soglasno odločil za našega glasbenika. Zdjaj ga čaka enoletna preizkusna doba, ki se lahko razŕiri tudi na dve leti; v tem času orkester zelo natančno spremlja izbranega glasbenika. Po enem letu se člani orkestra spet sestanejo in glasujejo o nadaljnjem sodelovanju glasbenika s tem orkestrom, ki mu je vtisnil poseben pečat karizmatični Herbert von Karajan.

Podobna pot čaka tudi kontrabasista Iztoka Hrastnika v Dunajskih filharmonikih, obema ŕelimo čim bolj uspeŕno preizkusno dobo in jima čestitamo za ta uspeŕen začetek mednarodne kariere.

Ko temelje postavijo antični Grki

Razstava Antični Grki na Hrvaškem v Mestnem muzeju

Jasminka Poklečki Stošić,
Iskra Karniš Vidovič

Foto: Matevž Paternoster / arhiv MMGML

Kip Apoksiomena z razstave Antični Grki na Hrvaškem.

Mestni muzej Ljubljana med 3. marcem in 30. majem 2011 gosti razstavo **Antični Grki na Hrvaškem**, ki pripoveduje o prvih stikih Grkov z vzhodno obalo Jadrana ter njihovi kasnejši kolonizaciji danes hrvaških otokov in obale. Razstavljeni eksponati (v Ljubljani jih je na ogled 265) so najlepši in najbolj pomembni predmeti iz časa od 12. do 1. stol. pr. n. št., zbrani iz več kot 30 hrvaških muzejev in drugih ustanov ter zasebnih zbirk. Med njimi izstopata portret boginje Artemide iz 4. stol. pr. n. št., najdene na otoku Vis, in kip Hrvaškega Apoksiomena, mladeniča - atleta, ki se po vadbi čisti s posebnim strgalom. Kip, ki je eden od osmih znanih primerkov na svetu in ga je leta 1998 naključno odkril turist potapljač jugovzhodno od otoka Lošinja, bo poleg v Firencih prvič na ogled zunaj Hrvaške.

Grška kolonizacija Jadrana

Avtohtonemu prebivalstvu vzhodne obale Jadranskega morja grška kolonizacija ni bila všeč. Vendar postane 26 stoletij kasneje, ko na dogodke gledamo iz drugih zori kotov in z drugačnimi kriteriji, jasno, da je pomeni grška civilizacija na področju današnje Hrvaške pomembno stopnjo v razvoju hrvaške kulture, zgodovine in umetnosti. Še več, rečemo lahko, da je bila grška kolonizacija vzhodne jadranske obale posrečen trenutek, ki ga lahko šele v sodobnosti objektivno razumemo in vrednotimo. Danes je namreč izredno pomembno dejstvo, da so Grki, takrat na izredno visoki razvojni stopnji, prišli v prazgodovinsko okolje, ki je bilo šele na pragu civilizacije.

Nedvomno so bili Grki kljub neenakim civilizacijskim dosežkom fascinirani nad novim okoljem, v katerem so ostali nadaljnjih nekaj stoletij. Ko so v 6. stoletju pr. n. št. prispeli na otok Korčulo, kjer so verjetno ustanovili prvo kolonijo, jih je dočakalo prostranstvo Jadrana z več kot tisoč otoki, kot tudi razčlenjena obala z ugodnim dostopom do bodočih pristanišč ter naravno zaščiteni zalivi, ki so bili ladjam varna zatočišča pred nenadnimi nevihtami. Poleg tega so Grki našli krajino z bujno sredozemsko vegetacijo, ki je pogosto dosegala samo morsko obalo, plodno zemljo in izvire pitne vode, torej ugodne razmere za življenje. Tu pa so jih pričakala tudi številna staroselska plemena – Delmati, Mezeji, Breuci, Daorsi idr., ki jih omenjajo antični pisci. Viri, ki obravnavajo 4. stoletje pr. n. št., navajajo, da je bil grški prihod osvajalski pohod. Grki so na območju današnje Hrvaške vladali vse do prihoda in prevlade Rimljanov. Ta prostor je prav zaradi grških osvajanj postal del fenomena, ki ga imenujemo »zibelka evropske civilizacije«.

Pomembna zapaščina

Na tleh današnje Hrvaške so našli številne raznovrstne grške predmete. Marsikateri med njimi so prispeli po trgovskih poteh, z različnih koncev grškega sveta (na primer iz grških delavnic v južni Italiji), ali na kak drug način, številni pa so tudi izdelki lokalne produkcije. Pri slednjih gre predvsem za precejšnjo količino tipološko raznovrstnega keramičnega in bronastega posodja, amfor, nakita, orodja in orožja ter za najdbe novcev, ki so imeli gotovo pomembno vlogo pri širjenju helenističnega vpliva na ilirsko ozemlje. Poudariti moramo, da so staroselci kljub občasnim spopadom ohranjali intenzivne trgovske vezi z Grki. Sčasoma so staroselci začeli kovati svoj denar, na primer ilirski vladar Balej. Morda najpomembnejše najdbe iz tega obdobja so kamniti spomeniki z napisi. Medtem ko nekateri izmed njih, kot na primer psefizma iz Lubarde, pričajo o ustanavljanju naselij in tem, kako so se razdeljevala zemljišča v mestu in zunaj njega, drugi pripovedujejo o bitkah in vojnah med Grki in staroselskim prebivalstvom, o imenih oseb, o odnosih med kolonijo in matico, o kultih, verovanjih, tedanji politiki in institucijah. Kamniti spomeniki ponujajo pomembne podatke, s katerimi je mogoče rekonstruirati takratno dogajanje in življenje na vzhodni obali Jadranskega morja.

Pomemben prispevek grške kulture celotni evropski civilizaciji najdemo v arhitekturi in urbanizmu. Čeprav je v nasprotju z Italijo na Hrvaškem ohranjene le malo arhitekturne dediščine iz grškega časa, je očitno, da so Grki prinesli idejo o organizaciji naselja. Na prostoru, kjer so dominirale ilirske trdnjave in kjer ni bilo mestnih naselbin, se je s prihodom Grkov pojavil tudi koncept naselja, o čemer pričajo predvsem ostanki mestnih obzidij Farosa, Isse, Tragurija in Epetija, značilni za helenistični svet. Velik dosežek grške civilizacije je tudi zemljiški kataster oziroma razdelitev zemljišča in ureditev lastniških odnosov. Izredno dobro ohranjeno pravilno parceliranje polja z dostopnimi potmi (še vedno v uporabi) najdemo v neposredni bližini Starega Grada (Farosa) na Hvaru. Farska hora (zunajmestno, kmetovanju namenjeno območje, ki pripada polisu poleg gospodarskih poslopj lahko vključuje tudi kulturna) je najbolje ohranjena od vseh znanih grških parcelacij v Sredozemlju. Zato so jo leta 2008 uvrstili na Unescov seznam svetovne dediščine.

Čaščeni atleti

Grška mesta in svetišča je nekoč krasilo na tisoče bronastih kipov. Izdelovanje kipov atletov večinoma povezujemo z zmagami na znanih športnih tekmovanjih. Med njimi so bila najbolj znana panhelenska, na katerih so se zbirali predstavniki vseh grških polisov. Začetek najznamenitejšega tekmovanja med njimi, olimpijskih iger, sega v leto 776 pr. n. št. Igre so potekale vsako četrto leto v Zevsovem svetišču v Olimpiji. Bogu Apolonu so bile posvečene igre v Delfih, prav tako vsako četrto leto, vsako drugo leto pa so se športniki zbrali v čast bogu Pozejdonu v Istmii ter v čast bogu Zevsu v Nemei. Kipi, postavljeni v čast zmagovalcem, so bili hkrati tudi votivni dar božanstvom ter najvišji izraz ponosa in slave, ki ju je zmagovalec prinesel svojem polisu. Kipe atletov so poleg svetišč postavljali tudi v mestih, na prostorih, kot so denimo vadišča (gymnasion, palaistra), kjer so potekala tudi tekmovanja.

Vadišča so bila zgrajena iz več prostorov za različne namene. Najpomembnejši prostor je bilo borišče, katerega tla so bila prekrita s peskom. Preostali prostori so bili namenjeni mazanju telesa z oljem, segrevanju, strganju in čiščenju telesa, umivanju, druženju in podobno. Atleti so vadili in tekmovali goli (gr. gymnos) – od tod tudi prihaja ime za vadišče (gr. gymnasion) – in nanašanje olja na telo atleta je bilo ključni del rituala priprave na telovadbo ali tekmovanje. Olje je telo varovalo pred soncem in pomagalo ohranjati vlažnost kože. Po telovadbi ali tekmovanju (a pred umivanjem) so s strgal (gr. stlengis, lat. strigilus) s telesa postrgali plast olja, peska in potu. Tako kot sta posodica z oljem (gr. aryballos) in strgalo postala simboličen pribor atletov, tako je tudi postopek strganja telesa (gr. apoxysis) postal znamenit in priljubljen prikaz atleta v antični umetnosti – tako imenovani Apoxyomenos. »Hrvaški Apoksiomen« torej prikazuje atleta, ki je pravkar končal tekmovanje ali vadbo in ki je upodobljen v trenutku sproščanja, popolnoma predan čiščenju svojega telesa. Lahko da gre za upodobitev zmagovalca ali pa tudi splošne personifikacije atleta. Atlet ni določen z upodobitvijo kakega tipičnega atributa, kot je to običajno pri metalcu diska ali kopja. Toda če sodimo po

Foto: Matevž Paternoster / arhiv MMGML

Levo: Utrinek z razstave Antični Grki na Hrvaškem. Desno: Amulet v obliki skarabeja s človeškim obrazom z Vrhniko.

njegovi postavi, izjemno močnih rokah in hrbtu ter po odsotnosti sledov udarcev na obrazu (ušesih in nosu), kakršne srečamo denimo pri boksarjih, lahko domnevamo, da gre za upodobitev rokoborca.

Hrvaški Apoksiomen – redka in izjemna najdba

Kopenske najdbe velikih bronastih kipov so izjemno redke. Med najbolj znanimi so bronasti kip voznika konjske zaprege (Auriga iz Delfov), štirje veliki kipi (Apolon, Atena in dve Artemidi), izkopani v Pireju, ter kip atleta iz Efeza. Skoraj vsi drugi znani veliki bronasti kipi so bili najdeni na območju Sredozemskega morja, pod morsko gladino. Kip Apoksiomena je bil najden blizu Velih Orjul, otočka jugovzhodno od otoka Lošinja. Ležal je v globini 45 metrov, kjer je obtičal med dvema skalama, kar je preprečilo njegovo potopitev v še večjo globino. Hrbet, del glave in vratu ter zadnji del desne noge so bili zasuti s peskom in muljem. Na podlagi doslej opravljenih raziskav lahko domnevamo, da je bil kip del tovora rimske ladje. Ladja je plula proti severu v smeri katerega od tedanjih velikih mest, kot so bila Akvileja, Ravena in Pula, ali pa v kakšno drugo razvitejšo skupnost zunaj mesta, kot je bila denimo vila na otoku Veli Brijun v zalivu Verige iz obdobja zgodnjega cesarstva. Na samem najdišču ni bilo sledi ostankov ladje, zato gre najbrž za mesto, na katerem se je ladja poskušala ubraniti pred močnimi sunki severnega vetra. Mogoče je, da je kip padel z ladje, ko so se pretrgale sidrne vrvi (ena od najdenih svinčenih prečk sidra je ukrivljena), ali da je bil vržen s palube, da bi zmanjšali težo ladje in jo tako rešili pred brodolomom.

Kip je odlit v bronu z indirektnim postopkom izgubljenega voska, dobro znano antično tehniko. Zaradi svojih velikih dimenzij (višina 192 cm) ni bil odlit v enem kosu, temveč je bil sestavljen iz sedmih delov: glave, trupa, rok, nog in spolovila. Z restavratorskim čiščenjem zunanje in notranje površine kipa so ugotovili, da so imeli mojstri livarji pri izdelovanju kipa veliko težav, čeprav je kip v celoti ohranjen. Skrbna popravila napak kažejo, da je bil kip dragocen in so se popravila izplačala. Želja, da bi bil kip videti kar najbolj živ, se kaže v izdelavi očesnih vstavkov, ki niso bili najdeni, ustnic in prsnih bradavic, ki so izdelane iz rdečkaste bakrene pločevine, ter pramenov mokrih in zamaščenih las. Na stopala kipa je bilo privarjeno majhno bronasto podnožje, odlito iz petih delov: zgornje plošče in štirih stranic. Sprednja, leva in desna stranica so bile okrašene z ornamentom kvadratov in svastik, podobnih meandrom, zadnja stranica pa ni bila okrašena. Iz tega lahko sklepamo, da so kip najverjetneje nameravali postaviti v nišo ali ob steno.

Mestni muzej je pripravil pester program

Ob razstavi je Mestni muzej pripravil številne zanimive programe za različne obiskovalce: od posebnih programov za šolske skupine v širšem kontekstu grške zgodovine in civilizacijskih dosežkov, sobotnih družinskih delavnic, javnih in posebnih vodstev do prikaza lončarjenja na lončarskem vretenu, večerov ob branju grških mitov, predavanj avtorjev razstav in drugih strokovnjakov ter programov za osebe s posebnimi potrebami. Na ogled pa je postavil tudi zanimivo arheološko najdbo z Vrhniko – amulet v obliki skarabeja s človeškim obrazom, ki je bil v 1. ali 2. stol. n. št. izdelan v grških delavnicah. Gre za prvo tovrstno najdbo na slovenskem ozemlju.

RAZGLASITEV TREH NOVIH SPOMENIKOV LOKALNEGA POMENA

Domačija Pr Prek, Besnica 23

Domačija stoji na vzpetini sredi Besniške doline, ki so jo začeli poseljevati šele po izsuševanju. Po spomeniškoarhivni oceni izkazuje spomeniške lastnosti le stara stanovanjska hiša. Hiša je starejšega datuma in je bila obnovljena leta 1920; letnica je ohranjena na ornamentu zatrepane fasade. Hiša je pravokotnega tlorisa in krita s simetrično dvokapno streho. Lastnik je leta 1953 k hiši prizidal manjši prizidek, ki je viden le ob zadnji fasadi objekta in ne krni videza celote, a bi ga bilo ob obnovi hiše smiselno sanirati. V notranjosti stavbe so ohranjeni tloris, razporeditev prostorov ter velik del hišne notranje opreme. Hiša od začetka 90. let ni naseljena. Ker gre za regionalno značilno hišo z ohranjenimi številnimi stavbnimi elementi iz časa nastanka in avtentično notranjo opremo, izpolnjuje spomeniškoarhivne kriterije.

Staro letališče v Mostah

Območje je ohranjeni del enega prvih letališč v Ljubljani in v Sloveniji z značilnimi objekti letališča - kontrolnim stolpom, letališko stavbo in hangarjem, ki je bil v 90. letih 20. stoletja spomeniškoarhivno prenovljen in namenjen avtomobilskemu razstavnemu salonu. Po drugi svetovni vojni so stari hangar obnovili in v letu 1954 zgradili novega. Gradnjo je vodil Aeroklub Ljubljana. Letališka stavba je bila zgrajena leta 1950, kontrolni stolp leta 1960. Od leta 1963, ko je bilo odprto letališče Brnik, je letališče v Polju pri Ljubljani služilo le še Aeroklubu Ljubljana in trenajzni eskadrilji vojnega letalstva. Pozneje je bilo v kontrolnem stolpu stanovanje, v hangarju pa skladišče. Letališka stavba je bila opuščena in je propadala.

Ob funkcionalni spomeniškoarhivni obnovi je objekt hangarja ohranil vse značilnosti arhitekture (gabarite, obliko in prvotno kritino – salonitu prilagojeno novo kritino), med katerimi je arhitekturno pomembna značilna konstrukcija iz lesenih prekladnih nosilcev brez notranjih stebrov. Ob vse večjih in številnih novogradnjah in razširitvi kompleksa BTC, z gradnjo cest in križišč v območju je del starega letališča vselej ostajal ob strani in propadal. Cilj sprejetega odloka je, da bi kar najhitreje začeli reševati arhitekturno dediščino in na tem območju zagotovili sodobno predstavitev letalstva in zgodovine ljubljanskega letališča, oblikovali žive in privlačne programe promocije letalstva tako z razstavami kot s simulacijami letenja z različnimi letali, smiselnim vključevanjem ustvarjalnosti modelarjev ipd. Programi bodo zanimivi za različne vrste občinstva in bodo s svojo prepoznavnostjo pomembni tudi za razvoj turizma v Mestni občini Ljubljana.

Cerkev sv. Pavla v Šentpavlu pri Lipoglavu

Viri zidavo prve cerkve postavljajo v leto 1315, legendarna letnica na vratih naj bi se po izročilu ohranjala in vedno znova prepisovala. Romanska tradicija, konservativnost tega ozemlja in zaprtost arhitekture je vplivala na nesprejemanje novih slogovnih tendenc, kasneje pa je na obravnavanem območju predvsem pomemben vpliv kraško-primorske gotske arhitekture (npr. zvonik na preslico), ki je prihajala k nam po posredovanju turjaške in stiške posesti in se na konservativnejših področjih in pri podeželskih cerkvah ustalila še v 17. stoletju. Gradbeni razvoj cerkve, kljub večjim gradbenim posegom v 17. stoletju (gradnja novega prezbiterija, zvonika na preslico in vhodne lope) ohranja v celostni arhitekturni in likovni podobi zakoreninjene značilnosti sakralnih arhitektur iz poznogotskega obdobja. Fragmente iz pozne romanike in gotike so ob obnovi cerkve odkrili in so zdaj vidni v ladji cerkve. Gre za fragmente prvotnega ometa, majhno okensko lino na južni steni ladje in dekorativno poslikavo v vrhu sten ladje, ki je služila obrobi pod prvotnim lesenim poslikanim stropom cerkve. Ob obnovitvenih delih so se na vrhu slavoločne stene pokazali deli lesenega stropa. Značilne geometrične oblike poznogotskega obdobja se prepletajo z naivno občutenimi dekorativnimi elementi 16. stoletja. V cerkvi je ohranjen tudi zvon z napisom: *+Ave+gratia+plena+dominus+tecum* z letnico 1420. Oprema cerkve je skromna. Glavni leseni oltar je iz 19. stoletja s sliko apostola Pavla, delo Štefana Šubica iz leta 1878. Leseni polihromirani kipi sv. Barbare, sv. Katarine in Matere božje so starejšega datuma in verjetno v sestavi oltarja z začetka 18. stoletja, prav tako stranski oltar na južni steni, posvečen sv. Volbenku. Oprema je bila zaradi nadaljevalnih restavratorskih del v prezbiteriju leta 2007 začasno v celoti prenesena v prostore Župnijskega urada Sostro. Oltarno menzo glavnega oltarja, ki je bila dozidana v 19. stoletju, so na novo rekonstruirali po stanju iz 17. stoletja.

Prenovljeni vodnjak na Novem trgu

Emi Vega

Lep sončen marčni dan. Moje koordinate: Kurilniška 18: kiparski in restavratorski atelje. V njem delata in tako rekoč živita 8. maja 1950 rojeni Peter Mali in 2. oktobra 1977 rojeni sin Jernej Mali. Oba sta akademska kiparja s specialko oziroma magisterijem iz restavratorstva. Ob njiju restavratorska pomočnika Tine Krušec in Peter Šere. Med drugimi umetninami Rastoča knjiga, kiparska mojstrovina Jerneja Malija. Ustvaril jo je leta 2004 kot obeleževanje znamenitih Brižinskih spomenikov. Namen je bil, popularizirati slovensko kulturo, predvsem knjigo; besedo, črko kot temeljno manifestacijo kulture. Skulptura je stala v Župančičevi jami. Pa so jo vandali sneli s podstavka, jo polili z voskom in vlačili po pesku. Zdaj je spet v ateljeju, popravljena, in čaka na toplejše čase, ko jo bodo znova postavili; to manifestacijo slovenske kulture. Množica jaslic pa je tam zato, ker se Jernej vsako leto udeleži mednarodne razstave jaslic v Veroni. V drugem ateljeju zgoraj, ta je Petrov, so Arkadije – mitična bitja, ki predstavljajo vinsko kulturo: Bakhusi in satiri. Kozel v tej mitologiji je najplodnejše bitje; križan s človekom je satir. Šele krščanstvo je v tej podobi ugledalo satana ali hudiča. Srednjeveški grbi 36 ljubljanskih škofov so naročilo; najprej je model v glini, nato odlitek v umetnem kamnu, sledita pozlata in barva. Leseni bogci pa so stare lesene plastike, ki jih tu in tam restavrirajo po naročilih slovenskih cerkv.

Foto: Dunja Wedam

Obnovljeni vodnjak iz 17. stoletja, ki ga je vzorno restavriral kipar Peter Mali, je prvo preizkušnjo z bogatim vodometom uspešno prestal 22. novembra lani.

Vodnjak na Novem trgu

Medtem ko je bil v prenovi, ga je bilo mogoče izslediti v vodniku Ljubljansko kiparstvo na prostem. V njem piše: »Blizu prostora, kjer je Novi trg do prve svetovne vojne zapirala stavba, je arhitekt Boris Kobe leta 1959 postavil del vodnjaka iz 17. stoletja, eno njegovih skodel pa porabil na Krekovem trgu. V Ljubljani so se vodnjaki pogosto selili po mestu. Tega so si postavili Turjačani na svojem imenitnem vrtu, kjer je danes Maximarket in Cankarjev dom s parkiriščem pred skupščino. Leta 1710 ga je kupil dobrotnik uršulinskega samostana Jakob Schellenburg in ga dal prestaviti na nunsko dvorišče. V začetku petdesetih let so ga delno spet vrnil v bližino prvotnega mesta. Nunski vrt se je do Plečnikove smrti upiral ljubljanskim urbanistom, po njej pa so takoj razpisali natečaj za novi trg revolucije in s tem zapečatili tudi vodnjakovo usodo. Ni znano, kdo je vodnjak naredil. Sodeč po njegovi obliki in treh maskah, je nastal sredi 17. stoletja. Lahko si predstavljamo, da so nanj nameravali postaviti kak kip, iz katerega bi tekla voda, vendar na Valvasorjevi veduti mesta iz okoli leta 1660 ni videti ničesar podobnega.«

Zakaj tega vodnjaka nekaj časa nismo videli?

Znotraj obsežne zamisli o ureditvi pešcevih površin v jedru mesta je arhitekt Matej Vozlič napravil načrt za ureditev Novega trga. V njem ni bilo vodnjaka. Začeli so, odprli asfalt in naleteli na židko zamuljeno blato. Deloma so bila tla taka zaradi visokih talnih voda, deloma pa zaradi zbiranja zalednih voda; menda je ob regulaciji Ljubljanice zmanjkalo denarja za izvedbo odvodnjavanja koritnega zidu. Teren je bil tako zmehčan, da se je vodnjak že nagnil iz osi. Naš župan je na rednih obhodih vse to spremljal in je nekega dne trčil v Borisa Jagodiča. »Bi se lotili vodnjaka?« ga je vprašal Jagodič in župan se je odločil. Napravili so načrt. Zapletlo se je že ob strogih pogojih Zavoda za spomeniško varstvo, ob predvidevanjih, da gre za tri dele, ki naj bi jih združili. Po načrtu naj bi vodnjak prestavili za en premer bliže reki in v os Novega trga. Sledil je javni razpis, izbira ponudnika, sklepanje pogodb. In tako je vodnjak na svoji poti iz 17. stoletja

v 21. stoletje po delih, in to 6. avgusta 2009, prispel v kiparski in restavratorski atelje Petra Malija. Potem se je začelo restavratorsko delo, kot so predvideli, pa tudi tako, kot si nihče ni mogel niti predstavljati. Iz starih fotografij je bilo razbrati, kaj vse vodnjaku manjka: zgornja vaza ali urna s pinijo pa tudi del stebra. Ko so ročno odklesali za en centimeter vodnega kamna, ki se je na skledah nabral v toku časa, so šele videli, kako zelo je vodnjak poškodovan. Za začetek je bilo treba priskrbiti pravi kamen. Podpeški apnenec. Tak, s kremenovimi žilami in fosili, kakršnega je rad uporabljal Plečnik.

Obnova vodnjaka

Vodnjak je bil v slabem stanju. Skleda s Krekovega trga je bila najbolj načeta. Bazen je bil prevlečen s polcentimetrsko svinčeno pločevino, ker takrat še niso poznali metod za zatesnitev, vodnjak pa je puščal. Razpokano zunanost so povezali z železnimi spojkami. Tudi gobci levjih glav so bili odbiti, maske na tretjem stebri pa močno poškodovane. Delo se je začelo z ročnim odstranjevanjem vodnega kamna. Nato so vse dele vodnjaka temeljito očistili po metodi suhega peskanja. Odstranili so vse tujke, vstavke in betonske krparije. Sledilo je utrjevanje poškodb z epoksi smolo. Večje manjkajoče dele so nadomestili s kamnitimi vstavki. Manjše poškodbe pa so zakitali in polepili z epoksi maso v barvi kamna. Površino so nato teksturno izenačili. Da bi vodnjak utrdili, so radialno vse čaše z vrha armirali. Vžagali so reže in vanje vstavili lamele iz karbonskih vlaken debeline 3 milimetre. Povsem kiparsko delo je bilo klesanje manjkajočega dela stebra ter urne in pinije. Zgledovali so se po starih fotografijah. Zmodelirali so osnovne modele. Proporcionalno so jih prilagodili v kompozicijo in potem klesali. Levje glave na obodu druge skleda so bile obtolčene, gobci pa odbiti. Treba jih je bilo rekonstruirati. Napravili so negative iz umetne smole, sledilo je spet kiparsko delo, nato kitanje manjših poškodb in teksturno izenačenje. Podobno so obnovili tri glave na srednjem stebri. Predstavljajo Wildmana – divjega moža. Spodnje korito je betonsko, na novo narejeno. Kamniti rob te spodnje čaše pa je originalen.

Posebno poglavje, celo tehnična inovacija, je bila obnova vodne napeljave. Peter Mali je stvar preštudiral, s spretnim kovinarjem Francetom Pintarjem pa sta stvar do kraja dognala. Prej dvocolska cev je nadomeščena z zmogljivejšo, to pa tako, da je dovod vode ojačan za statični namen – za stabilizacijo vodnjaka po vertikali. Ta notranja konstrukcija je iz inoksa. Zanj je bilo treba v vseh delih vodnjaka povečati vrtino, to pa s premera 4,5 cm na 15 cm. Po novem se obeta več vode, bolj bogato bo teklo, vodnjak pa bo tudi od spodaj osvetljen. Tako dopolnjen bo ta naš vodnjak na moč markantna dominanta v ambientu Novega trga, pa tudi v ambientu Brega.

Še montaža

Bila je velik podvig. Saj je vendar šlo za 18 ton kamna. Že logistično je bila vsa stvar zahtevna. Vodnjak so morali sestaviti do milimetra natančno. Vse to je spremljalo veliko radovednežev. Ljudje so hodili gledat, ali se bo prekucnilo. Zato se je po žilah tistih, ki so delali, pretočilo še več adrenalina. Ko je bil vodnjak sestavljen, so ga premazali z vodoodbojno impregnacijo, z zaščito, ki tudi daje videz mokrega kamna. Notranje dele čaš so prevlekli s klorkavčukovo emulzijo, kar bo preprečevalo pojavljanje alg in bo tudi dodatno tesnilo.

Vodnjak neznanega avtorja, ki menda datira v leto 1660 in ga je baje postavil deželni glavar, ta vodnjak, po videzu iz manierističnega obdobja, spet stoji. In deloval bo, kot ni še nikoli. Obnovljen, kot je bil originalno postavljen v znamenitih turjaških vrtovih, se z Brega, spet ves čil, podaja v naslednjih nekaj stoletjih.

Obnovo je vodil Boris Jagodič iz Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet. Po prvotni pogodbi je naložba veljala 90.348 evrov, pozneje ugotovljena potrebna dela pa so stala še 27.104,40 evra. Delo je opravilo podjetje Restavratorstvo Mali d.o.o., vodja del pa je bil Peter Mali. Strojna in elektrooprema je veljala dodatnih 7.010 evrov brez DDV. Vodnjak je bil končan 1. oktobra 2010, voda pa je preizkusno stekla 22. novembra 2010.

Viri: Ljubljansko kiparstvo na prostem, Vodnik, 1997, Š. Čopič, D. Prelovšek, S. Zitko; pogovor s kiparjem Petrom Malijem.

»Če bomo zadovoljni sami, bomo Direktorica Barbara Vajda ob bogatem

Foto: Miha Fras

Barbara Vajda, direktorica Javnega zavoda Turizem Ljubljana

Foto: Dunja Wedam

V Turistično informacijskih centrih je na vse načine poskrbljeno, da popotnik Ljubljano okusi v vseh dimenzijah njene lepote in gostoljubja.

Barbara Vajda, direktorica javnega zavoda Turizem Ljubljana po izobrazbi diplomirana ekonomistka, po poklicni poti pa domala ves čas povezana s turizmom, je potem, ko je zakon občinam naložil, da svoje pristojnosti s področja turizma prenesejo na javne zavode, z veliko zavzetostjo prevzela vodenje takratnega Zavoda za turizem Ljubljana in ima skupaj s svojo prav tako zavzeto ekipo po prvem desetletju oprijemljivo bero dosežkov. Po toliko izvirnih zamislih, zapisanih v strateških dokumentih, številnih prijavah projektov na najrazličnejše mednarodne in domače razpise in vse številnejših prireditvah in drugih programih na javnih površinah ter mednarodnih kongresih, rednih nastopih na turističnih borzah in sejmi, vidnih nastopih v domačih in tujih medijih, predvsem pa po rekah turistov po mestnih ulicah, ki so Ljubljano preobrazile v mesto različnih kultur, bi se lahko zdelo nemogoče izumiti kaj novega. Če seveda Barbara Vajda ne bi bila notorično ustvarjalna in hiperproduktivna osebnost, ki zna svoje ekipo uigrano voditi po poti visoko zastavljenih ciljev, ki jih novi mandat prav v pogledu prepoznavnosti mesta in ugleda Ljubljane v svetu postavlja v samo središče svojih prizadevanj, zavedajoč se, da le prepoznavna, prebivalcem in gostom prijazna Ljubljana pritegne v mesto nove razvojne priložnosti in s tem boljšo perspektivo za zaposlovanje in prijetno bivalno okolje. Zaslužna direktorica si zaslug za uspešno delovanje zavoda nikakor ne lasti, saj vselej poudarja, da ima »imenitno ekipo, sodelavke in sodelavce, ki imajo res radi svoje delo in v njem uživajo« in da je »tudi prava formula za uspeh«, pa da jim je »za njihovo predanost delu zelo hvaležna«. Meni namreč, da »še tako dober vodja brez dobrih sodelavcev ne more iz povprečja in zato se na tem mestu po desetih letih sodelovanja iskreno zahvaljujem vsem in vsakemu posebej«. Barbaro Vajda smo povprašali, kakšne načrte snuje za prihodnost zavoda v vlogi nenehnega plemenitenja turistične ponudbe Ljubljane, ko v zgodnjih jutranjih urah prva vstopi v svoj zračni delovni prostor z izbranim zelenjem in začne svoj delovnik.

Za nami so prvi meseci drugega mandata sedanjega župana s preizkušeno ekipo strokovnih sodelavcev in mestnih svetnikov, v katerem je prepoznavnost in prijaznost Ljubljane postavljena v samo središče zastavljenih ciljev. Kje vse vidite nove možnosti za razvijanje turistične ponudbe Ljubljane?

Ljubljana se je v zadnjih letih zelo spremenila, postala je lepša, prijaznejša, bolj urejena in s tem vedno bolj priljubljena cilj obiskovalcev z vsega sveta. Pridobila je številne nove peščeve površine, ki kar kličejo po dogodkih in prireditvah. Urejeni bregovi Ljubljanice postajajo priljubljeno srečevališče vseh generacij, tu je Športni center Stožice, ki je za Ljubljano prepotrebna in imenitna pridobitev, ki nam omogoča še mnogo več kot prirejanje športnih prireditev. Brez Stožic evropskega prvenstva v košarki nikoli ne pridobili, pa še marsikatera glasbena in športna prireditve ne. Kaj pomenijo Stožice za Ljubljano, se bo šele pokazalo, v vsakem primeru pa je to pridobitev, ki se tesno povezuje s turistično dejavnostjo in s pozitivnimi učinki, ki se na to navezujejo.

Kar zadeva razvoj turistične ponudbe v Ljubljani, smo v Turizmu Ljubljana zavezani k uresničitvi vizije,

ki smo si jo zastavili: delujemo v smeri, da »Ljubljana postane očarljiva in doživljajsko bogata evropska turistična destinacija z visoko kakovostjo bivanja in prijetno atmosfero. Mesto, ki igra na vse čute, vabi in združuje ljudi«.

Iztekla se leto Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010. Je imel ta kraljevski naslov učinke tudi v turizmu in kaj vse ste v okviru zavoda prispevali, da se je naslov tako močno usidral v mestni utrip? Ste se z naslovom ponašali tudi v tujini in s kakšnim uspehom?

Naša vloga je bila usmerjena predvsem v promocijske aktivnosti v tujini. Tako smo na dveh največjih svetovnih turističnih borzah – v Berlinu in v Londonu, svoj nastop v celoti prilagodili tej tematiki; na vseh drugih turističnih sejmi smo prav tako ponosno opozarjali na ta naslov in na prireditve, povezane z njim. Posebej veseli smo bili, ker je bil projekt *Knjižnica pod krošnjami*, ki smo ga imeli že leta 2007, v lanskem letu toplo sprejet med snavalci programa svetovne prestolnice knjige, ki so omogočili, da smo jih lani imeli lani kar na petih lokacijah v mestu.

Sama ocenjujem, da je ta naslov v Ljubljano privabil bistveno več Nemcev kot v preteklih letih. Vemo, da so veliki ljubitelji kulture in ni naključje, da so se v 2010 znašli kar na drugem mestu med obiskovalci Ljubljane po nacionalnosti – takoj za Italijani.

Kakšne vrste turistična ponudba v svetu je trenutno najbolj zaželena, tako rekoč v modi, in kako ji sledi ali jo nemara nadgrajuje Ljubljana? Ima obdobje krize pomemben vpliv na izbiro krajev, v katere se namenjajo domači in svetovni popotniki?

Turistična dejavnost sodi med najbolj občutljive dejavnosti, zato smo resnično veseli, da je Ljubljana uvrščena med najbolj varna turistična mesta v svetu. Varnost je naša velika primerjalna prednost in na turistični borzi v Berlinu marca letos se je še posebej pokazalo, da bo trenutna situacija v svetu prinesla rast turizma v regijah, kjer mir in varnost hodita z roko v roki. Tako v Ljubljani pričakujemo dobro turistično leto, na krizo pa smo – vsaj z vidika fizičnih kazalcev – že pozabili. V strukturi gostov, ki prespijo v Ljubljani, imamo kar 95 odstotkov tujcev iz držav, kjer so s posledicami gospodarske krize opravili pred nami.

zanimivi tudi za tuje obiskovalce» turističnem jubileju

Sodeč po pisanju ameriške poslovne revije Forbes, je Ljubljana peto najbolj idilično mesto za življenje v Evropi. Ljubljana je slikovito in mirno mesto, kjer se mešajo vplivi Sredozemlja in srednjeevropske kulture. V reviji Forbes so Ljubljano opisali kot »mali Pariz«.

Ljudje tukaj so vljudni in prijazni (kadar ne sedijo v svojih avtomobilih) ter predvsem precej pošteni. V nedavni raziskavi, ki so jo izvedli novinarji revije Readers Digest, se je izkazalo, da je Ljubljana najbolj pošteno mesto na svetu. V vsakem od mest, vključenih v raziskavo, so »izgubili« 30 mobilnih telefonov. Na koncu so na policijski postaji ugotovili, da je bilo v Ljubljani lastnikom vrnjenih kar 29 od 30 mobilnih telefonov.

Slovenian Business Report Spring, Idylic Ljubljana, 2009, Miško Kranjec

Foto: Dunja Wedam

Zavod Turizem Ljubljana nudi gostom vodenje po mestu v 17 tujih jezikih.

Foto: Dunja Wedam

Tuji obiskovalci Ljubljano z njenim srednjeveškim jedrom odkrivajo kot pravi dragulj Evrope.

Koliko turističnih organizacij je trenutno v Ljubljani, s katerimi največ sodelujete in pri katerih projektih?

Laže bi mi bilo odgovoriti, s katerimi ne sodelujemo. Povezovanje in iskanje sinergijskih učinkov je ena od naših ključnih nalog, zato sodelujemo z vsemi nastanitvenimi objekti, s turističnimi agencijami, trgovci in gostinci – skratka, z vsemi, ki sooblikujejo turistično ponudbo Ljubljane in teh ni malo. Lani jeseni smo v sodelovanju z Regionalno razvojno agencijo Ljubljanske urbane regije začeli s pripravami na vzpostavitev Regionalne destinacijske organizacije za osrednjeslovensko regijo. Naš namen je, da povežemo turistično ponudbo vseh 26 občin, ki so združene v Ljubljanski urbani regiji. To bo velik in zahteven projekt, pri katerem pričakujemo tudi sofinanciranje s strani Evropske unije.

Kaj v turistični ponudbi najbolj pogrešate in ali v času svetovne gospodarske krize obstajajo realne možnosti, da te vrzeli zapolnimo?

Analiza stanja turistične ponudbe in uspešnosti njenega trženja v Ljubljani, ki smo jo dobili lansko jesen, je med drugim pokazala, da se je v zadnjih petih letih število nastanitvenih zmogljivosti povečalo za skoraj 35 odstotkov, kljub temu pa po številu nastanitvev sodimo med manj razvite turistične cilje; da Ljubljana sodi med slabše po zraku mednarodno povezanost mesta, kar pomeni oviro za nadaljnji razvoj; da Ljubljana glede na sezonskost turističnega prometa v veliki meri dobiva oblike tipičnega poletnega turističnega cilja, hkrati pa se tudi velik del poslovnih strokovnih dogodkov odvija zgodaj poleti, kar še dodatno ustvarja tak vtis; od novembra do februarja je v Ljubljani obisk najslabši. Seveda možnosti za to, da se na teh področjih izboljšamo, ostajajo, vendar je nerealno, da bi izboljšanje pričakovali takoj.

V čem je največja turistična prednost Ljubljane in ali jo znamo do kraja izkoristiti? So kje še skrite rezerve?

Mednarodni trendi na področju mestnega turizma pomenijo priložnost za mestni turizem in s tem seveda tudi za Ljubljano in njene ponudnike, vendar se moramo prilagoditi spremenjenim razmeram, ki so posledica krize. Vedeti moramo, da vse oblike turizma postajajo cenovno bolj konkurenčne, konkurenca pa vse ostrejša. Ključ za ponovno rast je v prilagajanju povpraševanja, kjer je iskana izvirnost in večja dodana vrednost. Pričakujemo naraščanje mestnega (kulturnega) turizma in porast konkurence med evropskimi mesti. Taki so torej najnovejši trendi v naši dejavnosti in jasno je, da jim moramo slediti. Ljubljana ni turistična točka za tako imenovani množični turizem. Pravzaprav si tega niti ne želimo. Smo ena redkih evropskih prestolnic, ki jo zlahka obvladamo peš, kar je pomembna prednost zlasti pri pridobivanju kongresov in poslovnih dogodkov, hkrati pa nas ne moti, da dobivamo obrise tako imenovanega »počitniškega cilja«. Svoja prizadevanja moramo usmeriti v trženje Ljubljane v obdobju, ko nimamo dovolj gostov, torej od novembra do februarja.

Kako se turistični programi v mestu, zlasti na prostem, prilagajajo različnim generacijam prebivalcev in gostov? Kakšne povratne informacije imate o turističnem utripu v Ljubljani s strani prebivalcev in kaj najbolj pohvalijo tuji obiskovalci, predvsem najzahtevnejši?

Čeprav je naše osnovno poslanstvo, da v Ljubljano privabimo čim več tujih gostov, pri oblikovanju turistične ponudbe, zlasti prireditve, ves čas zasledujemo potrebe in pričakovanja ljudi, ki tu živimo in delamo. Prepričani smo namreč, da bomo za tuje obiskovalce zanimivi le, če se bomo mi, ki tu živimo, počutili dobro, če bomo v prireditvah uživali in če bomo zadovoljni. To je po našem prepričanju tudi prava formula: če bodo zadovoljni domači, bodo zadovoljni tudi tuji obiskovalci. In seveda obratno.

Se je času, odkar vodite zavod, močno spremenila struktura gostov in za koliko se je povečalo število dni, ki jih posameznik nameni ogledu Ljubljane? S katerimi potezami dosegate v tem pogledu najboljše učinke?

V letu 2001, ko je zavod zaživel, smo imeli 194.715 gostov, ki so v Ljubljani prenočili in ustvarili 391.421 nočitev. V 2010 je bilo 392.159 gostov in 736.844 nočitev. Povprečna doba bivanja se ni bistveno spremenila, obisk in nočitve pa zelo.

Kateri komentarji tujih obiskovalcev vas najbolj navdihujejo pri načrtovanju novih idej?

Predvsem smo veseli, ko nam obiskovalci potrdijo, da je Ljubljana res lepo mesto. Ko vidimo, da so presenečeni nad tem, kar jim pokažemo, in da cenijo naša prizadevanja, je to največja nagrada.

Leto 2013, do koder seže sedanji strateški razvojni in trženjski načrt zavoda, se hitro bliža, zato zagotovo že mislite na nov dokument za naslednja leta. Kako dolgo obdobje boste načrtovali tokrat in kateri bistveni poudarki bodo v njem, gledano iz perspektive svetovnega turističnega dogajanja in tukajšnjega razumevanja gostoljubnosti mesta?

Pri snovanju strateških dokumentov se naslanjamo na obdobja evropske finančne perspektive in naslednja je obdobje 2014-2020. V tem dokumentu se bodo morali jasno odražati trije stebri trajnostnega razvoja našega mesta in regije – ekonomski, družbeno-kulturni in okoljski – in tudi zahteve za razvoj trajnostnega turizma, med katerimi bo moralo prednjačiti okoljsko izobraževanje.

Kako pa sami preživljate počitnice?

Radi potujemo z avtomodom. To je nekakšna kombinacija mobilnosti in taborjenja. Če so priprave dobre, je to lahko odličan dopust, kjer nabereš veliko izkušenj in spoznaš veliko novega. Pa še našo psičko Hani lahko vzamemo s seboj...

Desetletnica javnega zavoda Najbolj prijazni evropski prestolnici

Sunday Times

The Big Story: **Slovenia**

VALUE FOR

Jessica Bezuidenhout finds history and delicious treats in affordable Slovenia

THERE is a remarkable itinerary about Slovenia, the tiny European country that is so conveniently situated between Croatia, Hungary, Austria and Italy. Up north it has its share of the Alps, down south – albeit short, a kick coastline from where travellers can bask in the Mediterranean sunshine. And, I did you not, depending on who's driving, that's a mere two hours apart.

Slovenija je ena izmed najbolj varnih držav v Evropi. Neko noč sem se peljala s taksijem in ugotovila, da me vso noč ni niti enkrat zaskrbelo za mojo torbico.

Sunday Times, The big story: Slovenia, Value for Euros, 7. 11. 2010, Jessica Bezuidenhout

Fotografije: Dunja Wedam

Radovedni popotniki z vseh koncev sveta vdihujejo Ljubljani utrip svetovljanske prestolnice.

THE INDEPENDENT 48 HOURS IN

48 Hours in: Ljubljana

With its cobble streets, and riverside of brass bars and restaurants, Slovenia's capital is a joy to explore on two feet or two wheels.

By Mick Webb

4 September 2010

S svojimi tlakovanimi ulicami in svežimi obrečnimi bari ter restavracijami je slovensko prestolnico pravi užitek raziskovati bodisi peš ali na dveh kolesih.

The Independent, 48 hours in Ljubljana, 4. 9. 2010, Mick Webb

Javni zavod Turizem Ljubljana bo aprila dopolnil deset let svojega delovanja. V tem času je zavod z učinkovito notranjo organizacijo izpolnil vsa tista pričakovanja, ki mu jih nalaga zakon, obenem pa je s številnimi izvirnimi in preizkušenimi potezami dosegel preobrazbo mesta v živahno turistično evropsko prestolnico, po kateri se v vseh letnih časih vijejo vrste turistov z vsega sveta, medtem ko svetovni mediji o našem mestu poročajo kot o skritelem evropskem dragulju. V prvem desetletju svojega delovanja je zavod pripravil vrsto strateških razvojnih dokumentov, ki opredeljujejo in navdihujejo njegovo poslanstvo. Na samem začetku, leta 2001, je Mestni svet Mestne občine Ljubljana sprejel *Strateške usmeritve razvoja turizma v Ljubljani in akcijski načrt nalog za obdobje 2001-2004*, takoj zatem je sledila *Strategija Zavoda za turizem Ljubljana za obdobje 2005 – 2008*. Dokument je postavil temelj za projekt *Turistična destinacija Ljubljana – razvoj organizacijskih struktur*, s katerim je zavod skupaj s 27 partnerji (glavnimi nosilci turistične ponudbe Ljubljane) uspešno kandidiral za evropska sredstva za spodbujanje razvoja turističnih ciljev. Konec leta 2007 se je projekt iztekel, plod tega dela pa je bilo končno poročilo, pa tudi dokument *Strateški razvojni in marketinški načrt turistične destinacije Ljubljana za obdobje 2007 – 2013*, ki jasno opredeljuje smernice razvoja turizma v Ljubljani z izdelanim akcijskim načrtom, ki ga je Mestni svet sprejel leta 2006. Pred dvema letoma (2009) je zavod dobil novo organizacijsko obliko in novo ime Turizem Ljubljana, s katerim se pravno veljavno podpisuje od 1. januarja 2010.

DAILY EXPRESS

CRUISING FOR A FAIRER BRITAIN

Gnečam turistov se v Ljubljani ni težko izogniti. Deset minut hoda od Tromostovja boste ob koncu tedna srečali samo Slovence, ki se zabavajo. Zdi se, da imajo ljudje v tem mestu radi druženje. Celo slovenska himna, ki jo je napisal pesnik France Prešeren, se glasi »zdravljica«. Njemu v čast stoji spomenik ob Tromostovju.

Daily Express, Ljubljana's Bijou Delight, September 20, 2009, Ross Crossan

Turistični dosežki v številkah

Število gostov, ki so v Ljubljani prenočevali, se je povečalo od 194.715 v letu 2001 na 392.159 v 2010. Dosedanji turistično najuspešnejši leti sta bili 2006 in 2007, po krajšem upadu tujih gostov pa turistični utrip Ljubljane ponovno oživlja. Število turističnih nočitev tujih gostov je v zadnjem desetletju naraslo od 391.421 v letu 2001 na 736.844 v letu 2010. Število skupin, ki so na zavodu naročile vođen ogled Ljubljane, se je od 834 v letu 2001 povzpelo na 1.760 v letu 2010. Področje turističnega vodenja v Ljubljani sodi med najrazvitejše v Evropi, saj zavod tujim obiskovalcem nudi vodenje z visoko usposobljenimi vodniki v kar 17 jezikih.

Ljubljana je v zadnjem desetletju postala prepoznavna in turistično privlačna evropska prestolnica

Do bistvenega povečanja prepoznavnosti Ljubljane je prišlo zlasti v obdobju priprav na vstop v Evropsko unijo in v času predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije. V tem času je bila Ljubljana deležna zanimanja za investiranje v turistično infrastrukturo in izgradnjo novih nastanitvenih objektov. Skupno število nastanitvenih zmožljivosti v Ljubljani se je od leta 2004 do vključno leta 2009 povečalo kar za 37,4 odstotka in znaša 5.797 stalnih nastanitvenih ležišč. Zavod vsa ta leta povečuje in izboljšuje ponudbo prireditev na javnih površinah Mestne občine Ljubljana, ki so v veselje tako

Turizem Ljubljana naproti

Panoramska vzpenjača na Grad je postala nepogrešljivi del turistične infrastrukture.

Ljubljančanom kot številnim tujim obiskovalcem, še posebej, če si priključimo pred oči čarobno novoletno mesto, ki si ga hodijo ogledovat vse generacije od blizu in daleč, ali pa na poletno Ljubljano, ki jo poleg pestrega programa uličnih gledališč oživljajo kostumirani historični liki, kot sta Prešernova Urška in Povodni mož, ljubljanski poštar, meščanske dame in gospodje, gosposki pobiralci cigaretnih ogorkov in še kdo.

Prenovo središča mesta in bregov Ljubljane Turizem Ljubljana spremlja s številnimi prireditvami na prostem, deloma pa tudi s sofinanciranjem nepogrešljivih infrastrukturnih pridobitev

Z obnovo stavbnih lupin, ki vsa leta poteka v okviru akcije Ljubljana – moje mesto, v zadnjem mandatu pa še posebej v županovi akciji prenove Slovenske ceste, vzpostavitve promenade od Tivolija do Gradu in zapore širšega območja mestnega središča, je Ljubljana pridobila bistveno povečane pešceve in kolesarske površine. Mesto je dobilo edinstveno prizorišče družabnega življenja, Ljubljana z metropolitanskimi nabrežji, ki se jih je prijel ime Ljubljanska plaža, pa je postala pravi magnet za prebivalce, pa tudi za obiskovalce Ljubljane. Prav zato je zavod prispeval tudi k prenovi Trnovskega pristani v letu 2008 in Krakovskega nasipa v letu 2009. Skoraj dokončno prenovljen je tudi Ljubljanski grad s prvovrstno kulinarčno ponudbo, ki je že v od leta 2006 dostopen s turističnim vlakcem in nepogrešljivo panoramsko vzpenjačo, s katero sta se na Grad povzpela tudi Njena veličanstvo kraljica Elizabeta II. in njen soproj vojvoda Edinburški.

Ljubljana je v prvem desetletju delovanja svojega javnega turističnega zavoda dobila tudi kakovostno in sodobno obliko označevanja kulturnih in

Jakopičevo sprehajališče je postalo osrednja mestna galerija na prostem, kjer se radi ustavijo domačini in obiskovalci mesta.

zgodovinskih znamenitosti in učinkovit sistem usmerjanja po turistični magistrali, pešpoteh, po katerih potekajo turistični ogledi mesta.

Vse boljša obveščenost o turistični ponudbi Ljubljane

Veliki kakovostni premiki so bili storjeni na področju turističnega informiranja. V turističnih informacijskih centrih se je leta 2001 zglasilo 119.497 obiskovalcev, v letu 2010 pa že 253.025, čeprav je bil v tem obdobju vzpostavljen sistem pridobivanja informacij prek spleta, ki praviloma nadomešča obisk centra. Večje turistično povpraševanje je Ljubljani prineslo tudi vrsto novih gostinskih in trgovskih lokalov in izboljšanje turistične ponudbe na območju celotne Mestne občine Ljubljana, vključno z njenim podeželskim zaledjem. Za kakovost turistične ponudbe v vse bolj privlačnem in družabnem središču mesta pa jamči leta 2008 vpeljeni ljubljanski znak kakovosti, ki ga po metodi skrivnostnega nakupa in obiska lokala vsaki dve leti najboljšim lokalom in trgovinam v mestne središču s pooblastilom Turizma Ljubljana prisodi posebna strokovna komisija.

Reka Ljubljana kot posebej očarljiva turistična točka

Zavod je kmalu po začetku svojega delovanja veliko pozornost namenil Ljubljani kot posebej očarljivi perspektivi za ogled starega mestnega jedra. Leta 2003 je bil urejen pristan na Ribjem trgu, v letu 2005 pa na Dvornem trgu in Gallusovem nabrežju, v letu 2006 je pristan dobil tudi Breg in lani vstopno-izstopno mesto na Poljanskem nasipu. Nova pridobitev, ki datira v konec leta 2007, je tudi funkcionalna adaptacija gasilske ploščadi na Petkovškovem nabrežju v razgledno teraso

hello! magazine.com

V nekaterih pogledih mesto spominja na Amsterdam – mir, tišina, kanali in kolesarji –, po drugi strani pa z elegantnimi stavbami, ki obdajajo bregove reke Ljubljanice, na majhno Prago. Zaradi odličnega dopolnjevanja srednjeevropskega modernizma in klasične arhitekture vas bo Ljubljana spominjala na avstrijska mesta, kot sta Gradec in Salzburg, ali pa morda zaradi svojega mladostnega vzdušja na eno izmed številnih evropskih univerzitetnih mest. Prav gotovo je ta butična prestolnica majhen biser, kjer življenje mirno teče med lepimi spomeniki. Posebno pozornost velja nameniti Gradu, baročnim cerkvam, elegantnim mostovom, ki povezujejo oba rečna bregova, mestnim trgom in majhnim ulicam, kjer domujejo prijetne kavarne, bari in prisrčne trgovine.

Hellomagazine, Ljubljana, the unknown capital of Slovenia, julij 2010

Ko opisujemo mesto Ljubljana, prestolnico Republike Slovenije, se zdi, da je zgolj z besedami težko opisati vse, kar je privlačnega v tem modernem, čeprav po velikosti majhnem mestu, ki se ponaša s centralno lego v osrčju Slovenije. To je mesto, ki vas bo navdušilo ne le z živahno atmosfero, ampak tudi s svojim srednjeveškim jedrom.

<http://www.bbackssometime.com/>, Ljubljana – A capital gem, 10. 2. 2010, Rosemary Boyce

Mladostno, moderno, dinamično mesto s sproščenimi dizajnerskimi bari, odštekano modo in odlično hrano. London, New York, Pariz? Ne, govor je o Ljubljani.

Steirer Monat, Lässig in Ljubljana, 8. 9. 2010, Werner Ringhofer

Fotografije: Dunja Wedam

Poleti mestne ulice oživijo s številnimi kulturnimi prireditvami na prostem. Na sliki: Prizor z lanskega uličnega festivala Ana Desetnica.

Junija Prešernov trg postane brezplačni odprti oder vrhunskih umetniških prireditev.

Prenovljeni Ciril Metodov trg, del zaprtega mestnega središča, je bleščeče odprla modna revija.

nad Ljubljano, vselej polna obiskovalcev, ki se od številnih lokalov na obrežju radi umaknejo v mir ob zeleni rečni gladini. Vožnje z ladjico po Ljubljani bogatijo posebni programi vodenja za otroke in odrasle, pa tudi ponudba posameznikom in manjšim družbam, ki lahko na reki preživijo ves dan ob dobri hrani in glasbi.

Tivoli kot osrednja galerija na prostem in prizorišče oživljanja starih krajskih vrednost v središču mesta

Pomemben sestavni del turistične ponudbe je v tem desetletju postal tudi Tivoli s promenado, ki povezuje Tivolski grad z Ljubljanskim gradom. Zavod je didaktično uredil Tičistan, območje, ki je namenjeno pticam, v Jakopičevo sprehajališče pa namestil stojala, ki omogočajo organizacijo zanimivih fotografskih razstav. V letu 2009 je podhod v Tivoli pri Moderni galeriji dobil povsem novo podobo, delo izvirnega arhitekturnega studia ProstoRož; podhod so pred tem dolga leta degradirali grafiti. Lani je zavod v sodelovanju z Botaničnim vrtom Ljubljana začel z urejanjem rožnega vrta v Tivoliju in zimskega rastlinjaka, v katerem je v hladnejših mesecih postavljena tudi Knjižnica pod krošnjami, ki se poleti široko razprostire po parku in obrežjih Ljubljane.

Investicijsko bogato leto 2009

Z investicijami v turistično infrastrukturo se je zavod posebej izkazal v letu 2009, ko sta bili poleg prenovljenega podhoda v Tivoli končani prenovi Trnovskega pristana in Krakovskega nasipa, v Miklošičevem parku je bila prenovljena vremenska hišica, v kateri so spet razstavljeni merilni inštrumenti, hkrati pa ima vlogo informacijske točke, preurejeni stekleni rastlinjak v Tivoliju pa nudi na ogled razstavo rastlin, zanimivih za obiskovalce Tivolija.

Sloves Plečnikove Ljubljane je nujno ujeti v fotoaparati in ga ohraniti v trajnem spominu.

Mestna občina Ljubljana kot zaokroženo turistično območje z vrsto novih turističnih programov

Mestna občina Ljubljana je v letu 2004 pridobila status zaokroženega turističnega območja, Zavod za turizem Ljubljana pa tudi licenco za opravljanje poslov turističnih agencij, ki so zoženi na receptivni turizem, februarja 2009 pa je zavod pridobil še status za delovanje v javnem interesu na področju spodbujanja razvoja turizma.

Povečano turistično povpraševanje je sprožilo celo vrsto programov, ki poskušajo zadostiti željam turistov. Med najzanimivejšimi so zagotovo naslednji: *Sožitje med mestom in podeželjem*, s katerim se v turistično ponudbo Ljubljane enakovredno vključuje podeželje na območju Mestne občine Ljubljana, projekt *Gostoljubnost ljubljanskih hiš*, s katerim zavod spodbuja zasebno sobodajalstvo, *Ljubljana – mesto doživetij*, ki zajema številne naložbe v turistično infrastrukturo na območju občine, *Ljubljanski mozaik*, ki združuje ponudnike s področja ljubljanskega turizma, *turistična kartica Ljubljane*, ki vsebuje zaokroženo turistično ponudbo Ljubljane in številne ugodnosti za imetnike te kartice, in evropski projekt *Hiše s tradicijo*, ki je bil sicer sprožen že pred ustanovitvijo Zavoda za turizem Ljubljana.

Jeseni 2010 je zavod pridobil *Analizo stanja turistične ponudbe turistične destinacije Ljubljana in uspešnosti njenega trženja v primerjavi z izbranimi evropskimi mesti*, ki je pokazala, da je na področju razvoja turistične ponudbe v Ljubljani še precej dela, začel pa tudi s pripravami na vključitev v projekt TCM (*Upravljanje z mestnim središčem*) in s snovanjem *Regijske turistične destinacijske organizacije (RDO)*, ki bo po turistični plati povežala 26 občin Ljubljanske urbane regije. Model vzpostavitve RDO je bil tudi predmet prijave za pridobitev sredstev evropskega sklada za regionalni razvoj.

Okolju prijazna brezplačna električna Kavalirja sta v pomoč in veselje domačinom in turistom.

Zavod je tudi ustanovni član gospodarskega interesnega združenja SPOT, ki je bil ustanovljen s ciljem, da se Ljubljana še bolj odpre turistom po zračni poti.

Stičišče slovenske turistične ponudbe na Krekovem trgu

Z odprtjem Slovenskega turističnega informacijskega centra (STIC) na Krekovem trgu 10 je Ljubljana postala nekakšno stičišče turistične ponudbe Slovenije. Turistično ponudbo Slovenije zavod na tem mestu, kjer ima tudi svoje poslovne prostore, približuje vsem obiskovalcem Ljubljane in jo vselej izvirno nadgrajuje z najrazličnejšimi dogodki in predstavami, ki potekajo v STIC-u, s Slovensko turistično organizacijo pa ima sklenjeno tudi pogodbo o sofinanciranju dejavnosti v STIC-u na letni ravni.

Dobre strani upada turističnega obiska v sušnem obdobju svetovne krize

Krizo, s katero se je Ljubljana in posebej zavod Turizem Ljubljana soočil konec leta 2008 in ki je vztrajala celotno leto 2009, je zavod izkoristil za tesnejšo povezavo turističnih in s turizmom povezanih ponudnikov storitev na svojem območju. Zasnova je več prodornih projektov, s katerimi je bil uspešen pri pridobivanju evropskih sredstev za dodatno promocijo turističnih destinacij, in s tem ublažil učinke krize.

Povezovanje gospodarskih subjektov in javnega sektorja s področja turizma je pozitivno vplivalo na turistično dejavnost. Ljubljana se je v tem obdobju z velikimi črkami vpisala na zemljevid evropskih kongresnih mest in gostila več svetovnih in evropskih kongresov in kongresnih prireditev. Učinek teh prireditev še daleč ni zgolj ekonomski, ampak pomembno prispeva k ugledu Ljubljane in njeni prepoznavnosti v svetu.

Eden najlepših delov prenovljene Ljubljane je postalo vselej obljudeno sprehajališče ob Ljubljani na Bregu.

Slikovit del turistične ponudbe je tudi prireditev Ljubljansko podeželje, kjer narodne noše in izbrane domače jedi predstavijo žlahtno tradicijo slovenstva.

Zaključna prireditev uličnega festivala Ana Desetnica 2009 je obiskovalce vrtinčila v ekstatičnem poletnem razpoloženju.

Eden od mnogih poletnih kulturnih in družabnih večerov na kulturnem Prešernovem trgu.

Turistična ponudba Ljubljane na spletu in v tujih medijih

Turistična ponudba Ljubljane je z uvedbo turističnega portala Ljubljane in okviru www.ljubljana.si postala dostopna vsem uporabnikom svetovnega spleta. V letu 2008 je bilo uvedeno spletno mesto turističnega cilja Ljubljana (www.visitljubljana.si), ki s privlačno oblikovno podobo sledi sodobnim standardom najboljših spletnih predstavitev. V tem času se je močno okrepilo tudi sodelovanje s tujimi mediji in tako pomembno prispevalo k promociji Ljubljane kot glavnega mesta in turističnega cilja ter ustvarilo najboljša izhodišča za nadgradnjo v sedanjem mandatu, ko si je Ljubljana zastavila cilj, da postane najbolj prijazno mesto na svetu in jo k temu cilju vodi tudi nova podžupanja, posebej pooblaščenca za to področje.

Zgledna skrb za pestro in izčrpno promocijsko gradivo

Zavod vsako leto izda v povprečju 700.000 izvodov promocijskih publikacij, ki so brezplačno na voljo

v Turistično informacijskih centrih, na glavnih mejnih prehodih, v hotelih in kampih po Sloveniji, na voljo pa so tudi na kongresnih prireditvah in na turističnih sejnih in borzah.

Priznanja za opravljeno delo

Prizadevanja Turizma Ljubljana v prvem desetletju delovanja je opazila tudi zunanja strokovna in širša javnost. V letu 2004 je zavod prejel *bronasto priznanje Slovenske turistične organizacije za projekt Turistične kartice Ljubljana* in istega leta tudi *priznanje Gospodarske zbornice Slovenije z zlato plaketo za prispevek k razvoju ljubljanskega turizma*. V 2004 in 2005 je bila Ljubljana deležna tudi odlikovanja Turistične zveze Slovenije. Po 18 letih je Ljubljana v kategoriji mest postala dobitnica *prve nagrade v akciji Moja dežela, lepa in gostoljubna*, leto zatem pa še enkrat. Decembra 2006 je gospodarsko interesno združenje SPOT dobilo *srebrno priznanje Slovenske turistične organizacije na področju kreativnosti v turizmu*. Leta 2007 je zavod ponovno prejel *bronasto priznanje Slovenske turistične organizacije za*

kreativnost: tokrat je bil nagrajen spletni zemljevid Ljubljane. Leta 2008 je postalo spletno mesto www.visitljubljana.si finalist tekmovanja *Netko*, blagovna znamka turistične destinacije Ljubljana pa je bila uvrščena med odlične blagovne znamke Slovenije za leto 2008 in nagrajena s priznanjem *Slovenia Superbrands 2008*. V letu 2009 je Turistična zveza Slovenije zavodu podelila *pečat gostoljubnosti za leto 2009*. V kategoriji večjih mest je Ljubljana dosegla 3. mesto, nagrajena je bila bili tudi s strani Slovenske turistične organizacije. Zavod je dobil *priznanje za prizadevno in kakovostno urejanje lokalne turistične ponudbe na uradnem slovenskem turističnem informacijskem portalu* www.slovenia.info v letu 2009. Tudi v letu 2010 se je spletni planer zavoda *My Visit*, ki deluje znotraj spletnega mesta destinacije, znašel med *finalisti Sejalca*, priznanja STO za kreativnost v turizmu. V 2010 je Ljubljana v akciji Turistične zveze Slovenije *Moja dežela – lepa in gostoljubna* dobila posebno *priznanje za presežek leta 2010* – za najbolj urejeno mestno središče v Sloveniji.

Ljubljana je majhna prestolnica Slovenije, ki odpira svoja vrata Evropi, kjer je čutiti živahnost, romantičnost in svež balkanski veter.

Sombremesa, Liubliana, 30. 11. 2010, Mayte Lapresta

Nova črna koda: Ljubljana je mesto, ki (skoraj) nikoli ne spi in vabi s številnimi novimi bari: je svetovljanska, mednarodna, elegantna. Sproščeni, kot Caipirinha, so tudi številni ateljeji mladih slovenskih vizualnih umetnikov, slastne delikatesne trgovine in vabljeni lokali.

Vinaria gourmet, Lust auf Ljubljana, 8. 10. 2010, Werner Ringhofer

Ljubljana je mesto po meri človeka, je mesto, kjer se mešata mediteranski zrak in mrzel alpski veter med baročnimi hišami in secesijskimi trgi.

Weekend & Viaggi, Ljubljana andante con brio, 8. 2009, Antonella Galli

Ureditev Krakovskega nabrežja, ki občasno postane tudi razstavišče in prizorišče družabnih dogodkov, je naložba Turizma Ljubljana.

Špica se je v trenutku vrasla v živahno mestno življenje.

Eden največjih projektov Turizma Ljubljana je vsakoletna novoletna okrasitev Ljubljane s pestrim božično-novoletnim programom.

Preobrazba

Branka Lovrečič

Fotografije: Branka Lovrečič

Povsem nova podoba Rakove jelše z legaliziranimi hišami, asfaltirano cesto in pločnikom.

Ureditev I. faze kanalizacije je naselju prinesla mestno podobo in novo kvaliteto življenja.

V nedeljo, 10. oktobra 2010, je bil volilni dan, tudi za župana Mestne občine Ljubljana. Pod nogami še diši prejšnjega dne položen nov, črn asfalt. Lep, nov pločnik mehko vodi stopinje do volišč. Znanec vpraša soseda: »Koga boš pa kaj volil?« Sosed: »Kaj sprašuješ, ve se, koga. Kdo nam pa je zaprl smrdeče jarke in naredil pločnike?«

Idilična vasica

Svojčas je bila Rakova jelša primestno podeželje, tipična barjanska ravnica z jarki za odvodnjavanje. Prve hiše na Rakovi jelši so stale na desni strani že okrog leta 1930. Barjanske travnike so imeli v lasti Posavci, se pravi kmetje iz Šmartnega, Sneberij, Jarš, Tomačevega, vasi okoli Save, za košnjo trave. V sezoni košenj so jo z vozovi odvažali domov v svoje vasi kot krmo za živino, mleko in zelenjavo pa prodajali na tržnici in po hišah v Ljubljani. Ti travniki niso bili enovit del posavskih kmetij, generacije kmetov so se menjale – specializacije so se spreminjale. Mladim je bila zemlja v breme, saj so šli raje delat v nove tovarne kot kmetovat. Tako so začeli Posavci travnike prodajati, če se je pojavil kupec. Kakšni dve desetletji pozneje je bilo na Rakovi jelši že lepo naselje, v čudovitem okolju: za hišami cvetoči travniki, regljajoče žabe, gladka makadamska cesta, ob kateri so rasle jelše in ležali jarki z bistro vodo, tako čisto,

da so v njej živele ribe in raki. Morda od tod ime Rakova jelša. V največjem jarku Curnovcu so se otroci poleti kopali in pozimi drsali. Potem je prišlo do intenzivnejšega razvoja Ljubljane in delovni ljudje, ki so gradili mesto (delavski kader takratnega razvoja Ljubljane), so začeli iskati zase prebivališča. Za vse ni bilo prostora v samskih domovih in tudi osamosvojiti so se želeli, pripeljati k sebi svojo družino. Rakova jelša se je začela intenzivno pozidavati, s pridnimi rokami, močno voljo in skromnostjo. Vendar so z rastjo prebivalcev rasli tudi komunalni problemi. Naselje so zgradili brez urbanističnih načrtov in brez komunalne infrastrukture, večinoma na črno.

Črne gradnje

Desetletja so minila z bolj ali manj glasnimi zahtevami po urejanju Rakove jelše. Že v 70. in 80. letih so začeli reševati kanalizacijo v četrti. Vsi ljubljanski župani in županje ter mestni politiki so se zavedali ureditvenega problema, želeli so rešitev, vendar je bil zalogaj, tudi finančno, prehud. V začetku 90. let so krožile govornice, da so stroški za komunalno urejanje tako visoki, da bi bilo ceneje vse hiše porušiti in jih zgraditi na novo, kot pa reševati izjemno zahtevno in komplicirano situacijo neurejene komunalne infrastrukture na poplavnem območju, pozidanem večinoma brez gradbenih dovoljenj.

Iz poročila urbanistične inšpekcije Mestne uprave za inšpekcijske službe Ljubljana z dne 23. 1. 1991 je razvidno, da je bilo tedaj na območju Rakove jelše-jug v gradnji 46 nelegalnih stanovanjskih objektov. Pritisk investitorjev za gradnje na tem območju se je zelo povečal v drugi polovici leta 1990, ko je bila po »mitingu črnograditeljev – priseljencev iz južnih jugoslovanskih republik« pred skupščino mesta Ljubljane, na zasedanju Skupščine sprejeta in potem tudi uresničena odločitev, da se v tem naselju na

Rakovi jelši-jug priklopi transformatorska postaja, ki je omogočila priključevanje naštetih objektov na javno električno omrežje (*Vir: KDČP-Kulturno društvo Črni panter, portal Tukaj je Slovenija*).

Krajani so si sami plačevali in po delih urejali vodovod, elektriko, telefon, hišne greznice, nekje celo ulično kanalizacijo, ki je vodila v Ljubljano. Za celovito komunalno ureditev naselja pa je (bilo) potrebno na novo zgraditi ali obnoviti vse vode, od kanalizacije do ceste. Vsebina hišnih kanalizacijskih odplak se je ponekod izlivala tudi naravnost v občestne jarke. Poleti je iz stoječe vode v občestnih jarkih smrdelo. Povrh vsega je vedno pretila nevarnost poplavnih vod in s poplavami tudi nevarnost okužb celotne Ljubljane. Vendar je urejanje javne infrastrukture pogojeno z legalizacijo objektov, ta pa z lastniškim zapisom v zemljiški knjigi. Nekateri lastniki hiš imajo še vedno hude težave z vpisom v zemljiško knjigo, ker so od kmetov dobili zemljo v uporabo, ne v last, za 99 let. Zapuščinske zadeve so odprte ali pa so lastniki zemljišč neznanu kje v tujini. A za pridobitev pravice do priključitve na javno komunalno omrežje je potrebno urediti tudi lastnino.

J. Š. si je že leta nazaj prizadeval za legalizacijo hiše, ki so jo zgradili starši. Želel si je, da njegovih otrok ne bi bilo sram, da so z Rakove jelše. Občina je dala staršem zemljo na Rakovi jelši kot nadomestno zemljišče, kjer so z njenim tihim soglasjem zgradili hišo. Ko je župan Zoran Jankovič sprožil akcijo legalizacije objektov, se je končno dalo pridobiti gradbeno dovoljenje. Prej so javne službe odpravile njegove vloge. Za to družino je bil postopek dolg in zelo drag: za vse komunalne prispevke z gradbenim dovoljenjem vred in vpisom v zemljiško knjigo so plačali 50.000 evrov. Oče je bolan in brezposeln, mama dela štiri ure dnevno. Kreditno so bili nesposobni. Prisiljeni so bili prodati stanovanje, ki so ga v dobrih časih kupili

PODATKI O LEGALIZACIJI OBJEKTOV NA RAKOVI JELŠI NA DAN 31. 12. 2010

objektov: 528

ni začel postopka: 2

gradbeno dovoljenje: 366

nedosegljiv: 1

vloga za gradbeno dovoljenje: 56

neznan lastnik: 1

izdano uporabno dovoljenje: 29

rušenje objekta: 1

projekti v delu: 71

šola: 1

Rakove jelše

Iz obcestnih jarkov se je pred ureditvijo Rakove jelše posebej poleti razširil neprijeten vonj odpadk.

Rakova jelša pred začetkom gradnje komunalne infrastrukture.

za samostojno življenje otrok. Zdaj bodo odrasli otroci v miru živeli skupaj s starši v hiši. Legalizirali so hišo, v kateri so že tako ali tako živeli in si sami uredili vse, od dvoprekatne greznice, ki jo komunalno podjetje redno čisti, vode, elektrike, telefona pa do asfaltne prevleke na cesti. Za ta vplačani denar pričakuje, da bo občina zgradila kanalizacijo in pripeljala vse nove vode tudi do njihovih hiše. Želi si lepo in urejeno Rakovo jelšo.

Izbor kanalizacije je pomenil premik

Pred približno desetimi leti so bile ustanovljene četrtne skupnosti. Poln svežega navdušenja je Svet četrtne skupnosti Trnovo ugriznil tudi v svoj najtrši oreh: ureditev kanalizacije na Rakovi jelši in Sibiriji. Krajanji so bili polni dvajsetletnih zamer in nezaupanja, pa vendar je s podporo županje Danice Simšič stroka, v soglasju s krajanji in četrtnimi svetniki, na seji sveta ČS Trnovo spomladi leta 2003 odločila: gradili bomo vakuumsko ali podtlačno kanalizacijo z lokalno čistilno napravo. Take kanalizacije v Sloveniji še niso gradili. Nazadnje je bila izbrana dokončna odločitev in prebita večletna negotovost!

Sledile so večletne priprave tehnične dokumentacije in legalizacije objektov. Za izgradnjo komunalne infrastrukture je bilo potrebno zagotoviti in odkupiti zemljišča za glavni komunalni vod, zemljišča dovozne poti do čistilne naprave in za samo čistilno napravo. Z javnim razpisom je bil izbran projektant ter izvajalec del. Krajanji so se samoorganizirali v Projektno skupino z uličnimi poverjeniki, pozneje v Kontaktno skupino, da bi k sodelovanju pridobili čim več prebivalcev. Četrtna skupnost je organizirala nekaj srečanj med krajanji in mestno upravo. Poleti 2007 pa je bilo na OŠ Livada prebojno srečanje prebivalcev z županom Zoranom Jankovičem. Župan je bil trd, a učinkovit. Domačinom je naročil, da morajo pridobiti gradbena dovoljenja in legalizirati svoje objekte. Kdor tega ne bo pravočasno storil, mu bo hiša porušena. Vendar je v isti sapi obljubil kanalizacijo z asfaltom na Rakovi jelši do konca svojega mandata. Je to mogoče izpeljati v treh kratkih letih?

Začela se je bitka s časom. Lastniki so pospešeno vlagali zahteve za gradbena dovoljenja. Domačini so županove pogoje vzeli zares. Vsi so imeli v zavesti, da so padle hiše vrtničkarjev za Savo na mestnih zemljiščih. Vsak se je znašel, kakor se je vedel in znal. Zneski dajatev za legalizacijo so segali od 5.000 do 10.000, 20.000, tudi do 30.000 evrov. Ljudje so vzeli za te dajatve kredite s hipoteko na svojo hišo. Zalog prihrankov niso imeli, saj so to v večini skromni ljudje, ki so si z lastnim delom in odrekanjem zgradili domovanja. Drug drugemu so pomagali pri gradnji. Seveda so, tako kot povsod, med njimi tudi izjeme, ki dobro zaslužijo ali se drugače znajdejo, tudi z oddajanjem sob petindvajsetim iskalcem.

Župan je imenoval projektno komisijo Mestne občine Ljubljana, ki mu še zdaj vsake tri mesece poroča o stanju na terenu.

PUZ d.o.o. (J. Žnidaršič) je v imenu Mestne občine Ljubljana od krajanov odkupoval zemljišča, ki so bila del cestnih površin. Krajanji so rekli: »Ko bomo videli prve stroje z velikimi kolesi pri nas, potem bomo verjeli, da se je gradnja začela.« Novembra 2009 je na Rakovo jelšo pripeljal prvi bager.

Gradnja za celovito komunalno ureditev soseske Rakova jelša

Bagerji so kopali, v poletni vročini se je dvigoval prah. Takrat je bilo najteže. Promet se je odvijal počasi, pešci so se umikali tovornjakom. Gradnja prve faze obsega ureditev vseh vodov po glavni cesti skozi naselje Pot na Rakovo jelšo in Ulici Štefke Zbačnikove, ki vodi do čistilne naprave. Ta je nujna, da bi se otroci spet lahko kopali vsaj v Ljubljani, če že v Curnovcu ne bo šlo. V prvi fazi se bodo na vse vode priključile tudi hiše, ki stojijo ob osrednji lokalni prometnici. Čistilna naprava za 8.000 populacijskih enot ne bo zgrajena samo za naselje Rakova jelša, pač pa tudi za Sibirijo, Ižansko cesto in Črno vas. Nanjo se bodo lahko priključili tudi novi predeli na Rakovi jelši, ki bodo pozidani v skladu z

urbanističnimi zazidalnimi načrti. Za obdobje, ko še ne bo priključeno celo naselje, gradijo manjšo čistilno napravo, na katero bodo priključili okoli 50 hiš ob že urejenih cestah.

Gradnja je bila intenzivna, dela so potekala vsak dan, od jutra do noči. Rojevali so se vedno novi tehnični problemi. Reševali so jih sproti, na licu mesta. Na pobudo Kontaktna skupine so skupaj z javnim podjetjem Vodovod-Kanalizacija in Službo za lokalno samoupravo izdali pisno obvestilo vsem krajanom. Napisali so brošuro na 8 straneh, jedro preobrazbe v preprostem, razumljivem jeziku, ki so jo raznesli po vseh hišah v naselju. V njej med drugim piše, da bodo obnovljeni in na novo zgrajeni vsi potrebni komunalni vodi: ● vakuumska kanalizacija za odpadne vode, ● meteorna kanalizacija za površinske vode, ● vodovod, ● plinovod, ● elektroenergetsko omrežje, ● telefonsko omrežje in ● optično omrežje.

Kontaktna skupina krajanov je majhna skupina, operativna, z zdravim razmišljanjem. Nekaj je bilo osipa, zdaj so ostali krajanji: Božo Alič, Ivan Lisac, Anton Slak in Marjan Zlobko. Predsednik kontaktne skupine Anton Slak je poudaril, da so ves čas budno in aktivno spremljali gradnjo. Na probleme so pravočasno in sproti pisno opozarjali in jih pomagali reševati. Zaradi njihove aktivnosti so marsikatero težavo rešili sproti. Kontaktna skupina je do danes napisala že 25 dopisov na različne ustanove. Nazadnje februarja letos županu zaradi razširitve korita Curnovca.

Proces prenove je sprožen

Želela sem slišati iz prve roke, kakšno je razpoloženje danes na Rakovi, kot ji domačini rečejo na kratko. S staroselcem sva se najprej srečala na kavici: »Važno je, da sem se pripeljal po asfaltu in da grabna nimamo več. Težko delo je bila ta gradnja, z vidika celotnega projekta, priprave, kombiniranja denarja, faze priliva denarja, plačevanja, mehanizacije. To je bil težak porod, kot bi rodili šesterečke, ne edinca. Kapo dol pred vsemi izvajalci, od projektanta do delodajce. Nikoli nismo prišli v konflikt niti z enim samim delavcem. S

Polaganje komunalnih vodov.

Gradnja lokalne čistilne naprave s podtlačno kanalizacijo.

Bager je v tem delu mesta napovedal upanje v novo življenje.

to prenavo se je zgodila preobrazba Rakove jelše. Pred 30 leti je bila Rakova jelša kot umazana ciganka, ki pa se zdaj umiva, pere, čisti, naučila se je preoblačenja. Vodi me po novi cesti skozi naselje, razkazuje mi pločnik, stezo za kolesarje in razlaga: »To ni bilo samo gradbeništvo, to je nov pristop do občanov – dobili smo sedem novih priključkov. Postavili so nam štiri ekološke otoke z lepo novo opremo. Dobili smo kolesarsko stezo, kar je teoretično prav, čeprav se praktično zdaj kaže, da bi bilo boljše, da bi bil kolesar na cesti.«

Stranske ulice so v naselju posejane zelo na gosto. Zaradi ulic so gosto posejane klančine – gor in dol, levo in desno, kar pa je za kolesarja ali za voziček neprijazno, zelo naporno. Vidim kolesarje, ki se zaradi teh ovir raje vozijo po cesti. A moj sogovornik nadaljuje: »Ljudje si to razlagajo v tem smislu, da je narejen prvi velik korak. To je največja vrednost. Začelo se je preobraziti zgodovinsko stanje, izjemno težka sanacija, ki je bila 20 do 30 let odprta. Zdaj se je začel proces obnove. To je največja taktična vrednota te situacije, ker se na tej točki nihče več ne bo mogel ustaviti. Če ne bo šlo na veliko, bo šlo pa na malo, a proces se je sprožil.«

Zgrajenih je bilo 600 metrov osrednje vpadnice v naselje. Vendar je ta zgrajena za naslednjih 100 let. Glede na celotno naselje je morda zgrajenega 20 odstotkov, saj v drugi fazi čaka na izgradnjo še okoli 25 ulic, skupaj 4 do 5 kilometrov. Ljudje zdaj pričakujejo, da bodo na vrsti tudi njihove ulice, ki se napajajo z glavne vpadnice. Po vsem, kar so doživeli, zdaj tudi bolj verjamejo, da se bo res gradilo. Z izgradnjo osrednje ceste se je pogled nenavadno razširil, odprl, zdaj se vidi vse do konca Rakove jelše, kar prej ni bila vidno. Nova cesta je pravi okvir za lepe vile.

Vsi delavci, od zadnjega, ki je stal do kolen v blatu, do projektanta Jerneja Novaka, prek Kristofa Mlakarja, vodje projekta, in do župana Zorana Jankovića dobivajo od krajanov samo priznanje za vse, česar so se lotili. Ta podvig je za krajanje največja vrednota. Občudovanja vreden je tudi premik, ki ga je župan naredil tako enostavno – z bitko za gradbena dovoljenja. Uboga, finančno osiromašena bosanska družina je zbrala za 20 do 30.000 evrov kredita, da je prišla do gradbenega dovoljenja. Župan jih je motiviral, da so to naredili. A obenem je obljubil, da ne bodo imeli dodatnih stroškov za komunalne priključke in da bodo imeli cesto urejeno. S tem pa je prevzel nase tudi veliko odgovornost, da se bodo dela morala nadaljevati.

Veliko zadovoljstvo

Tudi v osrednji trgovini domačini izražajo samo zadovoljstvo. Eno leto intenzivne gradnje so vsi krajanje prenašali z razumevanjem in potrpežljivostjo. Po plohid so hodili v trgovino in brisali prah s polic. Pravijo, da je izid vreden potrpljenja. Na sobotni dan je bil promet kar živahen. Ljudje so si podajali kljuge, prihajajoč po drobnih nakupih za sproti. Vsakdo, ki sem ga povprašala, je pohvalil novo osrednjo cesto. Domačinka, ki že 40 let stanuje na Rakovi: »Lahko rečem le vse najboljše. Prej je bilo grozno.« Tudi študent, ki živi v hiši nasproti trgovine: »Petnajst minut hitre hoje imam peš do centra. Kraj je lep, všeč mi je živeti tukaj,

cesta je zdaj super.« Lokalni navdušenec pa: »Prva liga, petindvajset let živim tukaj, to je bilo najboljše, kar se mi je zgodilo v življenju! Janković je 'zmaj', na Rakovi mu bomo postavili zlat spomenik, glavno ulico bomo preimenovali v Jankovićevo ulico!« Župana so ljudje med gradnjo velikokrat videli na terenu. Neopazno je prišel, da je preveril trenutno situacijo.

Zavijem v sosednjo ulico in pozovnim na znana vrata. Tam mi družina odobravajoče razlaga, kako je bilo med gradnjo tu živo mravljišče, samo ponoči je mirovalo. »Zdaj se počutimo kot del mesta, zdaj smo urbani meščani. Prej smo bili drugo- ali tretjerazredni meščani. Še jarke so nam težko prišli počistiti, kot da bi nam čiščenje podarili. Kvaliteta našega bivanja se je dvignila.« Zadovoljni so zaradi večje varnosti na cesti, ker je zdaj dovolj prostora za vse. »Z zasutjem grabnov smo pridobili še eno širino cestišča, saj so bili široki najmanj po dva metra. Strah nas je bilo, da bi naredili kot na Jurčkovi cesti, kjer je na eni strani cesta še odprta.« Razsvetljava jim zelo veliko pomeni, saj izjemno poveča prometno varnost. Vse ulice so v popolni temi, po novem pa je glavna cesta razsvetljena in se po njej lahko peljejo normalno, pa še svetloba se razliva tudi v stranske ulice. »Osebna varnost na Rakovi jelši je bila zmeraj dobra, ne poznamo nikogar, da bi se mu kaj zgodilo. Tu se vsi počutimo varno. Skozi leta se je o nas oblikoval predsodek, da smo negativci, pa smo le drugačni ljudje.« Zdaj je tudi njihova prva skrb, ali se bo gradnja posameznih ulic nadaljevala. Verjetno bo najprej prišlo do gradnje tiste ulice, ki bo imela urejeno lastništvo, saj so cestišča še zasebna, menijo.

Domačini skrivoma pričakujejo možnost podaljšanja linije mestnega avtobusa, kar bi bila izredna pridobitev za Rakovo jelšo. Avtobus številka 9 bi le še malo zaokrožil naprej. Na Rakovi je začetna postaja devetice, tukaj se napolni z večino prebivalcev, ki se zjutraj razselijo po Ljubljani. Za nekatere iz bolj oddaljenih delov naselja pomeni pot do zdajšnje postaje dobrih 15 minut hoje, saj je do tja kilometer in pol. Še posebej bi bila podaljšana proga dragocena za družine z otroki, ki nimajo lastnega prevoza. Z javnim prevozom bi potem imeli vse, kar pripada meščanom mesta Ljubljane.

Mlada mamica z vozičkom mi zaupa, da si po ureditvi glavne ceste upa iti na sprehod, medtem ko prej kar ni upala ven – še sama ne, kaj šele z vozičkom, saj ni bilo prostora na cesti. Zdaj se počuti mnogo bolj varno in gre z veseljem v mesto, tudi z vozičkom na avtobus. Mamica poziva tudi k izgradnji vrta na Rakovi jelši, saj je župan obljubil, da bodo vsi dobili vrtec. Ker imajo osnovno šolo, je potreben tudi vrtec. Potem, pravi v smehu, se bo pa tudi ona pridružila pobudi za kip županu Jankoviću.

Babica kar ne more dojeti, da je mala hčerkica, s katero se je nekoč sprehajala po preozkih makadamski cesti, po tridesetih letih doživela najprej asfaltno prevleko, zdaj pa še asfaltno cesto. Kot najvažnejšo poudarja novo prometno varnost, saj so prej pešči hodili po štirje vzporedno in šoferji so morali močno zavirati, da so

se pešči umaknili s ceste. »Včasih so šoferji divjali in so te hoteli zriniti kar v graben.« Zelo je zadovoljna, da je župan civiliziral to mestno četrt.

Potrební so še koši za smeti in omejitev hitrosti

Soseska bo po novem potrebovala tudi koše za smeti in izobraževanje otrok v šoli glede smetenja. Prej so bili prebivalci navajeni, da so smeti metali kar v jarke, zato še zmeraj smetijo po tleh. A poleg košev krajanje upajo tudi na ozelenitev ob cesti. Zaradi gradnje so bila posekana visoka stara drevesa in visoko grmovje. Poleti bo vročina mučna in tisti, ki živijo na koncu naselja ter gredo peš do avtobusa, bodo željno čakali na zasaditev dreves in njihovo senco. Kdor se odpravi z avtom, ne sreča polža in tudi vročine ne občuti. S to mislijo sem šla do konca naselja in obiskala zadnjo hišo v vrsti.

Slišim isto zgodbo, z drugega zornega kota. Kot šofer je hišni gospodar zadovoljen z novo cesto. »Prej sem se moral umikati pešču, zdaj pa mirno vozim po cestnem pasu, ker gredo pešči po pločniku. Vesel sem, da so kanale zasuli, da imajo ljudje pločnike. Zdaj se punčke rolajo po pločniku gor in dol.« In žena doda: »Bil si ogrožen, če si bil pešec, bil si ogrožen, če bi šel s kolesom, bil si ogrožen, če si bil na rolerjih, bil si ogrožen, če si bil z vozičkom in si moral res paziti, ker je bilo vse naenkrat na cestišču. V teh 19 letih, kar živimo tukaj, je prav presenetljivo, da ni bilo nobene hujše nesreče. Vsi so pazili, ker so bili vsi na cesti. Se bojim, da bo zdaj več nesreč, ker je cesta ravna in prazna.«

Na omejitve hitrosti so me opozarjali vsi sogovorniki. Cesta je po novem gladka, vabljiva kot letališka steza in mladi šoferji potegnejo tudi 100 km na uro ali več. Znak za omejitve hitrosti na 40 km na uro že stoji na začetku naselja, a šoferji vozijo, kot da ga ne vidijo. Dobrodošla bo občasna policijska kontrola hitrosti ali pa varnostna kamera za vzgojno kazen, da se zdaj res ne bi zgodila kakšna nesreča.

Cestna razsvetljava

»Kaj pa tema, vas je še strah teme?« povprašam. Vem, da so se prej bali hoditi po temi, da ne bi padli v jarek. Mnogi so si svutili kar z mobiteli. Zadnja svetilka je bila na sredi ceste Pot na Rakovo jelšo, potem je bilo kilometer čiste teme. »O, zdaj je pa tako svetlo, da lahko knjigo bereš med potjo!« »Prej sem zmeraj imela baterijo s seboj, za otrokoma sem vedno tekla, da sta vzela odbojno kresničko, zdaj je pa res ne rabiš, tako je svetlo.« Za potrditev pokličem na pogovor še hčerko. »Ja, v šoli so me veliko spraševali, če nam bodo zdaj uredili cesto. Ves čas smo gledali, kdaj bodo kaj naredili. Vsak teden je bilo nekaj novega. Celo zimo se delali, v mrazu in v najhujši vročini. Gradnja ceste nas je sosede združila. Če se prej nismo toliko poznali, se zdaj vsaj na videz. Skupaj smo stali, komentirali, ko smo toliko let tako nestrpnost čakali, da se nekaj začne delati. Prej se nismo pozdravljali, zdaj je pa kar spontano stekla beseda. Imeli smo skupno temo pogovorov. Gospa Z. je točno vedela, koliko tovrnjakov je, koliko jih je na delu, kaj delajo, kdo

Foto: Gašper Mihelčič

Kranjancem Rakove jelše ponoči ni več strah, saj so na preurejenem delu naselja dobili celovito komunalno opremo z različnimi svetilkami.

vozi tovornjak, vse je imela pod kontrolo ... Tudi to, da solata ob cesti verjetno ni užitna, ker je bila čisto bela od gradbenega prahu.«

Gradnja jih je res zbližala. Ko je zapadel sneg, so prišli sosede iz vseh hiš, trideset možakarjev in sčistili so povezovalno cesto, da je bila prevozna. »A ti, Slovenec, ne boš prišel pomagat?« je pripovedoval gospodar. »Seveda bom!« »Vzel sem lopato in smo vse naredili.« Po novem se bodo morali krajani še navaditi, da bodo za seboj počistili tudi pasje iztrebke, da ne bodo ostali na pločniku potem, ko se sneg stopi. Prej jih je, s snegom vred, pogoltnil jarek. V komunalno urejeno naselje lahko pridejo mestni redarji z globami.

Most čez Curnovec in poplave

Srečala sva se z gospodom iz Kontaktne skupine, ki tu živi že petdeset let. Poleg veselja ob zgodovinski pridobitvi mi je želel pokazati še odprte probleme. Velika skrb je most čez Curnovec, kjer zdaj gradijo. Mora biti dovolj širok za promet in za vse cevi za čistilno napravo, ki bodo vodene čez most. Pred 20 ali 30 leti je bil slabo narejen. Most bi moral biti tak, da bi vozil avtobus čezenj, pa so naredili preozkega. Kontaktno skupino skrbi, ker peta mostu stoji preveč v strugi, namesto da bi šla z bregom. S tem bo jarek betonsko zožen, pretok bo slabši in ob visokih vodah lahko nastopijo poplave. Pisali so na Agencijo za okolje, naj pridejo takoj pogledat, ali je graben premajhen, da ne bi visoke vode udarjale nazaj.

Poplave so realnost Rakove jelše. Zgodovinski jarek Curnovec, ki ga je dal za osuševanje Barja v 18. stoletju zgraditi baron Zorn, je avtocesta presekal. Po tem posegu je postal slepo črevo, ki se napaja z dežjem ali s preplavljeno vodo iz Malega grabna. Takrat je struga premajhna in zalije most in hiše okoli njega. Ob obvoznici, dva kilometra iz centra mesta, so vrtičkarji v strugo Curnovca nametali kramo. Smeti v jarku niso le estetska zadeva, pač pa funkcionalen problem – zmanjšajo pretok. Na drugem koncu Curnovca pa so stanovalci zasipali njegovo korito, da so si naredili parkirišča. Potrebno ga bo vrniti v staro stanje, razširiti ali poglobiti, da bo pretočen in ne bo smrdel. Lansko jesen je prvič poplaval. Zalite so bile hiše na drugem bregu nasproti parkirišč.

Kontaktna skupina bo še naprej bdela nad komunalno gradnjo na Rakovi jelši. Gradnja je ljudem prinesla veliko zadovoljstvo, obenem pa tudi velik strošek. Na prvi pogled se zdi, kot da so vsi samo veliko pridobili, a je plačevanje komunalnih prispevkov vpelo dve generaciji. Oče je začel graditi, sin je plačal. Tisti pač, ki je zmogel. »Župan Zoran Jankovič je zmogel toliko smelosti, da je zarezal v problem in začel z gradnjo,« ugotavlja moj sogovornik. Skrajni čas je bilo za to preobrazbo, da v 21. stoletju podgane ne tekajo več po cesti v Ljubljani. Pomlad je prišla, stanovalci Rakove jelše so že na preži za letošnjo gradnjo.

Pomladno prebujanje

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane, www.szlj.si
koledar@rekreacija.si

Če se vas loteva spomladanska utrujenost, lahko stres, zaspanost, brezvoljnost, slabšo zbranost in razdražljivost odpravite z jutranjo telovadbo, bolj zdravo prehrano, bogato z vitamini in minerali, veliko gibanja v naravi in na svežem zraku, skratka, peljite možgane na pašo. Med učinkovitimi možnostmi za vaše boljše počutje je tudi športna rekreacija in tule je nekaj predlogov zanjo v mesecu, ki se mu lepo po slovensko reče mali traven.

Čeprav je aprila vreme že prislovično bolj kislo, vseeno držimo pesti, da bo v pomoč kolesarskim navdušencem. Ti so svojo sezono začeli že ob prvih malo toplejših sončnih žarkih, kilometre in kondicijo pa nabirajo iz različnih motivacijskih razlogov, med katere sodita tudi priprava na junijski Maraton Franja BTC City in udeležba na mestnih akcijah osvajanja žigov. V našem mestu se lahko pohvalimo kar s štirimi takimi akcijami, ki pa krepko segajo čez meje mesta. Na njih namreč spoznavate kraje in znamenitosti ob poteh, ki vodijo na Mali Lipoglav nad Šmarjem-Sap, Koreno nad Horjulom, Rašico, Toško Čelo, Katarino nad Medvodami, Krim, Kurešček, Janče, Rakitno in Zagorico ter še po nekaj nižinskih točkah v okolici glavnega mesta. Kontrolne kartončke lahko kupite na kontrolni točki »Pri Jakopcu«, na Malem Lipoglavu 10, na Korenu in vseh drugih kontrolnih točkah (informacije: 041/649-107). Kaj pa dogodka? Ljubitelji gorskega kolesarjenja boste na svoj račun prišli na dveh začetniških delavnicah, ki bosta na Bokalcu 8. in 9. aprila, nadaljevalni prav tam dan zatem, še eden pa bo 20. aprila (040/175-656, www.mtbstudio.si), ultramaratonec Marko Baloh 16. 4. vabi na 300 kilometrov dolgi Brevet s startom in ciljem na Ježici in kar 400-kilometrski, ki bo na zadnji aprilski dan prav tako startal na Ježici (041/437-734, www.randonneurs.si), nekdanji Črnuški maraton (zdaj Maraton Velo) pa se bo 17. aprila začel v Črnučah (041/777-133, www.spica-drustvo.si).

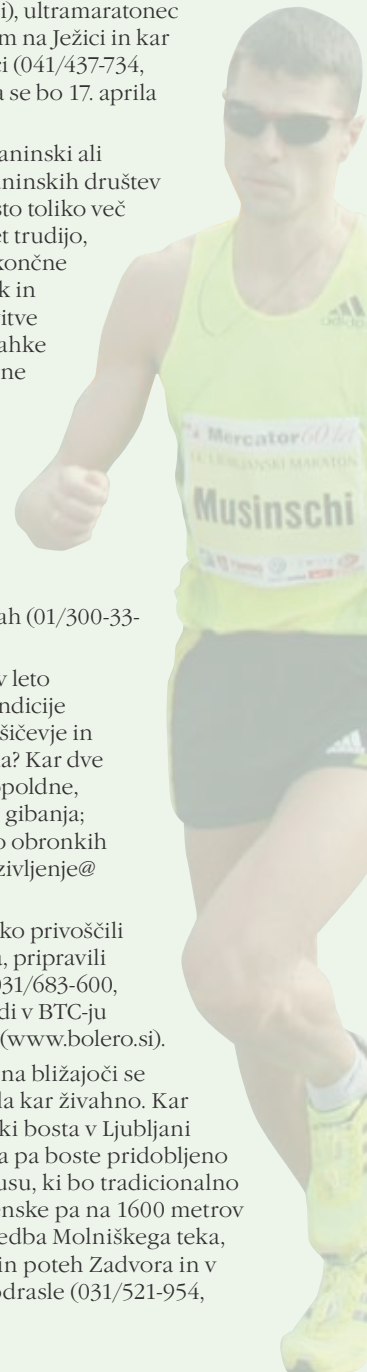
Za gornišvo v Ljubljani res ni priložnosti, zato priporočamo, da se za planinski ali turnosmučarski obisk visokogorja včlanite v kakšno izmed številnih planinskih društev in se jim pridružite pri njihovih akcijah tja. Zato pa ima naše glavno mesto toliko več možnosti za sprehajanje. Prej omenjena planinska društva se že nekaj let trudijo, da bi uspeli čez Ljubljano speljati in označiti vsaj eno pohodno pot (od končne postaje avtobusa številka tri, preko Golovca, čez Ljubljanski grad, Rožnik in Šišenski hrib, od tam pa do grebena nad Šentvidom), do njene vzpostavitve pa bomo pač hodili le tam, kjer se znamo orientirati. Med že označene lahke poti sodi Srčna pot, ki vodi od Rakovnika, po stari trim stezi do Zvezdarne in naprej do Štepanjskega naselja (ali pa obratno), vsak prvi četrtek v mesecu pa se nanjo vodeno odpravi približno sto ljubiteljev lahkotne hoje in dobre družbe. Na sredini jim izmerijo krvni tlak. 5. aprila bo zbor ob 16. uri za rakovniškimi nogometnim igriščem (01/234-75-50, www.zasrce.si). Tiste pa, ki menijo, da rekreacija ni zanje, vabimo na preverjanje lastne kondicije in pogovor s športnim, zdravstvenim in prehranbenim svetovalcem, ki jih preizkusih hoje na dva kilometra pripravljajo ljubljanski zdravstveni domovi. Aprila bodo taki preizkusi potekali v Kosezah pri bajerju na PST-ju (01/581-53-18), na PST-ju pri Žalah (01/300-33-51) in ob Ljubljanici pri Fužinskem gradu (051/315-271).

Med pohodništvo štejemo tudi nordijsko hojo, ki tudi v Ljubljani iz leta v leto vztrajno pridobiva svoje privržence. Poleg sprostive in pridobivanja kondicije boste s pomočjo hoje s palicami uspešno porabljali kalorije, okrepili mišičevje in sklepe, povečali gibljivost trupa, zmanjšali bolečine v vratu ... Vas zanima? Kar dve priložnosti boste imeli v tem mesecu: prva bo 5. aprila v parku Tivoli popoldne, iz smučarske zveze pa vas bodo naučili osnovnih korakov in pravilnega gibanja; drugič pa se boste 23. 4. zbrali v Ljubljani in odšli na potep s palicami po obronkih Polhograjskih dolomitov nad Medvodami (041/758-303, zavod.aktivno.zivljenje@gmail.com).

Če si boste zaželeli plesno zavrteti svojega dragega ali drago, si boste lahko privoščili tudi to. Najbolj zagreti organizatorji plesnih večerov so v društvu Vrtnica, pripravili pa jih bodo na vse aprilske sobote, v Plesnem klubu Fredi v Zadobrovi (031/683-600, drustvo-vrtnica.si). Spomladanski ples 9. aprila pripravljajo v Plesni zvezdi v BTC-ju (www.plesnazvezda.si), velikonočnega pa 23. aprila v Boleru v Šentvidu (www.bolero.si).

Tekači se po začetnem tipanju forme na Obali in Krasu že pripravljajo na bližajoči se največji dogodek pomladi – majski Tek trojk, pred tem pa bo tudi aprila kar živahno. Kar dvakrat se boste lahko udeležili tekaškega tečaja Urbana Praprotnika, ki bosta v Ljubljani potekala 11. in 20. aprila (041/936-056, www.tekaskitrener.si), 21. aprila pa boste pridobljeno znanje in vzdržljivost, moč in hitrost preverili na Cooperjevem preizkusu, ki bo tradicionalno potekal na atletskem stadionu na Kodeljevem, za moške na 2400, za ženske pa na 1600 metrov (08/200-39-06, www.ljubljana.si). Najbolj množična bo že trideseta izvedba Molniškega teka, ki bo v soboto, 16. aprila, potekala na ljubljanskem vzhodu, po cestah in poteh Zadvora in v dolžinah 500 in 2000 metrov za mladino ter 5, 10 in 20 kilometrov za odrasle (031/521-954, www.sportnodrustvozadvor.si).

Uživajte v gibanju!

Korak bliže do čistejše Ljubljane

Fotografiji: arhiv Fitmedia

Zadrževalni kanalizacijski bazen A2 na Stolpniški ulici med gradnjo.

Zadrževalni bazen A2 po končani gradnji v letu 2010.

V Mestni občini Ljubljana smo v letu 2008 začeli z izvedbo projekta Izboljšava hidravličnega delovanja kanalizacijskega sistema v Ljubljani, sofinanciranega iz evropskega Kohezijskega sklada. Dela na dveh kanalizacijskih zbiralnikih in dveh zadrževalnih bazenih so že končana, gradnja tretjega zadrževalnega bazena pa je že v teku.

Prvi del projekta je bil zaključen v letu 2009

Čeprav se čista Ljubljana začne pri skrbnih občanih, bo še dodatno urejen kanalizacijski sistem, ki se izvaja v okviru projekta *Izboljšava hidravličnega delovanja kanalizacijskega sistema v Ljubljani*, izboljšal stanje in omogočil ohranjanje srca našega mesta. Izvedba projekta namreč pomembno prispeva k preprečitvi izlivov odpadnih vod in nečistoč v Ljubljano, do katerih je prihajalo predvsem ob večjih nalivih, ki so pomenili preobremenitev obstoječega sistema. V letu 2009 se je zaključil prvi del projekta, ki je zajemal gradnjo kanalizacije in dveh kanalizacijskih zbiralnikov (na Sneberski cesti v Zgornji in Spodnji Zadobrovi ter na Kodeljovem).

Začetek delovanja dveh doslej zgrajenih zadrževalnih bazenov

V letu 2010 je bila zaključena tudi gradnja dveh izmed treh zadrževalnih bazenov, ki so za delovanje kanalizacije v Ljubljani zelo pomembni. Gre za zadrževalni bazen A2 na Stolpniški ulici, severno od Linhartove ceste za Bežigradom, ki je s prostornino 15.000 m³ največji. Končana je tudi gradnja zadrževalnega bazena ob Centralni čistilni napravi Ljubljana s prostornino 9.500 m³. Za oba zgrajena zadrževalna bazena je bilo konec februarja 2011 pridobljeno uporabno dovoljenje, s čimer sta zadrževalna bazena dobila zeleno luč za svoje delovanje in za svoj prispevek k ohranjanju čiste Ljubljane. Ker gre za zaprte podzemne bazene, izdelane iz armiranega betona, ki ne prepušča vode, in se skrivajo kar šest do sedem metrov globoko, bo na največjem bazenu na Stolpniški ulici spomladi urejena tudi steza BMX, ki je bila na tem mestu že pred gradnjo. Mladi in vsi ljubitelji voženj s kolesi BMX bodo tako lahko ponovno kolesarili po njej.

Začetek del na zadrževalnem bazenu na območju Most

Konec meseca februarja 2011 smo pridobili gradbeno dovoljenje za izgradnjo še tretjega zadrževalnega bazena B0, ki bo s prostornino 6.000 m³ najmanjši, a prav tako pomemben za uspešno delovanje celotnega kanalizacijskega sistema. Zgrajen bo na območju Most, ob Kajuhovi ulici, južno od sotočja Ljubljane in Gruberjevega kanala. Tako so se na tej lokaciji že pričela pripravljala dela.

Razbremenjen kanalizacijski sistem in omejeno nenadzorovano prelivanje odpadne vode v Ljubljano

Zgrajeni kanalizacijski zbiralniki in zadrževalni bazeni bodo omogočili, da se bo večja količina odplak, ki nastane predvsem v času večje količine padavin, brez težav zlivala v Centralno čistilno napravo Ljubljana, kjer se bo vsa voda prečistila, preden se bo izlila nazaj v Ljubljano. Izboljšani bo odvod padavinskih in odpadnih vod, s čimer bo razbremenjen obstoječi kanalizacijski sistem. Zadrževalni bazeni pa bodo dodatno prispevali k optimizaciji delovanja kanalizacijskega sistema in omejitvi nenadzorovanega in čezmernega prelivanja odpadne vode v Ljubljano. V okviru projekta deluje tudi spletna stran www.ljubljana-kanalizacija.si, kjer si lahko pogledate dodatne informacije o projektu, načrtih gradnje, dostopate do fotografij ter avdio in video gradiva, prav tako pa lahko prek spletnega obrazca v zvezi s projektom zastavite vprašanje, na katero vam bomo z veseljem odgovorili.

Skupni upravičeni stroški projekta znašajo 13.119.250 evrov, od tega Kohezijski sklad prispeva 41,2 odstotka oziroma 5.405.131 evrov, razlika pa se zagotavlja s strani proračuna Mestne občine Ljubljana in okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih vod.

Čista voda in ohranjanje vodotokov je pomembna dobrina, ki jo moramo ohranjati. Urejen kanalizacijski sistem je pri tem pomemben dejavnik. S tem ne prizanašamo le okolju, ampak tudi našemu zdravju. Zmanjšala se bodo zdravstvena tveganja, izboljšale se bodo biološke in ekološke razmere v Ljubljani, končno pa je projekt velik prispevek k celovitemu ohranjanju vodnih virov podtalnice Ljubljanskega polja. Pogled na vodo Ljubljane bo s tem bistrejši, sprehod ob njenih bregovih pa prijetnejši.

S tem smo še en korak bliže k uresničitvi zastavljenega cilja, ko »izboljšujemo kanalizacijo za čistejšo Ljubljano«.

PROJEKT DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA

Ta projekt prispeva k zmanjševanju ekonomskih in
socialnih razlik med državljani Evropske unije.

INVESTITOR:
MESTNA OBČINA LJUBLJANA

IZBOLJŠUJEMO KANALIZACIJO ZA ČISTEJŠO LJUBLJANO

Najbolj trajnostna je tista pot, ki je ni treba opraviti (z avtom)

Vita Kontić

Foto: arhiv CIVITAS ELAN

Danska strokovnjaka na ogledu kolesarske infrastrukture v Ljubljani.

Partnerji evropskega projekta za čistejši in boljši promet v Ljubljani CIVITAS ELAN so v sklopu programa t. i. Odprte akademije, kakor imenujejo zaporedje osmih predavanj tujih strokovnjakov za mobilnost, od začetka projekta pripravili že pet uspešnih dogodkov. Zadnji izmed njih z naslovom Primerjalna analiza mestnih prometnih politik – primeri dobrih praks, ki je 11. marca 2011 privabil rekordno število udeležencev – v Veliki sejni dvorani ljubljanske Mestne hiše se jih je zbralo več kot sto – je bilo predavanje prometnega svetovalca Vincenta Meerschaerta iz belgijskega podjetja Traject, ki se ukvarja z načrtovanjem mobilnosti.

Nihče ni proti boljši kakovosti življenja

Gostujoči strokovnjak je predstavil študijo najboljših mestnih prometnih politik, ki jo je naročila flamska vlada in obravnava Bologno, Freiburg, Groningen, Nantes, Odense, Stockholm, York in Zürich. Strokovnjaki so mesta analizirali po korakih mestnih politik, od vizije in strategije do implementacije in ocene. Projektna skupina je vsako mesto najprej temeljito proučila »v živo«, opazovala potovalne navade ljudi in ocenila mobilnost v mestu, nato se je srečala z oblikovalci in izvajalci prometnih politik, jim razdelila obsežne vprašalnike ter z njimi razpravljala o pristopu k mobilnosti. Pozornost so namenili tudi tistim, ki so bili kritični do aktualne prometne politike, kot so okoljske skupine, kolesarska društva, avtomobilska združenja, ponudniki javnega prevoza in drugi, ter zabeležili njihova mnenja in komentarje. Tako so ugotovili, zakaj so nekatera mesta uspešna v načrtovanju mestnih prometnih politik.

Meerschaert je pojasnil, da je mogoče metodo uporabiti za katero koli mesto in tako dobiti zamisli za razvoj lastnega mobilnostnega načrta, vendar pa se lahko konkretni ukrepi za izboljšanje razmer od primera do primera razlikujejo. »Ključno je, da teh študij ne delamo zaradi mobilnosti, ampak zaradi izboljšanja kakovosti bivanja. Že mogoče, da politiki ali odločevalci v nekem mestu niso naklonjeni na primer kolesarjenju, vendar nihče ni proti boljši kakovosti življenja,« je poudaril. V razpravi po predavanju se je pojavilo vprašanje, kako ravnati v primeru, ko v družbi vladata dve struji: tista, ki je naravnana avtomobilsko, in tista, ki teži k trajnostni mobilnosti. Meerschaert je priznal, da v mestih, s katerimi so se ukvarjali med opravljanjem raziskave, niso zaznali avtomobilsko usmerjenega pristopa, zato težko primerja. Eden vrednejših nasvetov, ki so ga poslušalci lahko dobili od gostujočega predavatelja, pa je: »Najbolj trajnostna je tista pot, ki vam je ni treba opraviti, ali tista, ki vam je ni treba prevoziti z avtomobilom.«

Od pretočnosti vozil do pretočnosti ljudi

Podoben pogled na potovalne vzorce v Ljubljani ima tudi projekt CIVITAS ELAN, v sklopu katerega Urbanistični inštitut Republike Slovenije pripravlja prometno strategijo Mestne občine Ljubljana. **Dr. Aljaž Plevnik** je v predstavitvi pred Meerschaertovo napovedal, da bo osnutek tega dokumenta končan v roku enega meseca, vključeval pa bo elemente od stanja, vizije in ciljev, prek stebrov, kot so načrtovanje mobilnosti, upravljanje prometnega povpraševanja, hoja, kolesarjenje, javni potniški promet, osebni motorni promet in tovorni promet, do akcijsko-proračunskega načrta. Po njegovih besedah je ključno, da sta načrtovanje in upravljanje prometa združena na enem mestu, kar so mnoga napredna mesta uresničila ob ustanovitvi oddelkov za mobilnost v mestni upravi. Nujen je prehod s projektne (inženirskega) pristopa v strateško (celostno) obravnavo prometa, pri čemer morajo biti vizija in cilji kriteriji odločanja.

Mestna občina Ljubljana si prizadeva, da bi v prometu dosegli tretjinsko razmerje: tretjino uporabe avtobusnega prevoza, tretjino kolesarjev in pešcev ter enak delež avtomobilskih prevozov. Čeprav je prometna politika nedokončana zgodba, ne samo v Ljubljani, temveč v vsakem mestu, kakor je ob pozdravnem nagovoru občinstvu dejal podžupan **Aleš Čerin**, se mnogi strinjajo, da imajo poglavja te zgodbe lahko pozitiven učinek na kakovost življenja, če se zgodbo piše v duhu trajnostne mobilnosti. In to Ljubljana počne s številnimi »zelenimi« projekti, tudi s CIVITAS ELAN-om, se je strinjal Čerin.

Kmalu korak naprej od območja za pešce

Prenos praks in znanj iz tujine v naše okolje se bo nadaljeval 31. marca, ko bo na vrsti naslednji dogodek Odprte akademije, predavanje o hoji z naslovom *Načrtovanje za pešce – korak naprej od peš cone*. Izvedla ga bo **Bronwen Thornton**, direktorica za razvoj pri mednarodni organizaciji Walk21, ki je med drugim razvila vizijo sveta, v katerem se ljudje odločijo in imajo možnost izbrati hojo kot zdrav in sproščujoč način opravljanja vsakodnevnih poti. Svetovalka sodeluje pri ukrepih za spodbujanje hoje, razvoju in zagotavljanju inovativnih projektov ter zagotavljanju sredstev, orodij in storitev za podporo hoje. Dogodek bo predvidoma vseboval tri poudarke, in sicer načrtovanje hoje v strateških dokumentih, območja umirjanja prometa s poudarkom na vključevanju javnosti pri sprejemanju odločitev in pogoje za hojo zunaj mestnega središča. Ljubljansko mestno jedro je zadnja leta pridobilo velike nove površine za pešce, ki omogočajo bolj kakovostno življenje v mestu, kar bo gotovo dobra podlaga za prodorno razpravo.

Prenos tujih znanj in dobrih praks

Civitasovci so v sklopu Odprte akademije novembra 2009, v sodelovanju s pobudo Za mesto po dveh, že gostili dr. Pietra de Haana z nizozemskega inštituta Shared Space, ki je v predavanju in delavnici z naslovom Skupni prometni prostor: izkušnje, načela, zgledi in možnosti predstavil nov, nekoliko nenavaden koncept prometne ureditve, imenovan Shared Space ali skupni prometni prostor.

Aprila 2010 so v Ljubljano povabili prometnega načrtovalca Erica N. Schrefflerja iz ZDA in profesorja za prometno politiko in upravljanje mobilnosti na Edinburgh Napier University Toma Rya. V dveh dneh sta izvedla delavnico z naslovom Kako z manj sredstvi doseči večji učinek pri investicijah v prometu? in seminarja Upravljanje mobilnosti – gradnja ni edina možna izbira za izhod iz prometnih zastojev ter Na poti k tramvaju razvijamo avtobusni promet.

Maja 2010 so v sodelovanju z Veleposlaništvom Kraljevine Danske potekali predavanji in delavnica o kolesarjenju. Steffen Rasmussen, vodja Odseka za prometno načrtovanje in upravljanje, prometno varnost ter varne poti v šolo v okviru Oddelka za promet mestne občine København, in Troels Andersen, predstavnik Mestne občine Federicia in predsednik Kolesarskega veleposlaništva Danske, sta v primerjala kolesarske razmere v Københavnu in Ljubljani. Udeleženci so se odpravili tudi na terensko delavnico z naslovom Vzpostavitev kolesarske infrastrukture na Jugovzhodnem delu Ljubljane (Prule – Špica – Rudnik).

V Evropskem tednu mobilnosti 2010 je v okviru Odprte akademije septembra lani potekal seminar 10 gospodinjev = 1 avtomobil – je to mogoče tudi v Ljubljani? O konceptu skupne rabe oziroma lastništva avtomobila, imenovanem »car sharing«, je predaval Karl-Heinz Pösch iz organizacije Austrian Mobility Research FGM – AMOR.

Kako trda je voda v Ljubljani?

Dr. Brigita Jamnik, JP Vo-Ka

Pitna voda v Ljubljani je srednje trda do trda.

Med najpogostejša vprašanja, ki jih na e-naslov JP Vodovod-Kanalizacija (voka@vo-ka.si) naslavljajo naši uporabniki, ne sodijo vprašanja o tem, kakšno vodo pijemo, ali je pitna voda skladna z določbami zakonodaje in ali so morebiti v pitni vodi vsebovane snovi, ki bi lahko povzročile tveganje za zdravje, ampak je na prvem mestu vprašanje, kako trda je voda v Ljubljani. Vprašanje postane aktualno, ko po nakupu pralnih in pomivalnih strojev iz navodil razberemo, da je količina pralnega sredstva, ki ga potrebujemo, odvisna od trdote vode. Skrbi nas, ali bo vodni kamen pomembno skrajšal življenjsko dobo našega novega aparata. Poleg tega nas na to, da je voda trda, vsakodnevno opozarjajo madeži vodnega kamna v kopalnici. Ko pa na tržišču po bežnem pregledu zasledimo številne rešitve za zmanjšanje trdote vode, začnemo resno razmišljati, da bi se rešitve poslužili tudi sami. Ali je to res potrebno?

Kaj povzroča trdoto vode?

Trdota vode je naravna lastnost pitne vode. Povzročajo jo raztopljeni mineralne snovi, ki vodi dajejo okus, predvsem kalcijevi in magnezijevi hidrogenkarbonati iz apnenca in dolomita ter kalcijev sulfat (sadra), ki jih voda raztaplja na poti do vodnih zajetij. Če bi kot upravljavci vodovodnega sistema uporabljali podobne tržne prijeme kot ponudniki embaliranih vod, bi se sklicevali prav na lastnosti, ki povzročajo trdoto vode. Pitno vodo v Ljubljani bi tržili nekako takole: Sestava pitne vode v Ljubljani je za človekov organizem zelo ugodna, saj vsebuje sorazmerno veliko kalcija in magnezija. Nato pa bi nadaljevali, kako pomembna sta kalcij in magnezij za zdravo rast in ohranjanje zdravih kosti in kako magnezij blagodejno vpliva na prebavo. Žal si takšnih tržnih prijemov ne moremo dovoliti, a dejstvo je, da je sestava ljubljanske pitne vode zelo podobna sestavi najbolj cenjenih mineralnih vod na slovenskem tržišču.

Trdoto vode torej povzročajo kalcijeve in magnezijeve soli v vodi, preostali dvo- in večvalentni ioni, ki bi prispevali k trdoti vode, so v večini primerov vsebovani v zanemarljivih koncentracijah. Skupna trdota pomeni vsoto karbonatne in nekarbonatne trdote. Kot karbonatno trdoto označujemo vsebnost kalcijevih in magnezijevih ionov, ki tvorijo hidrogenkarbonate. Ne-karbonatno trdoto predstavljajo ioni kalcija in magnezija, ki tvorijo kloride, sulfate in nitrate - soli obeh omenjenih ionov torej, ki so v vodi poleg

hidrogenkarbonatov še vsebovane. In če si dovolimo še nekoliko tržnih prijemov: Pitna voda v Ljubljani spada med hidrogenkarbonatne vode, v vodi prevladujejo za človeka nujni minerali (kalcij in magnezij), koncentracije preostalih, manj želenih, pa so nizke.

Z vidika uporabe vode za pitje in pripravo hrane je torej vsebnost mineralnih snovi v vodi ugodna.

Zakaj se iz vode izloča vodni kamen?

Vsebnost mineralnih snovi pa je manj ugodna z nekaterih drugih vidikov. Na površine v kopalnici, grelne površine in na stene cevovodov se zaradi slabe topnosti kalcijevega in magnezijevega karbonata nalaga vodni kamen, imenovan tudi kotlovec: soli se izločijo in nastanejo usedline.

Ali je voda v Ljubljani trda?

Pitna voda v Ljubljani je srednje trda do trda, kar je običajno za pitno vodo. Uporabniki so oskrbovani iz različnih vodarn, na nekatera območja mesta pa v odvisnosti od črpalnega režima doteka voda iz več vodarn hkrati. Trdota pitne vode v Ljubljani se zato lahko spreminja. Enotna trdotna lestvica v svetu ni definirana, v slovenskem prostoru pa smo se doslej pogosto posluževali nemške trdotne lestvice. Z namenom, da bi bila lestvica trdote vode mednarodno primerljiva, so v Nemčiji že v letu 2007 uvedli spremenjeno lestvico, odpravili nemške trdotne stopinje in kot enoto za razvrščanje v razrede uvedli koncentracijo kalcijevega karbonata v milimolih na liter.

Koliko pralnega sredstva potrebujemo?

V Ljubljani uporabljamo količine pralnih sredstev, ki jih proizvajalec predlaga za srednje trdo do trdo vodo. Trda voda povečuje porabo pralnih sredstev, zato le-ta vsebujejo snovi, ki oborijo kalcijeve in magnezijeve ione. Pri doziranju si pomagamo z napotki na embalaži pralnega sredstva. Uporabimo najmanjšo količino pralnega sredstva, ki jo proizvajalec priporoča za določeno območje trdote. S tem prihranimo nekaj denarja, izognemo pa se tudi čezmernemu obremenjevanju okolja.

Uporaba naprav za pripravo vode v gospodinjstvih

Izločanje vodnega kamna v industrijskih procesih, kjer pojav povzroča višje obratovalne stroške, izgubo energije in okvaro naprav, pa tudi v toplovodnih napeljavah večstanovanjskih stavb ali javnih objektov je problem, ki je sprožil številne uspešne tehnološke rešitve. Odločitev, ali se bomo teh rešitev posluževali tudi v gospodinjstvih, pa od nas zahteva temeljit premislek o razlogih za zmanjševanje trdote vode in posledicah vgradnje naprav. Sprememba kemičnih lastnosti pitne vode, ki je skladna z določbami zakonodajnih predpisov, ni zaželena. Zmanjševanje trdote vode lahko omili vizualno neprijetno pojavljanje belih oborin v kopalnici, zmanjšuje porabo pralnih sredstev in deloma vpliva na življenjsko dobo gospodinjstvenih aparatov, ki uporabljajo vodo, a vprašanje, ali do take mere, da bi bila vgradnja racionalna, ostaja odprto.

Mnenje upravljavca vodovodnega sistema o uporabi naprav za pripravo vode, tudi za zmanjševanje trdote vode, je negativno. V primeru, da se uporabniki odločite za to, pa razmislite o pravih razlogih za vgradnjo naprav, kajti različni razlogi zahtevajo različne naprave. Od ponudnika zahtevajte dokazilo, da material v stiku z vodo ne povzroča sledi organskih spojin v pitni vodi, ki bi lahko povzročile dodatna tveganja za zdravje, in predvsem po vgradnji naprave nanjo ne pozabite. Opustitev vzdrževanja hišnega omrežja je namreč v Ljubljani najpogostejši vzrok neskladnosti pitne vode.

Razdelitev v preteklosti			Sedanja razdelitev	
Lestvica	°N	konc. CaCO ₃ v mmol/L	Lestvica	konc. CaCO ₃ v mmol/L
Mehka	>7	< 1,3	Mehka	< 1,5
Srednje trda	7-14	1,3 – 2,5	Srednje trda	1,5 – 2,5
Trda	14-21	2,5 – 3,8	Trda	> 2,5
Zelo trda	>21	> 3,8		-

Skrivnostna Ljubljančanka

Nagrajena fotografija Tamare Stojanović

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Tamara Stojanović

Nagrajena fotografija.

Za marčno fotografsko nagrado so prišli v najožji izbor trije avtorji: Milena Rupar, Nejc Vencelberger in Tamara Stojanović. Milena Rupar je prispevala imeniten črno-bel posnetek v dokaj drzni kompoziciji, ki predstavlja skromno oblečenega delavca na prehodu za pešce, in motivu dala pomenljiv naslov *Ko človek misli, da je sam*. Aktualna ilustracija sodobnega trenutka! Nejc Vencelberger se je predstavil s serijo črno-belih nočnih posnetkov Stare Ljubljane, med katerimi najbolj izstopa fotografija Plečnikove kolonade ob Tržnici. Podoba ima primeren kontrast ter vsečno perspektivo. Najprepričljivejša je bila Tamara Stojanović s posnetkom, narejenim na pločniku Prešernove ceste, ki je nagrajen. Motiv predstavlja mlado dekle, naslonjeno na vogal kamnitega zidu, ki nosi slikovito železno ograjo. V snežno beli poletni obleki, s klobučkom na glavi in prekrižanimi rokami nemo strmi proti cesti. V mirujoči pozi deluje, kot da je okamnena in v sebi doživlja čustveno-duhovno stisko. Je mogoče šlo za neuspešno ljubezensko srečanje ali kakšno drugo življensko preizkušnjo? Zanimiv je njen pogled, ki je v bistvu prekrit s črnim pramenom las, kar daje motivu skrivnosten izraz in v gledalcu sproži zanimanje. Ker je pločnik z ograjo v izraziti perspektivi, ki nakazuje dve smeri, lahko razpotje simbolno predstavlja dilemo, po kateri poti naj se odpravi. Tudi sončna svetloba, ki je usmerjena v mladenkin hrbet, ospredje pa je vsenci, dopolnjuje skrivnostno razpoloženje. Mogoče je motiv insceniran in ponuja čisto drugo zgodbo, namenjeno celo reklamiranju modnih rekvizitov. Kakor koli že, fotografija ima prvi in drugi plan, podobno kot ročno naslikane podobe. Prvi predstavlja optični materialni in drugi emotivno-duhovni svet, ki je plod ravnotežja med spontanim in zavestnim. Od posameznika, ljubitelja

umetnosti ali strokovnega poznavalca pa je pričakovati, da v sozvočju realnih elementov in svetlobe razkrije globino sporočila. Spomnimo se samo slovite podobe Mone Lise, koliko interpretacij je že doživela in lahko samo ugibamo, katera je resnično verodostojna.

Trem izbrancem sta se najbolj približala Matej Ograjenšek s črno-belimi posnetkom Prešernovega trga s pomočjo širokokotnega objektiv (fish-eye) in Igor Rus z realistično nazornim posnetkom pročelja Ljubljanske opere. Dovolj sugestivna je tudi fotografija Denisa Tekavca, ki prikazuje igrivega fantiča na kamnitih stopnicah, podobno motiv Rožleta Paplerja, ki je usmeril pogled na zrcalni odsev reke Ljubljanice. Mitja Kobal, Borut Likar in Franc Medvešek so predstavili uravnotežene kompozicije urbane panorame, ki pa jim manjka barvna in v enem primeru motivna uglasenost. Omeniti velja tudi Viktorijo Zimšek, Barbaro Toman in Igorja Uhana, ki delujejo kot skupina z imenom Fotoljub. Najbrž gre za mlade fotografkinje in fotografa, ki v urbanem okolju strastno iščejo bolj ali manj znane detajle arhitekture in mestne infrastrukture. Nedvomno so na pravi kreativni poti, zato od njih v prihodnosti pričakujemo še uspešnejše fotografske rezultate.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 14. aprila na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si.

Četrtni razgledi

Foto: Miha Fras

Okrogle mize Očistimo Ljubljansko barje se je ob začetku akcije Za lepšo Ljubljano udeležil tudi podžupan Jani Möderndorfer.

Foto: Dunja Wedam

Takole so letos otroci 11. marca spuščali gregorčke po Gradaščici.

Foto: Miha Fras

11. marca se je začela prestavitev obnovljene litoželezne konstrukcije starega Mrtvaškega mostu, zdaj Hradeckega mostu, ki bo v podaljšku Hrenove ulice povezoval Grudnovo in Krakovsko nabrežje.

Pomladna čistilna akcija Za lepšo Ljubljano

Na območju Mestne občine Ljubljana od 22. marca do 22. aprila 2011 poteka tradicionalna spomladanska čistilna akcija *Za lepšo Ljubljano*.

V akciji, ki se je začela na svetovni dan vode, končala pa se bo pa na svetovni dan Zemlje, sodelujejo oddelki Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, četrtne skupnosti, javna podjetja, povezana v Javni Holding Ljubljana, ter javni zavodi Mestne občine Ljubljana.

V Javnem podjetju Snaga pred začetkom čiščenja poudarjajo, da ločevanje odpadkov postaja stalnica v vsakdanjem življenju, zato so se že lani odločili, da bodo pomen ločevanja odpadkov poudarjali tudi v čistilnih akcijah. Udeležencem akcije so že lani razdelili rumene vreče za zbiranje embalaže, z ločenim zbiranjem odpadkov pa bodo nadaljevali tudi letos. Prostovoljci tako ne bodo le očistili okolice, temveč bodo z ločevanjem odpadkov prispevali k večjemu recikliranju in zmanjševanju porabljenega prostora na odlagališču Barje.

Prostovoljci, ki bodo čistilne akcije napovedali, bodo na Snagi dobili dve vreči – črno in rumeno –, poleg tega pa še rokavice in navodilo za zbiranje in ločevanje odpadkov. Ob tem se bodo s predstavniki Snage dogovorili o zbirnih mestih za odpadke, od koder jih bodo odpeljali. Kosovne odpadke bodo razvrstili v svoji sortirnici, ločeno zbrano embalažo bodo zbirali v zbirnem centru, medtem ko bodo odpadki iz črnih vreč končali na odlagališču.

Na Snagi ob tem opozarjajo, da spomladanske čistilne akcije niso namenjene zbiranju in odvažanju nevarnih in gradbenih odpadkov.

Zaposleni v Službi za lokalno samoupravo MOL bodo na sedežih četrtnih skupnosti poskrbeli za razdeljevanje vrečk in rokavic posameznikom in organiziranim skupinam, ki pripravljajo čistilne akcije.

V Javnem podjetju Vodovod -Kanalizacija ob svetovnem dnevu voda poudarjajo, da je čista pitna voda dragocen in omejen vir, s katerim moramo v vsakdanjem življenju in opravljenih ravnanjih odgovorno in varčno. Na pomen varčevanja s pitno vodo opozarjajo tudi s poučnim, a hkrati zabavnim kvizom *Ali znam varčevati z vodo?*, ki je objavljen na spletnem mestu www.vo-ka.si, kjer najdete

tudi istoimensko zloženko (v rubriki Informacije/ Izobraževalna gradiva). V tiskani obliki lahko zloženko dobite v upravni stavbi javnega podjetja na Vodovodni cesti 90 ali jo naročite po e-pošti voka@vo-ka.si.

Na spletnem mestu je med izobraževalnimi gradivi objavljen tudi plakat z naslovom *Pot pitne in odpadne vode v Ljubljani*. Plakat že poznajo osnovnošolci, saj ga učitelji uporabljajo kot učni pripomoček. Z namenom, da bi potovanje vode skozi mesto še bolj približali različnim naslovnikom, pa so na spletni strani pripravili animacijo, s pomočjo katere bodo vsebine plakata zaživele. S klikom na animirano mesto lahko opazujemo poenostavljen prikaz dogajanja sicer zapletenih tehničnih procesov, ki potekajo pri oskrbi s pitno vodo ter pri odvajanju in čiščenju odpadne vode, prikaz pa spremlja tudi kratka razlaga.

Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje se je v akcijo vključil s javnim razpisom za sofinanciranje dejavnosti za predšolske otroke, ki so vključeni v javne vrtce MOL. Vrtci so se lahko prijaviili z obogatitvenimi dejavnostmi in projekti, ki niso presežili 1.000 evrov. 16 vrtcev je oddalo vlogo za projekt, 6 pa jih je kandidiralo za obogatitvene dejavnosti. Vrednost sofinanciranja za 16 vrtcev, ki so prijaviili projekte, znaša 14.800 evrov.

Otroci bodo raziskovali okolico vrtca in staro mestno jedro (zgradbe, trge, spomenike, parke), izdelali maketo mesta in Ljubljanskega gradu, urejali bodo igrišča z zasaditvijo dreves, plezalk, cvetlic in jih opremili s koši za smeti ter stojali za kolesa, kupili bodo vrtno orodje za otroke in skupaj z njimi urejali potke in igrišča, nakupili bodo večje zabojnike za ločeno zbiranje odpadkov v večnamenskih prostorih vrtca, obnovili bodo zastave in jih obesili ob državnem prazniku, enote bodo opremili s ptičjimi hišicami in uredili cvetlična korita z rastlinami in grmovnicami. Ljubljano bodo gledali, spoznavali in zabeležili prek objektiv digitalnih fotoaparatorov in to predstavili na veliki razstavi fotografij ob Ljubljani. Z živahnimi barvami bodo prebarvali ograje okrog enot in v to dejavnost vključili otroke, kupili bodo likovni material, panoje in stojala, kamor bodo lahko namestili risbe in pripravili ulično galerijo, obiskali bodo Mestni in Slovenski etnografski muzej ter pripravili delavnice s kiparjem v vrtcu

V akcijo se vključujejo tudi ljubljanske osnovne šole. Te ob začetku šolskega leta sprejmejo letne delovne načrte, v katerih so opredeljene tudi vse stalne naloge

in občasne akcije v zvezi s skrbjo za zdravo, čisto in urejeno okolje. Vse šole načrtno skrbijo za urejeno in čisto notranjost šol, zunanjih površin (igrišč, živih mej, zelenic in nasadov pred šolami), ločeno zbirajo odpadke, se vključujejo v humanitarne zbiralne akcije (papir, zamaški), varčno ravnaajo z vodo, elektriko, ogrevanjem. Ob tem vsaj enkrat letno organizirajo večje čistilne in zbiralne akcije in k sodelovanju povabijo krajanje ali pa se vključijo v akcije četrtnih skupnosti, mesta, nevladnih organizacij ali organiziranih skupin.

Na **Oddelku za varstvo okolja** se v akcijo vključujejo s projektoma, ki sicer potekata skozi vse leto: s projektom odstranjevanja nedovoljeno odloženih azbestnih odpadkov z zemljišč, ki so v lasti Mestne občine Ljubljana, ter z odstranjevanjem nedovoljeno odloženih gradbenih odpadkov zemljišč v lasti Mestne občine Ljubljana.

Akciji Za lepšo Ljubljano se pridružuje tudi **CIVITAS ELAN**. V sklopu programa *Odprta akademija* 31. marca pripravljajo predavanje o hoji z naslovom *Načrtovanje za pešce – korak naprej od peš cone*. Predavala bo Bronwen Thornton, direktorica za razvoj pri mednarodni organizaciji Walk21, ki je med drugim razvila vizijo sveta, v katerem se ljudje odločijo, da imajo možnost izbrati hojo kot zdrav in sproščujoč način opravljanja vsakodnevnih poti.

Drugi dogodek, ki ga pripravlja CIVITAS ELAN, bo potekal 14. aprila 2011 v okolici Prešernovega trga. Takrat se bodo civitasovci pridružili Mestni zvezi tabornikov Ljubljana, ki pripravlja Teden taborništva v Ljubljani s številnimi poučnimi delavnicami in zabavnimi igrami. Pripravili bodo posvet *Mladi mestni svetniki v gibanju s CIVITAS ELAN-om*, na katerem se bodo z mladimi pogovorili o njihovih potovalnih navadah ter zbrali predloge mladih o tem, kakšne prometne spremembe si želijo v Ljubljani.

Javni zavod Turizem Ljubljana bo v okviru akcije *Za lepšo Ljubljano* koordiniral čistilne akcije, ki jih bodo organizirala turistična društva na območju Mestne občine Ljubljana. 16. aprila 2011 pa pripravljajo čiščenje Ljubljane in bregov. Prireditelj bo tradicionalno popestril Povodni mož, ki bo iskal svojo Urško, meščani in meščanke pa si bodo na Čevljarskem mostu lahko izbrali spomladanske lončnice.

Vabljeni k udeležbi! Čistilne akcije so prijetna in zdrava oblika druženja, poleg tega dvigujejo zavest o okolju prijaznem ravnanju z odpadki in privzgaajo pozitiven odnos do okolja.

Foto: Miha Fras

Na Jakopičevem sprehajališču je še do konca aprila na ogled razstava *Zemlji na kožo pisano* avtorja fotografij Marka Modica.

Foto: Dunja Wedam

Kongresni trg se pospešeno bliža dokončni ureditvi na površini trga in v podzemni parkirni hiši.

Foto: Miha Fras

Lekarne Ljubljana so marca odprle obnovljeno sodobno skladišče Grosist.

ČS Jarše

Za lepšo Ljubljano 2011 na območju ČS Jarše

Mag. Mojan Hajdinjak, predsednik ČS Jarše

Četrtna skupnost Jarše vabi na svojem območju vse občane, upravnike večstanovanjskih objektov, šole, vrtnice, društva, podjetja, ki si želijo čisto in urejeno okolje v svoji soseški, da po svojih močeh sodelujejo v spomladanski čistilni akciji *Za lepšo Ljubljano*. Na območju ČS Jarše bodo čistilno akcijo organizirali Turistično društvo Zelena jama, Društvo za varstvo okolja Eko Gea, Nogometni klub Šmartno, Društvo Interes in ostala društva, ki vas pričakujejo **v soboto, 9. aprila 2011 ob 9. uri v Šmartnem ob igrišču Nogometnega kluba Šmartno ob reki Savi, ob 9.30 uri v Zeleni jami, Perčeva 22, in ob 10. uri pred sedežem ČS Jarše, Kvedrova 32.** Za dodatna pojasnila sta vam dosegljiva: gospod Ivo 041/919-735 in gospod Boris 041/432-662.

Udeleženci akcije boste plastične vrečke in rokavice prejeli na zbirnih mestih pred začetkom čistilne akcije, lahko pa jih dobite tudi v pisarni Službe za lokalno samoupravo na sedežu Četrtna skupnosti Jarše, MOL v času uradnih ur ali po predhodnem naročilu na sedežu JP Snaga, Povšetova 6 (pri vratarju). ČS Jarše bo v okviru svojih programov organizirala tudi enkratno spomladansko in jesensko akcijo urejanja okolja z naročilom storitve na območju četrtna skupnosti.

ČS Vič

Ukinjena avtobusna proga 1D

Danilo Šarič, predsednik ČS Vič

Zaradi premajhnega zanimanja občanov za prevoz z mestnim avtobusom številka 1D na relaciji Dolgi most – Mestni log je bilo 28. februarja 2011 zaključeno devetmesečno poskusno začasno obratovanje proge št. 1D. V Četrtni skupnosti Vič se zavedamo, da občani potrebujejo mestni potniški promet, saj imajo nekateri več kot kilometer do prve avtobusne postaje. Prav zato smo se z direktorjem Javnega

podjetja Ljubljanski potniški promet Petrom Horvatom dogovorili, da se bo linija številka 1 podaljšala do obračališča pri avtosejmu. Za stanovalce bližnjih blokovskih naselij in naselja ob Cesti v gorice bo narejena pešpot, ki bo ta del povezovala s postajališčem pri avtosejmu. Tako bo stanovalcem omogočila bistveno krajšo pot do avtobusa. Za stanovalce z območja dela Ceste v gorice, Ramovševe, Lipahove, Sive poti, Podvozne poti in Ceste v Zgornji log pa bosta pod nadvozom avtoceste pri Dolgem mostu narejeni dve novi avtobusni postajališči za liniji 6 in 6B, kar bo občanom skrajšalo pot za 200 metrov. Upamo, da bodo občani s predlagano rešitvijo zadovoljni.

Povabilo v brezplačni šahovski krožek

Danilo Šarič, predsednik ČS Vič

Četrtna skupnost Vič v sodelovanju s šahovskim FIDE mojstrom in inštruktorjem pri mednarodni zvezi FIDE Srečkom Kolarjem aprila začenja s šahovskim krožkom, v katerega vabimo vse, ki jih šahovska igra zanima. Gospod Kolar še posebno vabi mlade šahiste, iz katerih je v svoji doseganji zgodovini znal narediti veliko šampionov.

Šahovski krožek bo potekal v prostorih Mestne občine Ljubljana na sedežu Četrtna skupnosti Vič na Tbilisijski 22/a v Ljubljani enkrat tedensko štiri šolske ure.

Okvirni vsebinski program šahovskega krožka bo: ● Uvod v splošno šahovsko teorijo – teorija kombinacij, ● Strategiji napada in obrambe, ● Otvoritveni repertoar s kombinacijsko vsebino, ● Elementarne končnice, ● Pregled in bistvo otvoritev, ● Hitropotezni turnir. Program je prilagojen vsakemu posamezniku od začetne, srednje in višje stopnje.

Šahovski krožek bo trajal od aprila do junija in od septembra do decembra 2011. Za vse udeležence je sodelovanje brezplačno.

Če ste se v tem povabilu našli, če vas igranje šaha navdušuje in vas ta pobuda oziroma predlog zanima ter bi se radi prijavili, obenem pa potrebujete še nadaljnje informacije, nas, prosimo,

pokličite ali pošljite elektronsko sporočilo na naslov: Mestna občina Ljubljana, Četrtna skupnost Vič, Svet Četrtna skupnosti Vič, Tbilisijska 22/a, 1000 Ljubljana, tel. 01/ 256-37-29, faks 01/ 257 6516, e-naslov: mol.vic@ljubljanas.si.

ČS Center

Kulturna četrt Tabor

Samo Selimović

Kulturne četrti v mestih niso novost, vendar je potrebno poudariti, da Kulturna četrt Tabor (KČT) ni navadna Kulturna četrt. Sestavljamo jo raznolike organizacije z območja Tabora, ki se ukvarjamo s kulturo, izobraževanjem, trajnostnim razvojem in prostorsko problematiko, kar je med kulturnimi četrtmi gotovo edinstven primer. Ideja o kulturni četrti na tem področju je zorela nekaj časa, imeli smo že nekaj neformalnih sestankov, 1. marca 2011 pa smo mrežo v Stari mestni elektrarni – Elektro Ljubljana tudi formalizirali in ustanovili Društvo kulturna četrt Tabor.

Kulturne četrti po svetu so največkrat del širših mestnih strategij urbane regeneracije. So odraz želje po ohranjanju in spodbujanju kulturne produkcije, v zadnjem času pa postajajo tudi instrumenti javnih politik, s katerimi želijo odločevalci spodbuditi razvoj degradiranih mestnih soselek. Kulturna četrt Tabor le delno ustreza temu modelu. Prva in mogoče najpomembnejša lastnost te novonastale mreže je, da je nastala po načelu od spodaj navzgor – različne organizacije iz četrti, ki so prepoznale potrebo po takšni strukturi, smo se na pobudo zavoda Bunker povezale. Druga netipična lastnost naše mreže je, da smo pisana družina javnih institucij in nevladnih organizacij, povrhu pa prihajamo še z različnih strokovnih področij; poleg kulture člani pokrivajo tudi področja izobraževanja, športa, urbanizma in trajnostnega razvoja.

Namen ustanovitve KČT je predvsem okrepljeno sodelovanje vseh posameznikov in organizacij v soseški Tabor na področju kulturnih aktivnosti in vključevanje lokalnega prebivalstva v dejavnosti in vsebine, ki so na voljo v tej četrti. Ker vemo, da ima kultura pomembno vlogo v procesih urbane

Foto: Miha Fras

Prebivalci ČS Polje so na začetku marca dobili nov prostor s pestro ponudbo rekreativnih aktivnosti v novem prizidku Športne dvorane Zalog.

Foto: Miha Fras

Od 23. marca je odprta nova težkoatletska in večnamenska dvorana na Kodeljevem, Poljanska cesta 99.

Foto: Miha Fras

Na slovenski kulturni praznik je bila v Kinodvoru premiera celovečernega film *Circus Fantasticus* režiserja in scenarista Janeza Burgerja.

regeneracije, se bomo s pomočjo kulturnih vsebin lotevali povezovanja soseske, ki jo prebivalci označujejo za prehodno in sivo, predvsem pa zaznavajo upadanje skupnostnega momenta v soseski – problem, s katerim se sicer ne sooča samo Tabor. V raziskavi o četrti Tabor, ki jo je izvedel zavod Bunker, so prebivalci izrazili naklonjenost povezovanju in usklajevanju kulturne ponudbe v četrti.

Prostorski strokovnjaki so izdelali seznam lastnosti, ki jih mora imeti četrt, če se želi iz »navadne« preimenoovati v »kulturno«. Tabor vseh pogojev sicer ne izpolnjuje, a imamo tisto najpomembnejše – zelo pestro kulturno ponudbo, ki vključuje kulturno produkcijo in ponudbo. Seveda se lahko upravičeno vprašamo, ali Ljubljana potrebuje kulturno četrt, vendar pri iniciativi KČT ne gre le za potrebe ali interese, ki bi jih bilo potrebno zadovoljiti. Gre za uvid, da lahko povezani dosežemo več, da se posamične organizacije, ki delujemo v isti četrti, povežemo in ne delamo več druga ob drugi, temveč skupaj. Včasih se zdi, da naše organizacije delujejo popolnoma neodvisno in ne ozirajo se na lokalno okolje, v katerem ustvarjajo. To prakso želimo izboljšati in prebivalce bolj vključiti v naše delovanje.

Tabor ponuja Ljubljancem kopico kulturnih vsebin in nanj ne gledamo kot na degradirano sosesko, ki je potrebna nujne intervencije, prepoznavamo pa manevrski prostor, ki je še na voljo za izboljšave. Kultura namreč hitro preseže lastne okvire in lahko postane dejavnik sprememb v družbi in upamo, da nam bo prek kulturnih aktivnosti uspelo reševati tudi probleme, ki smo jih zaznali v analizi soseske. Prebivalci Tabora so namreč v omenjeni raziskavi zaznali predvsem nizko diverzifikacijo servisov in storitev v četrti, Tabor se jim zdi dolgočasen, le prehodno območje do centra, zelo je izstopala izražena potreba po obnovi in revitalizaciji določenih lokacij v četrti ter pomanjkanje zelenih površin. Posamezni partnerji KČT se, vsak s svojim specifičnim ozadjem in izkušnjami, že lotevamo nekaterih od teh problemov. Tako iz nedokončanega gradbišča ob Masarykovi že nastaja prostor druženja in urbani vrt, v park Tabor pa se s pomočjo prostorskih intervencij in majhnih dogodkov počasi vrača življenje. Letos bomo oblikovali tudi skupno spletno stran, ki bo na enem mestu združila informacije o vsebinah partnerjev ter hkrati služila kot četrtina platforma za obveščanje prebivalcev in partnerjev o aktivnostih v četrti, vsebovala pa bo tudi spletna orodja za nedenarne izmenjave ter spletni forum o četrtinih zadevah. Načrtujemo tudi občasno izdajanje skromne publikacije *Tabor*, ki bo vsebovala informacije in zgodbe o četrti in KČT. V letošnjem letu bomo postavili enotno signalizacijo za dostop do prostorov članov KČT, ki bo soseski hkrati dala skupno podobo in pečat povezane soseske. Prvotni cilj, usklajevanje kulturne ponudbe in vzpostavitev mehanizmov, ki povečujejo obisk, pa bomo izvajali s pomočjo sprotne akcij in dogovorov.

Poskušali bomo naslavljati tudi probleme s področja trajnostnega razvoja, s katerimi se sooča tudi soseska Tabor, strokovno podporo glede teh vprašanj nudita Inštitut za politike prostora in društvo Focus.

Na ustanovni seji smo izvolili upravni odbor, ki ga sestavljata predstavnik zavoda Bunker in predstavnik Moderne galerije. Že od same ideje nastanka pa uživamo tudi močno podporo predstavnikov Četrtna skupnosti Center, s katerimi bomo sodelovali tudi pri konkretnih dejavnostih v letošnjem letu.

Člani Kulturne četrti Tabor

Članstvo zaenkrat sestavljamo samo organizacije, a k včlanitvi vabimo tudi posameznike, ki izkazujejo interes za delovanje v društvu. Ker so bodoči dosežki KČT odvisni predvsem od partnerjev, vam jih na kratko predstavimo.

Bunker je neprofitni zavod za izvedbo in organizacijo kulturnih prireditev. Cilj zavoda Bunker je prevetritev slovenskega kulturnega prostora z inovativnimi pristopi. Ustvarja prostor, ki omogoča izmenjavo izkušenj, znanj in interesov, tako med umetniki kot različnimi občinstvi. V Bunkerju se trudijo spodbuditi diskusije o različnih umetniških praksah in temah, pa tudi oblikovati umetniške programe in dogodke, ki reflektirajo aktualne socialne, ekološke in politično-kulturne teme.

Kinodvor je eno vodilnih državnih središč za filmsko kulturo. Leta 2010 so prejeli **nagrado Europa Cinemas za najboljši program za otroke in mlade** ter **Vikendov gong ustvarjalnosti** – potrditev, da je Kinodvor tako doma kot v tujini prepoznan po kakovosti in ustvarjalnosti. V lanskem letu so odprli tudi Malo dvorano, ki je še dodatno pripomogla k večji raznovrstnosti filmske ponudbe.

Inštitut za politike prostora (IPoP) deluje kot nevladna organizacija in neodvisni raziskovalni zavod na področju prostora. Njihov namen je doseganje sinergij med različnimi vedami in praksami, ki se tako ali drugače ukvarjajo s prostorom. Pri svojih dejavnostih si prizadevajo, da vanje vključijo druge strokovne organizacije in lokalne pobude. Na ta način se od spodaj, iz prakse, oblikuje mreža komplementarnih organizacij na področju prostora, hkrati pa se tako oblikuje tudi skupno razumevanje problemov, ciljev delovanja in potrebnih aktivnosti, ki bo omogočilo bolj učinkovito delovanje in prihodnje.

Dramska šola Barice Blenkuš deluje kot neprofitna izobraževalna organizacija na področju gledališča. Je umetniška šola, ki z raznolikimi programi ponuja kvalitetno učenje dramske igre in gledališkega ustvarjanja, temeljit razvoj igralskega inštrumenta ter boljše komunikacije in suverenega javnega nastopanja. Ima bogato 20-letno tradicijo, katere del so mnogi priznani igralci, režiserji,

plesalci, koreografi in dramaturgi.

Osnovna šola Tone Čufar deluje že od leta 1961, ime pa je dobila po slovenskem književniku in borcu za delavske pravice. Pedagoški delavci šole aktivno sodelujejo v projektih Korak za korakom, RWCT, Zdrava šola, Fit Slovenija, Partnerstvo fakultet in šol in Pollen. Zadnja leta se sistematično izobražujejo na področju preprečevanja nasilja in konstruktivnega reševanja problemov z mediacijo.

Narodni muzej Slovenije je najstarejša slovenska muzejska institucija. S svojimi šestimi strokovnimi oddelki zbira, dokumentira, arhivira in ohranja ter raziskuje premično kulturno dediščino in jo predstavlja javnosti. Muzej ima po zaslugi odlično izobraženih sodelavcev tudi status raziskovalne ustanove in sodeluje v nekaterih znanstveno-raziskovalnih programih, katerih cilj je podrobnejše proučevanje slovenske kulturne dediščine.

Moderne galerije Ljubljana je slovenska nacionalna ustanova za moderno in sodobno umetnost. Do prenove je Moderna galerija opravljala obe funkciji; kot muzej moderne umetnosti je raziskovala in predstavljala predvsem tradicijo slovenske umetnosti 20. stoletja, kot muzej in razstavišče za sodobno umetnost pa je prikazovala nove umetniške prakse, od leta 2011 naprej pa deluje kot muzej moderne in muzej sodobne umetnosti na dveh lokacijah, s skupnimi zbirkami in strokovno ter administrativno-tehnično službo.

ProstoRož raziskuje, preverja in odpira možnosti uporabe javnega prostora za potrebe ljudi v mestu in kaže, da so včasih potrebna le minimalna sredstva in drobne intervencije, da prebivalcem in obiskovalcem omogočijo prijetne prostore za druženje, igro in celo delo na prostem. Mlade arhitektno in oblikovalke so si zastavile cilj, opozarjati na določene mestne površine in s svojimi posegi prispevati k oblikovanju urejenega in sproščenega mesta ter uporabnih urbanih površin.

Društvo za sonaraven razvoj Focus je prostovoljno, nevladno, nepridobitno združenje fizičnih oseb. Svoje delo osredotoča na spreminjanje podnebja, energijo, mobilnost, okoljsko javnofinančno reformo in trajnostno potrošnjo. Njihova vizija je družba, v kateri je odgovornost do ljudi in narave ena glavnih vrednot in ne alternativa.

Kulturno-umetniško društvo Mreža deluje od leta 1997. V Avtonomnem kulturnem centru Metelkova mesto razvija lastno produkcijo predvsem na področjih slikarstva, kiparstva, videa in gledališča. Deluje v javnem interesu na področju kulture.

Slovenski etnografski muzej je muzej »o ljudeh, za ljudi«, muzej kulturnih istovetnosti, prostor dialoga med preteklim in sedanjim, med svojo in drugimi kulturami, med naravo in civilizacijo. Kot osrednji etnološki muzej s slovenskimi in zunajevropskimi zbirkami s področja materialne, socialne in duhovne kulture skrbi za njihovo ohranjanje, preučevanje, spoznavanje in razumevanje.

Ljubljanske novice

Mednarodni mesec krajinske arhitekture, 1. 4. – 30. 4. 2011

April je mednarodni mesec krajinske arhitekture, zato ga bodo v Društvu krajinskih arhitektov Slovenije posvetili strokovni literaturi s področja krajine in jo z različnimi dogodki približali javnosti, saj poudarjajo, da strokovna literatura ni samo za strokovnjake. Pomaga razumeti dogajanja okrog nas in vedenje o našem življenjskem prostoru, s tem pa spodbuja kritično in samostojno razmišljanje o vprašanih urejanja prostora in mest. V Sloveniji je nastajala sočasno s krepitvijo krajinskoarhitekturne stroke v družbi in vzpostavljanjem izobraževanja na tem področju ter igra pomembno vlogo tudi za spodbujanje občutljivosti civilne družbe za vprašanja urejanja krajine in prostora.

V letu Ljubljane - svetovne prestolnice knjige 2010, ki traja do konca letošnjega aprila, bodo z več dogodki predstavili branje prostora in krajine, kot ga lahko zaznavajo različni uporabniki in uporabniške skupine. Knjige s strokovno vsebino bodo predstavljene na različnih mestih v Ljubljani (v Mestni knjižnici, knjigarni Beletrina, Hiši arhitekture), v ljubljanskem mestnem parku Tivoli bodo obiskovalci lahko uporabljali začasno pot za slepe in slabovidne, z najmlajšimi in njihovimi mentorji se bo zgodila parkovna krajinska delavnica, nadaljevanje projekta *Mi urejamo krajino*, ki je potekal že v letih 2004 in 2005. 1. aprila ob 17. uri bo otvoritveni dogodek v Mesec krajinske arhitekture potekal v Atriju ZRC, Novi trg 2, s predstavitvijo knjige *Krajinska arhitektura* profesorja Dušana Ogrina.

Program meseca krajinske arhitekture z opisom dogodkov in lokacij, na katerih bodo dogodki potekali, je dostopen na spletni strani Društva krajinskih arhitektov Slovenije <http://www.dkas.si/>.

Lektorsko društvo na novi poti

Lektorsko društvo Slovenije se je odločilo, da bo pod novim vodstvom poskušalo razširiti in poglobiti svoje delo. Mesečna predavanja, ki so za zdaj najpomembnejši del delovanja, bodo tesneje povezana z vsem, kar se z jezikom dogaja v javni rabi. Da se jezik nenehno spreminja, ni nič novega, tako je bilo od nekdanj, novo pa je, da se spreminja veliko hitreje kot nekoč. Zato se moramo tisti, ki poskušamo materinščino ohraniti v temeljnih okvirih, na zunanje vplive in tehnološke spremembe odzivati hitreje. Lektorsko društvo mora biti tesno povezano z ustanovami, ki bedijo nad rabo slovenščine v javnem življenju, hkrati pa je most med tistimi, ki v javnost pošiljajo najrazličnejša sporočila in druge vsebine, in onimi, ki so jim ta sporočila namenjena. Za začetek se bo društvo lotilo spletnega novinarstva, kako nastajajo prispevki za spletni portal, kdo so njegovi sodelavci, ali je skrb za jezik dovolj upoštevana. O tem bo v sredo, 30. marca 2011, ob 19. uri predavala dr. Sonja Merljak Zdovc. Predavanje z naslovom *Spletno novinarstvo in jezik* bo v prostorih Društva slovenskih pisateljev na Tomšičevi 12 v Ljubljani.

Novi vozni redi mestnih avtobusov

Od 1. marca v mestnem potniškem prometu po novih delavniških vozniških redih obratujejo linije 3, 3B, 6, 6B, 7, 7L, 14, 14B in 20. Sobotni, nedeljski in praznični vozni redi ostajajo nespremenjeni. V medkrajevnem potniškem prometu po spremenjenih vozniških redih vozijo avtobusi na področjih Črni vrh, Grosuplje, Grosuplje-lokalno, Ig-Zapotok, Logatec, Preserje-Borovnica, Šentjošt, Šentvid pri Stični, Videm, Vodice, Vrhnika, Vrhnika-lokalno. Vozni redi so s spremembami prilagojeni prometnim razmeram. Novi vozni redi so objavljeni na spletni strani <http://www.jhl.si/lpp/javni-revoz/mestni-potniski-promet/> in <http://www.jhl.si/lpp/javni-prevoz/medkrajevni-potniski-promet/>.

26. Slovenski glasbeni dnevi

April bo na Festivalu Ljubljana v znamenju že 26. Slovenskih glasbeni dni, ki se bodo letos odvijali med 4. in 7. aprilom v Ljubljani in Piranu. Uvod v tokratni festival slovenske glasbe in glasbene misli bo okrogla miza z naslovom *Ambasadorji slovenske glasbe*. Pod vodstvom dr. Primoža Kureta bo kot vsako leto potekal mednarodni muzikološki simpozij, ki bo tokrat posvečen delovanju skladatelja in dirigenta Gustava Mahlerja. Otvoritvenemu koncertu zbora Carmina Slovenica bo sledil pester program koncertov in spremljevalnega programa. Festival bo počastil 80-letnico skladatelja Iva Petriča, spomin na 90-letnico skladatelja Primoža Ramovša bo obudil orgelski recital, stoletnico mojstra otroških pesmic Janeza Kuharja pa bodo praznovali otroci. Posebno doživetje bo zagotovo tudi *Večer poezije, instrumentalnega teatra in glasbe* Vinka Globokarja. Vstopnice za prireditve so v prodaji na blagajni Križank in drugih prodajnih mestih Eventima ter na www.ljubljanafestival.si in www.eventim.si.

Pester aprilski spored v Šentjakobskem gledališču Ljubljana

Mesec bodo začeli z mini gorenjsko turnejo s predstavo *Seks in ljubosumnost* (Sv. Duh pri Šk. Loki, Primskovo pri Kranju), priljubljenega francoskega komediografa M. Camolettija, ki jo bodo v domači dvorani za izven prikazali v soboto, 16. aprila.

Pred tem bodo abonentom in ostalim obiskovalcem ponudili za oder prirejeno verzijo enega najpopularnejših slovenskih filmov vseh časov *To so gadi*, v režiji Tijane Zinajč in izvedbi Sodr teatra iz Šentvida. Aprilski uprizoritvi bosta na sporedu v nedeljo, 10., in ponedeljek, 11., tisti, ki ju boste zamudili, pa boste imeli reprize priložnost ujeti še v mesecu maju.

Za vse, ki si je še niso uspeli ogledati, se bo v četrtek, 14. aprila, na programu znašla tudi priljubljena *Tičja kletka* v režiji in

priredbi Gašperja Tiča. Ne zamudite ene zadnjih priložnosti za ogled te odlične komedije v tej sezoni.

Za ljubitelje nekoliko drugačnega humorja pa bo v torek, 12. aprila, znova na sporedu tudi razpita »komedija absurda« *Plešasta pevka* znamenitega E. Ionesca v režiji in dramaturgiji Dejana Spasića. Dan kasneje, v sredo, 13., pa si boste lahko ogledali *Pizzo, da te kap*, na slovenskih odrih prvič uprizorjeno nekoliko kontroveržno delo sodobne avtorice D. Craviotto, ki je v »domači« Ameriki dvignilo kar nekaj prahu. Predstavo je režiral predstavnik najmlajše generacije slovenskih gledaliških režiserjev Jernej Kobal, po svoji tematiki pa se posebej močno dotakne predvsem mlajše generacije med 20 in 30 leti.

In še eno filmsko klasiko prirejeno za oder so Šentjakobčani uvrstili v svoj aprilski spored. Govorimo o priljubljenem delu C. Chaplina *Veliki diktator*, ki je za odrsko verzijo v Šentjakobskem gledališču postal mali, kar pa ne zmanjša njegove humorne in satirične veličine. *Mali diktator*, v izvedbi številnega igralskega ansambla Šentjakobškega gledališča in režiji T. Zinajč, bo na sporedu v petek, 15. aprila, ob 19.30, ko se tudi sicer začne večina predstav na Šentjakobskem odru.

Poleg tega pa bodo v okviru 16. slovenskih dnevov knjige najmlajšim obiskovalcem ponudili tudi predstavo *Dogodivščine dvornega norčka Ferdinanda* D. Perneteta v režiji Ž. Sedmaka. Več o posameznih uprizoritvah in celotnem aprilskem sporedu pa lahko izveste na www.sentjakobsko-gledalisce.si. Prepričani smo, da boste gotovo našli kaj zase.

Vse kar nas obdaja, nas soustvarja

Danijana Krošl

18. marca smo imeli priložnost videti otvoritev 4. razstave umetniških del slikarke Urške Majcen Žmavc. Vsaka njena slika nosi poseben frekvenčni zapis oziroma energijo pozitivnih sporočil. Ta nas podpira na področjih, ki jih želimo okrepiti, lahko gre za zdravje, medsebojne odnose ali našo kreativnost.

Otvoritev slik je bila v Galeriji Modre hiše na Bravničarjevi 13. Glavno sporočilo razstave je prehod na višjo raven zavesti oziroma v prelomno leto 2012. S svojo navzočnostjo je otvoritev soustvarilo lepo število zadovoljnih obiskovalcev, predvsem pa dva častna govornika, ki sta z znanstvenega vidika podala recenzijo umetniških del. Prodekanja Turistice, duhovna terapevka in raziskovalka dr. Tadeja Jere Lazanski, ki je za odkritja o Majjih prejela mednarodno nagrado za znanstveno odličnost, nam je o obdobju, skozi katero trenutno rastemo, povedala, da majevski koledar, ki se konča leta 2011,

ne napoveduje konca dogajanja, temveč napoveduje prehod v novo obdobje, v dobo zavestnega soustvarjanja. Zato je čas, da strah, negativno kvaliteto stare dobe, zamenjamo z ljubeznijo. Slovenija ima v tem velik potencial, saj kritična masa više zavedajočih se lepo narašča, če se samo spomnimo akcije *Očistimo Slovenijo*. Prav tako pa nam Urškine slike že nosijo sporočila, energijo dobe zavestnega soustvarjanja, dobe višjih vrednot in višje zavesti.

Svoje razumevanje tega, kaj je prava umetnost, nam je predstavil doktor fizike, psiholog in mojster za dvig mentalnih sposobnosti Yuri Yatsko. Povedal je, zakaj nas nekatera umetniška dela bolj pritegnejo kot druga, kakšno privlačnost zna ali ne zna ustvariti slikar. Zakaj je le slika črnega kvadrata Maljeviča Kazimirja vredna več milijonov, slike drugih črnih kvadratov pa ne? Yatsko trdi, da se pravi umetnik z zunanjim svetom zna pogovarjati prek duše. Tudi Urškine slike so primer te komunikacije z dušo, vesoljem, duhom. Vsekakor pa so njene slike različne, saj ob njih reagira določen tip ljudi, ob drugih pa drug tip, glede na konfiguracijo lastnosti, ki jih posameznik ima. Med Urškinimi deli lahko vsakdo najde sliko, ki odpira vrata tudi do njegove duše.

Zadnja je spregovorila avtorica sama in povedala, da je obdobje, v katerem smo trenutno, čas rušenja starih struktur, ki se bo, hočemo ali ne, zgodilo. Hkrati pa je to čudovito obdobje, saj se v vsakem izmed nas rojevajo višje kvalitete. Čas razkritja in razvoja naših pravih potencialov tako šele prihaja. Spodbudne, lahkotne slike, ki nas na naši poti v obdobju neizogibnega prehoda na višjo raven bivanja lahko podprejo, si še do 3. aprila 2011 lahko ogledamo v Galeriji Modre hiše na Bravničarjevi 13 ali pa na stalni postavitvi slik Urške Majcen Žmavc v Salonu pohištva La Dolce Vita v Domodromu v BTC-ju. Nagovor obeh gostov in utrinke iz otvoritve pa si lahko ogledate tudi na <http://blog.sunofart.net/>

Energetska slika *Zlata doba* Urške Majcen Žmavc.

PRAZNIČNE POČASTITVE 70-LETNICE OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA

Mestna občina Ljubljana bo v sodelovanju z Zvezo združenj borcev za vrednote NOB Slovenije v počastitve spomina na 70-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda pripravila razstavo Gabrijele Stupice **V okupirani Ljubljani** v galeriji Kresija. Otvoritev, na kateri bo slavnostni govornik predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije in častni meščan Janez Stanovnik, ob 21. aprila ob 18. uri odprl župan Zoran Jankovič. Slike so last dr. Lojzeta Gostiše, ki je tudi kustos razstave.

22. aprila bo predsednik RS dr. Danilo Türk ob 12. uri v Parku prijateljstva ob Poti spominov in tovarštva zasadil drevo ob navzočnosti predsednice društva Zeleni prstan in častne meščanke Ane Nuše Kerševan in župana Zorana Jankoviča.

26. aprila ob 11. uri bo v Stanovski dvorani na Ljubljanskem gradu slavnostna seja Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije v počastitev 27. aprila, državnega praznika dneva upora proti okupatorju in 70-letnice ustanovitve OF, ob 20. uri pa v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma tudi državna slovesnost v počastitev obeh praznikov.

V znamenju počastitve 70-letnice OF bodo potekale tudi slovesnosti ob mestnem prazniku 9. maja – dnevu miru in dnevu Evrope, ki se bodo začele s Pohodom ob žici 2011 za osnovnošolce in dijake in tradicionalno proslavo na Orlah 6. maja, se nadaljevale 7. maja z rekreativnim Pohodom ob žici, s proslavo 8. maja ob 20. uri v počastitev mestnega praznika in dneva Evrope na Prešernovem trgu s slavnostnim nagovorom predsednika RS dr. Danila Türka, na mestni praznik 9. maj – dan miru pa s slavnostno sejo Mestnega sveta ob 13. uri na Ljubljanskem gradu in podelitvijo naslovov častnih meščanov ter nagrad in plaket glavnega mesta Ljubljane. Slovenska kinoteka pa bo na ta dan ob 20. uri predvajala legendarni film *Ljubljana pozdravlja osvoboditelje*, ob katerem bo obiskovalce pozdravil župan Zoran Jankovič.

Povabilo župana Zorana Jankoviča na dneve odprtih vrat v Mestni hiši

Župan Zoran Jankovič ostaja odprt za predloge, pobude in morebitne težave Ljubljancank in Ljubljancanov. Tako ste vsi, ki vam ni vseeno za naše mesto, **vsak prvi torej v mesecu dobrodošli na dnevu odprtih vrat**, ko je župan na voljo med 14. in 17. uri v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1. Župan je dosegljiv tudi na elektronskem naslovu zoran.jankovic@ljubljan.si.

Pisma v vprašanji županu ali Mestni upravi lahko naslovite tudi na **Glasilo Ljubljana, Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana** in **Službo za pobude in pritožbe občanov, Adamič-Lundrovo nabrežje 2, Ljubljana**.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

Zračenje bivalnih prostorov

Mag. Miha Praznik, vodja ENSVET

Ugodno počutje in sposobnost koncentracije za delo v prostoru, pa naj bo to bivalni ali delovni prostor, sta odvisna od vrste dejavnikov. To so temperatura, osvetljenost, gibanje zraka, hrup in podobno, med njimi pa je eden najpomembnejših kakovost zraka. V zraku mora biti stalno: zadosten delež kisika, primerna zračna vlaga, nemoteča količina vonjav in tako majhna količina zdravju škodljivih snovi, da naše zdravje ni ogroženo. Pomen dobre kakovosti zraka največkrat zanemarjamo oziroma o tem vemo premalo.

Večina ljudi zrači svoje bivalne prostore z odpiranjem oken, misleč, da s tem zagotavljajo zadostno količino svežega zraka. Ob upoštevanju predpostavke, da naše stanovanjske enote niso popolnoma zrakotesne ter da naravno prezračujemo prav vse prostore, se tipična urna izmenjava zraka v stavbah giblje med npr. 0,10 in 0,40 h⁻¹ oziroma zrak popolnoma nadomestimo s svežim v obdobju 3 do 10 ur – to pa je premalo. Eden od osnovnih kriterijev za zagotavljanje kakovosti zraka govori o tem, da bi morali na vsakega stanovanca vsako uro dovesti 30 m³ svežega zraka. V stanovanju površine 80 m², kjer bivajo 4 osebe, bi tako morali kontinuirano dovajati 120 m³/h svežega, kar pomeni 0,60 urne izmenjave zraka v prostorih. Če bi hoteli izpolniti ta pogoj, bi morali prav vsak prostor v stanovanju prezračiti najmanj enkrat na uro s popolnoma odprtimi okni v trajanju nekaj minut. To verjetno počno le redki, zato lahko predpostavimo, da naravno zračenje verjetno ni pot do kakovostnih bivalnih razmer. Kaj naj torej storimo, da ustrezne bivalne razmere ne bodo omejeni samo na čas zunaj ogrevalne sezone, ko odprta okna postanejo pravilo?

Sodobna tehnika nam že več kot desetletje ponuja različne hišne tehnologije za prezračevanje prostorov, kjer lahko ob izmenjavi zraka vračamo tudi toploto – iz toplejšega odpadnega zraka na hladnejši vstopajoči sveži zrak – v deležu od 70 do 95 %! V zadnjih dveh letih je aktualna tudi uporaba novih rešitev, ki ob vračanju toplote vračajo tudi del vlage ter tako rešujejo problem presušenega zraka v konici ogrevalne sezone.

Izbir naprave je močno odvisen od tega, ali je sistem za učinkovito sodobno prezračevanje mišljen za novogradnjo ali pa ga npr. želimo uvrstiti v problematične ključne prostore starejših stanovanjskih enot. Pri novogradnjah in celovitih prenovah starejših stavb ali večjih stanovanj tako prednjačijo centralni sistemi prezračevanja z vračanjem toplote (rekuperacija). Zanje so značilni visoko obratovalno udobje, zanamrljivi obratovalni stroški, na račun cca. 90 % rekuperacije pa lahko prihranite letno do 20 kWh/m² toplotne energije. Za lokalizirano reševanje posameznih prostorov se običajno uporabljajo lokalne nadometne ali podometne naprave, prav tako z rekuperacijo odpadne toplote. Prednost pri izboru slednjih dajte kakovostnim napravam, ki so seveda dražje, vendar pa obratujejo brez hrupa ter s cca. 70% vračanjem toplote. Investicija v centralni sistem za hišo ali večje stanovanje se giblje npr. okoli 6.000 €, za posamezno lokalno enoto pa bi odšteli vsaj 1.000 €. Za takšne rešitve je mogoče kandidirati tudi za državno subvencijo, ki lahko znaša do 25 % investicije – več o teh razpisih na www.ekosklad.si/! Aktualne strokovne dileme in vprašanja pa vam lahko pomagamo rešiti v Energetsko svetovalni pisarni v Ljubljani (naročanje na MOL, telefon 01/306 11 44).

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefoni otrok in mladostnikov:** tel.: 080 12 34; **telefonski klic in duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stankupina.hisa@guest.arnes.si; **Klepetalnica za starše pri Dijaškem domu Poljane** (tor. in čet. od 14.30 do 16.30 ure): tel.: (01) 300 31 34 ali e-naslov: lidija.vranesic@guest.arnes.si; **Pravnoinformacijska pisarna Sveta za varstvo pravic najemnikov stanovanj MOL**, Tavčarjeva 3 (tor. od 18. do 19.30 ure): tel.: (01) 431 23 24; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhim – žrtvam nasilja. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu [www.ljudmila.org/lesbo/ alarm](http://www.ljudmila.org/lesbo/alarm). Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica.fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**, Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD)**, tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698 ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame**, Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski** – 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnikih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic**, brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30**, tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Rezultati nadzora pitne vode in zraka v Ljubljani

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode najdete v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode januarja in februarja 2011

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

- - spojine niso bile ugotovljene

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode, od vseh izmerjenih parametrov, so bile januarja in februarja presežene za desetilatrazin (razgradni produkt atrazina) na merilnem mestu Brest Ia.

Zrak v Ljubljani januarja 2011

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo januarja 2011 zabeležili 16 dni s preseženo vrednostjo delcev PM_{10} . Mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, je bila od začetka januarja do konca meseca presežena 16-krat. Preostale izmerjene vrednosti se gibljejo v okviru dovoljenih meja. V skladu z Uredbo o ukrepih za ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 52/02) in Uredbo o ozonu v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 8/03) veljajo za mesec januar 2011 naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna letna koncentracija SO₂ znaša $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$, urna mejna koncentracija znaša $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 24-krat v koledarskem letu. Dnevna mejna koncentracija SO₂ znaša $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna koncentracija NO₂ v letu 2011 znaša $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Urna mejna koncentracija znaša $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 18-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna koncentracija benzena s sprejemljivim preseganjem za leto 2011 znaša $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu znaša $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena 35-krat v koledarskem letu.

Marca 2011 je začela veljati nova uredba o kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS št. 9/2011), ki nekatere normative na področju onesnaženosti zraka zaostreje.

Rezultati notranjega nadzora februarja 2011

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE		
			JARŠKI PROD	ŠENTVID	HRASTJE, JARŠKI PROD
			2. 2. 2011	2. 2. 2011	2. 2. 2011
pH		6,5 -9,5	7,4	7,6	7,6
Elektroprevodnost (pri 20°C)	μS/cm	2500	466	532	410
Celotni organski ogljik (TOC)	mg/l C	brez sprememb	<0,5	<0,5	0,5
Amonij	mg/l NH ₄	0,5	<0,003	<0,013	<0,013
Nitrat	mg/l NO ₃	50	9,3	17	8,4
Nitrit	mg/l NO ₂	0,5	<0,003	<0,003	<0,003
Sulfat	mg/l SO ₄	250	12	14	11
Klorid	mg/l Cl	250	11	24	6,5
Fluorid	mg/l F	1,5	<0,10	<0,10	<0,10
Bor	mg/l B	1	0,019	0,033	0,014
Krom	μg/l Cr	50	1,7	1,4	<1,0
Svinec	μg/l Pb	25	<1,0	<0,2	<0,2
Atrazin	μg/l	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	μg/l	0,1	<0,05	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	μg/l	0,1	<0,02	<0,02	<0,02
Pesticidi - vsota	μg/l	0,5	<0,05	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	μg/l	10	<0,5	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	μg/l	100	<0,1	<0,1	<0,1
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., december, 2010

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Ljubljanskem polju in Ljubljanskem barju

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni		krom (skupno)
				halogenirani ogljikovodiki	nitrat	
enota		μg/l	μg/l	μg/l	mg/l	μg/l
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIII a	24.1.2011	<0,009	0,020	0,04	11,8	0,55
Hrastje I a	24.1.2011	0,090	0,088	1	21,1	15
Šentvid II a	24.1.2011	0,020	0,029	0,04	19,2	0,78
Jarški prod III	24.1.2011	<0,009	0,016	0,2	10,1	1,4
Brest Ia	24.1.2011	0,026	0,250	1,1	10,3	0,57
Kleče VIIIa	9. 2. 2011	<0,009	0,019	0,07	12,8	0,56
Hrastje Ia	9. 2. 2011	0,086	0,098	1,17	22	15
Šentvid IIa	9. 2. 2011	0,018	0,031	0,07	16,2	0,74
Jarški prod III	9. 2. 2011	<0,009	0,017	0,16	9,94	1,5
Brest Ia	9. 2. 2011	0,023	0,190	1,04	10,4	0,65

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leti 2010 in 2011, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani januarja 2011

Merilno mesto	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	Benzen
Križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	97 %	97 %	97 %	96 %	99 %
Veljavnih podatkov *					
Povprečna mesečna vrednost	6 μg/m ³	78 μg/m ³	140 μg/m ³	57 μg/m ³	5 μg/m ³
Maksimalna urna vrednost	18 μg/m ³	158 μg/m ³	604 μg/m ³	210 μg/m ³	11 μg/m ³
Maksimalna dnevna koncentracija	12 μg/m ³	94 μg/m ³	364 μg/m ³	133 μg/m ³	8 μg/m ³
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	16	0

* Stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju

POVABILO PROGRAMSKE EKIPE LJUBLJANE – SVETOVNE PRESTOLNICE KNJIGE 2010

Programska ekipa Oddelka za kulturo Mestne občine Ljubljana, ki je pripravila in vodila program *Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010*, načrtuje knjižni album, v katerem bodo fotografsko dokumentirani vsi dogodki tega kulturno bogatega leta knjige. Program bo 22. aprila sklenila zaključna slovesnost v Kinu Šiška, maja pa bo knjiga, ki bo izšla v slovenščini in angleščini, odpotovala na naslove svetovnih prestolnic. Programska ekipa zato vabi vse sodelujoče ustanove in posamezne ustvarjalke in ustvarjalce ter fotografe in fotografke medijskih hiš in druge spremljevalce dogodkov, da prispevajo fotografsko dokumentacijo dogodkov na CD-jih ali USB ključkih in jih najpozneje do 15. aprila pošljejo ali osebno prinesejo na naslov: Mestna občina Ljubljana, Oddelek za kulturo, Ambrožev trg 7, 1000 Ljubljana s pripisom »Knjižni album Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010«.